

Gewelddadige vermogenscriminaliteit

Overvallen en straatroof 2013

Gewelddadige vermogenscriminaliteit

Overvallen en straatroof 2013

Colofon

<i>Auteurs</i>	Joyce van der Mark, Dorien van Nobelen en Sally Mesu
<i>Eindredactie</i>	Irene Spijker
<i>Foto omslag</i>	Caroline Koning Fotografie

© 2014 Politie, all rights reserved.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, op geautomatiseerde wijze opgeslagen of openbaar gemaakt in enige vorm of op enigerlei wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Politie.

Inhoudsopgave

Samenvatting en conclusies.....	5
Overvallen	5
Straatroof.....	7
1. Inleiding	11
1.1. Aanleiding.....	11
1.2. Doelstelling en onderzoeksvragen.....	11
1.3. Afbakening van het onderzoek	11
1.4. Methode van onderzoek en bronnen	12
1.5. Leeswijzer	12
2. Overvallen in Nederland.....	13
2.1. Ontwikkeling van de omvang.....	13
2.2. Temporele spreiding	17
2.3. Oplossingspercentage en heterdaad	19
2.4. Modus operandi	23
2.5. Woningovervallen.....	26
2.6. Categorie 2- en categorie 3-overvallen.....	28
3. Verdachten van overvallen.....	31
3.1. Algemene kenmerken van verdachten	31
3.2. (Boven)regionaal actieve verdachten	33
3.3. Antecedenten van overvallers.....	33
3.4. Verdachten van categorie 2- en categorie 3-overvallen	35
4. Straatroof in Nederland	37
4.1. Ontwikkeling van de omvang.....	37
4.2. Temporele spreiding	40
4.3. Buit	42
5. Slachtoffers van straatroof	45
5.1. Algemene kenmerken van slachtoffers.....	45
5.2. Locatie van de beroving	46
5.3. Leeftijd van slachtoffer - leeftijd van verdachte.....	47
6. Verdachten van straatroof.....	49
6.1. Algemene kenmerken van verdachten	49
6.2. Woonplaats en pleegplaats.....	52
Literatuurlijst	55
Bijlage I Overvallen in de eenheden.....	57
Bijlage II Categorisering overvallen	77
Bijlage III Veelplegercategorieën.....	79
Bijlage IV Overzichtstabel straatroof 2013.....	81

Samenvatting en conclusies

Overvallen

Omvang

Het aantal overvallen neemt sinds 2009 af. In 2013 zijn 1633 overvallen gepleegd. Sinds begonnen is met het registreren van overvallen in LORS, hebben nog nooit zo weinig overvallen plaatsgevonden. In de eerste vijf maanden van 2014 zette de daling door, waardoor we in 2014 op een nieuw laagterecord van rond de 1300 overvallen op jaarbasis zouden kunnen uitkomen. Op Amsterdam na is in 2013 in iedere eenheid sprake van een daling ten opzichte van 2012. De grootste daling in 2013 was te zien in Limburg (-32%). Nagenoeg iedere eenheid heeft in 2013 haar doelstelling gehaald en op basis van de huidige aantallen verwachten we dat alle eenheden de doelstelling voor 2014 zullen halen.

Waar in 2012 de kans om slachtoffer te worden van een overval nog bijna gelijk was in Rotterdam en Amsterdam, was deze kans in 2013 in Amsterdam veel groter. Dit is het gevolg van een afname van het aantal overvallen in Rotterdam en een toename in Amsterdam bij een stabiel gebleven aantal inwoners in beide eenheden: per honderdduizend inwoners vonden in Amsterdam meer overvallen plaats.

In alle sectoren ligt het aantal overvallen nu op een niveau onder of net boven dat van 2006. Omdat we ook dit jaar nog geen afvlakking van de daling zien, lijken de ingevoerde maatregelen nog steeds effect te sorteren. Bij dezelfde inzet verwachten we dan ook een verdere daling van het aantal overvallen.

Donkere dagen

In 2013 is het aantal overvallen in de wintermaanden met 23 procent afgenomen. Deze afname is gelijk aan die in het jaar ervoor. Het aantal overvallen in de zomer is minder hard gedaald dan dat in de winter. Wellicht heeft dit te maken met de politionele inzet op overvallen, want het is goed mogelijk dat de inzet in het kader van het 'Donkere Dagen Offensief' (mede) geleid heeft tot een sterkere daling van het aantal overvallen in de winter. Omdat het verband tussen politie-inzet en de ontwikkeling van het aantal overvallen niet direct meetbaar is, kan dit echter niet met zekerheid geconcludeerd worden.

Het verschil tussen de zomer- en wintermaanden neemt dus af. In 2013 werden in de winter nog 40 procent meer overvallen gepleegd dan in de zomer, terwijl dit percentage in de jaren ervoor nog tussen de 60 en 70 schommelde. Als deze ontwikkeling zich doorzet, kunnen we in de nabije toekomst niet meer spreken van een 'donkeredagentrend'. Het aandeel woningovervallen wordt steeds groter (39% in 2013) terwijl dit delict een minder sterke donkeredagentrend kent.

Het oplossingspercentage per maand bleef ook in 2013 in de maanden november en december achter bij dat in de rest van het jaar. Dit is een patroon dat we al enkele jaren waarnemen.

Op het niveau van pleegdagen en -tijdstippen is nauwelijks verandering ten opzichte van voorgaande jaren waargenomen.

Oplossingspercentage en heterdaad

Het oplossingspercentage ligt voor 2013 op 35 procent, maar de ervaring leert dat dit nog ongeveer 3 procentpunten oploopt gedurende het erop volgende jaar¹. Dit na-ijleffect wordt veroorzaakt doordat niet alle overvallen in het jaar van plegen ook opgelost worden.

In de jaren voor 2011 lag het oplossingspercentage van overvallen lager dan 30 procent. Sinds die tijd is het gestegen en vervolgens heeft het zich gestabiliseerd rond de 36 procent. Dit hangt hoogstwaarschijnlijk onder andere samen met de verhoogde prioritering van overvallen, de verbeterde publiek-private samenwerking en een betere afstemming in de strafrechtsketen. Omdat het oplossingspercentage zich nu al drie jaar rond de 36 procent bevindt, lijkt op dit punt landelijk gezien het plafond bereikt. Tussen de eenheden is het verschil in oplossingspercentage echter groot: sommige eenheden halen de doelstelling van 40 procent, andere zitten daar nog fors onder. Over de jaren schommelt het oplossingspercentage per eenheid sterk. Op grond van deze (grote) verschillen gaan we ervan uit dat er in 'slecht' scorende eenheden nog winst te behalen is. Wellicht kunnen zij hun aanpak afstemmen op die van de eenheden die de afgelopen twee à drie jaar wel flink boven het gemiddelde scoren.

¹ De jaarlijkse stijging vanwege het na-ijleffect hangt af van het moment waarop LORS-gegevens worden opgevraagd. Wij doen dat in april (+3 procentpunten). Zouden we de cijfers in januari opvragen, dan zou in de loop van het jaar gemiddeld nog 6 procent van de overvallen opgelost worden.

In 2013 valt wel op dat een hoog oplossingspercentage veelal samengaat met een laag aandeel heterdaadaanhoudingen en andersom. Het eerste is een voorbeeld van de relatie tussen prioriteit en oplossingspercentage: als ergens prioriteit aan gegeven wordt, kan er meer capaciteit vrijgemaakt worden, waardoor meer zaken – en niet vooral de ‘heterdaadjes’ – worden opgelost.

In de periode 2011 tot en met 2013 is het aandeel overvallen waarbij een of meer verdachten op heterdaad zijn aangehouden, gestegen van 9 procent naar 11 procent. Ook bij het aandeel heterdaad van de opgeloste overvallen is deze toename te zien: van 26 procent in 2012 naar 30 procent in 2013. In de sector detailhandel worden de meeste overvallen opgelost, in de sector transport de minste. Ook woningovervallen liggen met 30 procent onder het landelijke oplossingspercentage. Dat is niet verwonderlijk: binnen de detailhandel zijn veel maatregelen ingevoerd (zoals DNA-spray en beveiligingscamera's) die de politie van opsporingsindicaties voorzien, terwijl dit bij woningen lastiger is te realiseren. Omdat overvallen in de sector transport meestal op wisselende locaties onderweg worden gepleegd, leveren deze ook minder aanwijzingen op.

In de sector detailhandel wordt bovendien een bovengemiddeld aandeel verdachten op heterdaad aangehouden. Een verklaring hiervoor kan zijn dat bij overvallen in deze sector de mogelijkheid om al tijdens de overval alarm te slaan groter is dan in andere sectoren.

Modus operandi

In 2013 is 42 procent van de overvallen door twee daders gepleegd. In de sectoren detailhandel en groothandel, industrie en dienstverlening is echter ruim de helft van de overvallen door één dader gepleegd. Het aandeel overvallen waarbij een vuurwapen is gebruikt, is in 2013 afgenomen ten opzichte van 2012, maar het aandeel overvallen waarbij een slag- of steekwapen is gebruikt, is toegenomen. In 23 procent van de overvallen bleef het bij een poging. In 35 procent van de gevallen waarin het tot een voltooide overval kwam, was de buit onbekend. Daarmee is het percentage niet-geregistreerde buit wederom toegenomen. In 2006 was van maar 19 procent van de overvallen de buit onbekend. Waar de buit wel bekend is, is deze in minimaal 40 procent van de gevallen niet groter dan 500 euro. Zijn overvallen gericht op woningen van ondernemers, dan is de buit gemiddeld hoger dan bij andere woningovervallen.

Woningovervallen

In 2013 is het aantal woningovervallen licht gedaald ten opzichte van 2012. Doordat deze daling opnieuw kleiner is dan de daling van het totale aantal overvallen, is het aandeel woningovervallen ook dit jaar weer verder gestegen (naar 39%). Deze stijging van het aandeel woningovervallen (of anders gezegd, de minder sterke afname van woningovervallen) kan de angst van burgers om slachtoffer te worden van een woningoverval vergroten. Voor nu geldt echter: de kans om slachtoffer te worden van een woningoverval is klein en is de afgelopen jaren alleen maar kleiner geworden.

We weten dat het treffen van preventiemaatregelen op individueel niveau (zie bijv. Mesu, Van Nobelen, Van der Mark & Verschuuren, 2013) de kans op slachtofferschap van woningovervallen kan verkleinen, zodat hiertoe diverse initiatieven zijn ontplooid. Deze maatregelen zijn echter voor de overheid lastig te realiseren en niet af te dwingen. Daarnaast bestaat een continu spanningsveld: enerzijds kan voorlichting angst- en onveiligheidsgevoelens vergroten, anderzijds kan het communiceren van een succesvolle aanpak de prikkel om maatregelen te treffen juist wegnemen. Voor de overheid is het zaak hier behendig in te manoeuvreren.

In de eenheden Amsterdam en Rotterdam is het aantal woningovervallen per honderdduizend huishoudens het hoogst; de kans om slachtoffer te worden van een woningoverval is daar verhoudingsgewijs het grootst. De eenheid Limburg staat op de derde plaats: hier worden relatief veel woningovervallen gepleegd in verhouding tot het aantal huishoudens.

Evenals voor overvallen in het algemeen geldt voor woningovervallen dat de donkeredagentrend aan het verdwijnen is: het verschil tussen het aantal overvallen dat in de zomer- en in de wintermaanden wordt gepleegd, vlakkt af.

Categorie 2- en 3-overvallen

De meeste overvallen die gepleegd worden, zijn categorie 1-overvallen. Categorie 2- en 3-overvallen zijn overvallen met meer geweld en een hogere organisatiegraad. Het valt op dat er in 2013 erg weinig categorie 3-overvallen zijn gepleegd.

De categorie 2- en 3-overvallen bij elkaar genomen laten zien dat het aantal meer georganiseerde overvallen in Rotterdam is gedaald ten opzichte van 2012 en in Amsterdam juist gestegen. Dat maakt dat het aandeel meer georganiseerde overvallen dat in 2013 in Amsterdam is gepleegd (16%) inmiddels bijna even hoog ligt als in Rotterdam (17%). In Rotterdam werden in de drie voorgaande jaren verreweg de meeste categorie 2- en 3-overvallen gepleegd. De overvallen zijn voornamelijk gericht op woningen en de detailhandel. Woningen zijn het meestvoorkomende doelwit van categorie 2-overvallen, de meeste overvallen van categorie 3 zijn gericht op juwelierszaken.

Verdachten

Verdachten van overvallen zijn meestal mannen met een leeftijd tussen de 18 en 24 jaar. De meerderheid van de verdachten is meerpleger, al is dit aandeel in 2013 wel afgenomen (van 51% naar 45%). Het aandeel volwassen beginners neemt al twee jaar toe, terwijl dat van volwassen meerplegers afneemt. Verdachten met een niet-westerse herkomst zijn nog steeds oververtegenwoordigd in de verdachtenpopulatie van overvallen: zij vormen meer dan de helft van het totale aantal verdachten. De meeste verdachten plegen in de eenheid waar zij wonen en dit percentage neemt ook toe.

Verdachten van de professionelere categorie 2- en 3-overvallen zijn vaker buiten de eigen eenheid actief dan verdachten van categorie 1-overvallen. De overvallen buiten de eigen eenheid vinden meestal in aangrenzende eenheden plaats.

Straatroof

Omvang

In 2013 werden iets meer dan 7000 straatroven gepleegd, dat is een afname van 13 procent ten opzichte van het jaar ervoor. Gezien de daling in zowel 2012 als 2013 is de doelstelling die de minister heeft geformuleerd (maximaal 6557 straatroven in 2014) zeker haalbaar. Ongeveer een op de vier straatroven werd in 2013 opgehelderd. De meeste straatroven werden opgehelderd in Noord-Nederland (36%) en de minste in Oost-Brabant (17%).

De eenheden Amsterdam en Rotterdam samen zijn verantwoordelijk voor nagenoeg de helft van alle straatroven. Wel heeft Rotterdam een forse afname in het aantal straatroven weten te bewerkstelligen. Ook in Den Haag, Oost-Brabant en Noord-Nederland is het aantal straatroven in 2013 fors gedaald. Limburg wist de sterke daling van het aantal straatroven in 2012 (-24%) niet door te zetten in 2013 (+6%). Overigens staat daar een groter percentage opgehelderde straatroven tegenover.

Straatroven worden vooral gepleegd in de grote steden: de gemeenten Amsterdam, Rotterdam en Den Haag vormen de top 3. Wat opvalt, is het grote aantal straatroven in Midden-Nederland dat voor rekening komt van de gemeente Almere. Per honderdduizend inwoners werden in Almere in 2013 beduidend meer straatroven gepleegd (115) dan in Utrecht (62) en zelfs meer dan in Den Haag (101). Niet alleen het aantal straatroven in Almere valt op, ook het aandeel verdachten in Midden-Nederland dat woonachtig is in Almere (35%) is opmerkelijk.

Ook Eindhoven en Maastricht kennen een relatief groot aantal straatroven per honderdduizend inwoners. De ontwikkeling van het aantal straatroven in Maastricht is in lijn met die van de eenheid: ook daar was sprake van een toename ten opzichte van 2012.

Hot times

De ontwikkeling die we nu bij overvallen constateren, heeft zich bij straatroven reeds voorgedaan: de donkeredagentrend is verdwenen. In 2013 fluctueerde het aantal straatroven per maand globaal tussen de vijf- en zeshonderd, terwijl de uitschieters in de wintermaanden zijn verdwenen.

Van alle straatroven vindt nagenoeg de helft op de dagen van vrijdag tot en met zondag plaats.

Gemiddeld genomen geldt: hoe later op de dag het is, hoe meer straatroven er worden gepleegd. Meer specifiek zijn op doordeweekse dagen de middag- en avonden favoriet (tussen 14.00 en 24.00 uur) en liggen de hot times op zaterdag en zondag tussen 0.00 en 6.00 uur en tussen 18.00 en 24.00 uur.

Buit

Het meest populaire roofgoed is de mobiele telefoon: in 2013 werd bij 64 procent van de straatrovers een telefoon gestolen. Terwijl het in 2011 meestal om telefoons van het merk Blackberry ging, werden in 2013 vooral Apple- en Samsungtelefoons gestolen. Bij ongeveer een derde van de straatrovers bestond de buit (ook) uit identiteits- en/of waardepapieren. Het aantal straatrovers waarbij contant geld werd buitgemaakt, was niet heel groot (16%). Als de buit uit geld bestond, ging het doorgaans niet om grote bedragen.

Slachtoffers

Van de straatroofslachtoffers is ongeveer 60 procent man en 40 procent vrouw. Vooral jongeren worden slachtoffer van straatroof, we zien dat 53 procent jonger is dan 25 jaar. Ook ouderen worden op straat beroofd, maar dit komt veel minder vaak voor: 6 procent van de slachtoffers is 65 jaar of ouder. Het merendeel van de mannelijke slachtoffers is jonger dan 25 jaar (61%). Vrouwelijke slachtoffers zijn vaker wat ouder; ongeveer een op de vijf is 55 jaar of ouder. Bij de mannen is dit ongeveer een op de veertien. Straatrovers kiezen vaak iemand uit dezelfde leeftijdscategorie – of iemand die jonger is – om te beroven. Bij een minderjarige verdachte is het slachtoffer in 65 procent van de gevallen ook minderjarig.

Voor straatrovers van 25 jaar of ouder zijn minderjarigen een minder aantrekkelijk doelwit.

Voor de opsporing betekent dit dat er een grote kans bestaat dat bij minderjarige slachtoffers de dader uit dezelfde leeftijdscategorie afkomstig is. Bij oudere slachtoffers zal men de dader eerder in een hogere leeftijdscategorie moeten zoeken; drie van de vier slachtoffers van 35 jaar of ouder worden beroofd door een meerderjarige dader.

Straatroof is vooral een lokaal fenomeen. Driekwart van de slachtoffers wordt beroofd in de eigen gemeente en ook verdachten zijn veelal actief in de eigen woonplaats. Slechts een klein deel van de verdachten pleegt een straatroof buiten de eenheid waar zij wonen.

Verdachten

Straatroven worden meestal door een (53%) of twee personen (27%) van het mannelijke geslacht gepleegd. Het is een vrij eenvoudig delict, dat weinig criminele vaardigheden vereist en met weinig daders kan worden uitgevoerd. In de onderzochte periode staan verreweg de meeste verdachten (88%) voor één straatroof geregistreerd. Wellicht hangt dit samen met het feit dat straatroofverdachten vaak jong zijn en nog geen 'carrière' hebben opgebouwd. Driekwart van de verdachten is jonger dan 25 jaar en de meesten van deze groep zijn minderjarig. Overigens lijkt het aandeel 'oudere' straatroofverdachten wel iets toe te nemen, van 21 naar 25 procent. De meeste verdachten zijn in Nederland geboren (70%). De leeftijdsverdeling van straatroofverdachten die niet in Nederland zijn geboren, is tegengesteld aan die van de 'Nederlandse' verdachten: de grootste groep is 25 jaar of ouder.

Amsterdam

In de analyse springt Amsterdam er – veelal in negatief opzicht – uit. Deze eenheid lijkt een aantal specifieke problemen te hebben die we in de rest van het land niet of nauwelijks terugzien. Allereerst het aantal straatrovers: in Amsterdam werd in 2013 bijna een derde van alle straatrovers gepleegd, ruim 2200. Ook afgezet tegen het aantal inwoners van deze eenheid is de situatie in Amsterdam niet rooskleurig: er werden in 2013 drie keer zo veel straatrovers per inwoner gepleegd als in Rotterdam. Dit verschil wordt vooral veroorzaakt door het stedelijke karakter van de eenheid Amsterdam, in combinatie met het feit dat straatroof een grootstedelijk fenomeen is. De *eenheid* Amsterdam bestaat bijna volledig uit de *gemeente* Amsterdam. Van de straatrovers die in de eenheid Amsterdam plaatsvinden, wordt 95 procent in de gemeente Amsterdam gepleegd. In geen enkele andere eenheid is één gemeente zo beeldbepalend.

Het merendeel van de Amsterdamse straatroofslachtoffers woont in Nederland en komt uit de eenheid Amsterdam. Daarnaast worden in Amsterdam relatief veel personen beroofd die er niet wonen. Deze slachtoffers komen voor een groot deel uit Noord-Holland, maar ze zijn ook uit andere delen van Nederland afkomstig. We weten niet waarom deze personen in Amsterdam worden beroofd. Het is echter niet onwaarschijnlijk dat het om uitgaanspubliek of bezoekers van de hoofdstad gaat. Behalve deze Nederlandse slachtoffers, wordt van alle buitenlandse slachtoffers driekwart in Amsterdam beroofd. Hoewel ook andere eenheden steden tellen die toeristen trekken, doet deze problematiek zich daar in mindere mate voor. Amsterdam trekt ruim tien keer zo veel buitenlandse en drie keer zo veel

Nederlandse toeristen als bijvoorbeeld de steden Rotterdam en Den Haag (www.cbs.nl). Ook meer dan in andere eenheden worden slachtoffers in Amsterdam beroofd van hun telefoon.

Voor de straatroofverdachten die actief zijn in de eenheid Amsterdam geldt iets soortgelijks als voor de slachtoffers, namelijk dat Amsterdam een trekpleister is. Naast de eigen verdachten zien we hier verdachten uit Noord-Holland en Midden-Nederland terug. Van alle eenheden heeft Amsterdam het meest last van verdachten uit andere eenheden: 22 procent pleegt in deze eenheid maar woont er niet. Ook worden hier relatief veel straatroven gepleegd door verdachten met een onbekende woonplaats. Van de verdachten zonder vaste woon- of verblijfplaats (ZVWOPP) pleegt bijna de helft in Amsterdam. De verdachten die in Amsterdam wonen, zijn relatief jong: de helft is minderjarig en 31 procent is jongvolwassen. De verdachten van wie de woonplaats onbekend is, zijn juist een stuk ouder: het merendeel van hen is 25 jaar of ouder (57%), slechts een klein deel (7%) is minderjarig.

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Voor u ligt het verslag van een onderzoek naar overvallen en straatroof. In het kader van het actieprogramma van de Landelijke Taskforce Overvallen (2011) is continu inzicht in (de ontwikkeling van) overvallen gewenst, opdat de Taskforce gericht kan sturen op de aanpak. In 2013 is het meest recente overzicht verschaft door middel van de analyse *Gewelddadige vermogenscriminaliteit. Overvallen en straatroof 2012* (Mesu et al., 2013). De gemandateerd aandachtsgebiedhouder vermogenscriminaliteit heeft verzocht om 2013 op soortgelijke wijze te onderzoeken om de resultaten van de aanpak te kunnen blijven monitoren.

In dit rapport worden om te beginnen de aard en omvang van overvallen behandeld. Omdat woningovervallen in aantal minder hard afnemen dan andere soorten overvallen, wordt hier specifiek op ingezoomd (weliswaar minder uitgebreid dan in 2012). Daarnaast zijn straatroven onderzocht. Omdat in 2012 nog een verdiepend onderzoek naar straatroof is uitgevoerd, wordt ook dit jaar weer volstaan met een update van het landelijke beeld.

1.2. Doelstelling en onderzoeksvragen

De centrale doelstelling van de analyse is het vergroten van inzicht in de (ontwikkeling van de) overval- en straatroofcriminaliteit in Nederland, teneinde de strategische besluitvorming en de aanpak op operationeel niveau te ondersteunen. Om dit doel te verwezenlijken zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld. Waar mogelijk wordt de ontwikkeling over meerdere jaren in beeld gebracht.

Overvallen:

- Wat is de (ontwikkeling in de) aard en omvang van overvallen?
- Hoe is de spreiding van overvallen over de eenheden?
- Wat is de ontwikkeling van de omvang van woningovervallen?
- Wat zijn de kenmerken van verdachten van overvallen?

Straatroven:

- Wat is de (ontwikkeling in de) omvang van straatroven?
- Hoe is de spreiding van straatroven over de eenheden?
- Wat wordt er bij straatroven buitgemaakt?
- Wat zijn de kenmerken van slachtoffers van straatroven?
- Wat zijn de kenmerken van verdachten van straatroven?

1.3. Afbakening van het onderzoek

De delicten ‘overval’ en ‘straatroof’ komen niet als zodanig voor in het Wetboek van Strafrecht. Met deze termen wordt bedoeld op de artikelen 312 en 317 Sr. In het eerstgenoemde artikel is sprake van ‘diefstal voorafgegaan, vergezeld, of gevolgd van geweld of bedreiging met geweld jegens personen’. In artikel 317 Sr gaat het om ‘door geweld of bedreiging met geweld iemand dwingen tot afgifte van een goed’. Ter onderscheiding van straatroof wordt een overval gedefinieerd als:

Het met geweld of bedreiging met geweld wegnemen of afpersen van enig goed, gepleegd tegen personen in een afgeschermd ruimte of op een gepland dan wel georganiseerd waardetransport, of de poging daartoe (Landelijk Overvalcoördinator, 2004).

Als gevolg van deze definitie onderscheidt een overval zich van een straatroof door de plaats waar het delict gepleegd wordt (in een afgeschermd ruimte) of het doelwit (een gepland dan wel georganiseerd waardetransport). De definitie van straatroof vloeit hier als het ware uit voort:

Het met geweld of bedreiging met geweld wegnemen of afpersen van enig goed, gepleegd tegen personen die zich niet in een afgeschermd ruimte bevinden, of de poging daartoe (Ministerie van Veiligheid en Justitie, 2012).

Iedere diefstal met geweld (of bedreiging daarmee) die niet valt onder een overval is daarom een straatroof.

1.4. Methode van onderzoek en bronnen

De analyse is gebaseerd op kwantitatieve en kwalitatieve informatie uit verschillende politie-interne bronnen.

Overvallen en straatroven

Voor de analyse van overvallen zijn gegevens uit het Landelijk Overvallen en Ramkraken Systeem (LORS) gebruikt over alle overvallen die tot en met 2013 zijn gepleegd (peildatum 10 februari 2014). Voor de analyse van straatroven zijn BVH-gegevens gebruikt over de periode 2011 tot en met 2013. In BVH waren twee incidentcodes voor straatroof beschikbaar: B70 (straatroof) en B40 (zakkenrollerij/tassenrollerij gevolgd door geweld).²

Verdachten van overvallen en straatroven

Uitspraken over de overvalverdachten zijn van toepassing op personen die zowel in LORS als in het Herkenningsdienstsysteem (HKS) van de politie geregistreerd staan als verdachte van een overval; alleen verdachten die in beide systemen voorkwamen, zijn in de analyse gebruikt. Aan de overvalverdachten uit LORS zijn hun HKS-gegevens gekoppeld, zoals leeftijd en herkomst.

Bij verdachten in HKS gaat het om personen tegen wie een proces-verbaal is opgemaakt, omdat een redelijk vermoeden bestaat dat zij een misdrijf hebben gepleegd. Het is mogelijk dat deze verdachten inmiddels niet meer als zodanig getypeerd kunnen worden maar dat dit niet (tijdig) voor deze analyse in de systemen is verwerkt. De gegevens uit HKS die voor deze analyse zijn gebruikt, zijn bijgewerkt tot en met 31 december 2013.

Voor straatroven bestaat geen aparte database zoals LORS. We hebben ervoor gekozen ons te baseren op de verdachten die in BVH geregistreerd staan. Personen die als verdachte in BVH staan, zijn niet per se dezelfde als personen die als verdachte in HKS zijn opgenomen: in BVH kan iemand zijn geregistreerd zonder dat hij of zij is aangehouden, terwijl in HKS alleen verdachten staan die ook zijn aangehouden.

Slachtoffers van straatroven

De analyse van de slachtoffers van straatroof is gebaseerd op gegevens van benadeelden/aangevers die zijn opgenomen in BVH. Zie hoofdstuk 5.

Beperkingen

Deze analyse is gebaseerd op kenmerken van verdachten die bij de politie zijn geregistreerd. Als gevolg hiervan verschaft deze analyse alleen inzicht in de ontwikkeling van de kenmerken van bekende verdachten en kunnen er geen uitspraken worden gedaan over alle overvallers en straatrovers.

1.5. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de aard en omvang van overvallen in Nederland besproken, de gegevens per eenheid zijn opgenomen in bijlage I. In hoofdstuk 3 gaan we in op de verdachten van overvallen. Hoofdstuk 4 gaat over de omvang van straatroof en de buit. In hoofdstuk 5 besteden we aandacht aan de slachtoffers van straatroven. Tot slot komen in hoofdstuk 6 de verdachten van straatroof aan bod. Conclusies en aanbevelingen zijn in de samenvatting voor in het rapport opgenomen.

² Deze laatste code is sinds 1 mei 2012 niet meer te gebruiken. Onder deze code werden rond de vier- à vijfhonderd incidenten per jaar weggeschreven (ongeveer 5% van het totaal). Voor zover bekend krijgen deze incidenten nu de code B70 toebedeeld.

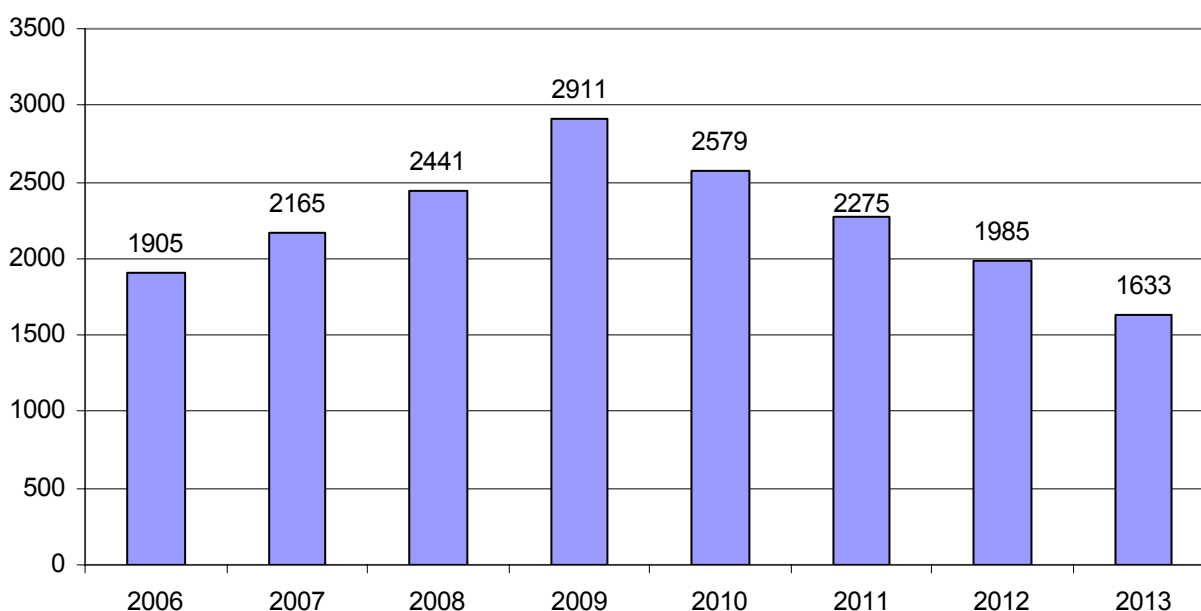
2. Overvallen in Nederland

In dit hoofdstuk behandelen we de (ontwikkeling van de) aard en omvang van overvallen. We gaan in op de temporele spreiding van overvallen, het oplossingspercentage en heterdaadaanhoudingen, de kenmerken van de uitvoering van overvallen, de ontwikkeling van woningovervallen en de meer georganiseerde categorie 2- en 3-overvallen.

2.1. Ontwikkeling van de omvang

Tussen 2009 en 2012 liet het aantal overvallen een constante afname zien van respectievelijk 11, 12 en 13 procent per jaar (zie figuur 2.1). Vorig jaar is op basis van deze ontwikkeling een prognose gesteld van 1748 overvallen in 2013 (Mesu et al., 2013). In werkelijkheid is het aantal geregistreerde overvallen in 2013 uitgekomen op 1633, wat betekent dat de afname in dit jaar (-18%) nog sterker is dan verwacht. In twintig jaar tijd zijn er nog nooit zo weinig overvallen gepleegd. De doelstelling van 1900 overvallen per jaar³ is hiermee ruim behaald.

Figuur 2.1: Ontwikkeling aantal overvallen in Nederland⁴

Overvallen per eenheid

Tabel 2.2 toont de ontwikkeling van het aantal overvallen in de eenheden voor de periode 2010 tot en met 2013. Sinds 2011 worden de meeste overvallen in de eenheid Rotterdam gepleegd, al is het verschil met Amsterdam in 2013 minimaal. Dit komt door een forse daling in het aantal overvallen in Rotterdam (-28%) terwijl Amsterdam een toename laat zien (16%). De grootste procentuele daling in 2013 is te zien in Limburg (-32%). In de eenheden Rotterdam, Oost-Nederland, Limburg, Zeeland-West-Brabant en Oost-Brabant is in 2012 de afname in het aantal overvallen gering. Het valt op dat juist deze eenheden in 2013 een behoorlijke daling laten zien. Erg opvallend is de toename van het aantal overvallen in Amsterdam in 2013: het is de enige eenheid waar in 2013 meer overvallen werden gepleegd dan in 2012. Daar dient echter wel bij gezegd te worden dat het aantal overvallen in Amsterdam in vergelijking met het piekjaar 2009 is gehalveerd (561 overvallen).

³ De minister van Veiligheid en Justitie heeft als doel gesteld om in 2014 het aantal overvallen te hebben teruggedrongen tot maximaal 1900 per jaar. Dit aantal is gebaseerd op het aantal overvallen dat werd gepleegd in 2006.

⁴ We wijzen er nogmaals op dat de cijfers in deze rapportage, gezien de andere peildatum van de gebruikte gegevens, in geringe mate afwijken van cijfers die in andere rapporten zijn gepubliceerd. In grote lijnen zijn de trends echter gelijk.

Tabel 2.2: Ontwikkeling overvallen in de eenheden

	2010	2011		2012		2013	
Rotterdam	427	429	0%	390	-9%	279	-28%
Amsterdam	459	335	-27%	233	-30%	271	16%
Oost-Nederland	392	293	-25%	290	-1%	214	-26%
Midden-Nederland	240	207	-14%	181	-13%	145	-20%
Den Haag	250	211	-16%	158	-25%	141	-11%
Noord-Holland	172	196	14%	145	-26%	132	-9%
Limburg	146	191	31%	189	-1%	128	-32%
Zeeland-West-Brabant	209	168	-20%	165	-2%	121	-27%
Oost-Brabant	151	143	-5%	131	-8%	104	-21%
Noord-Nederland	133	102	-23%	103	1%	98	-5%
Nederland	2579	2275	-12%	1985	-13%	1633	-18%

Zoals gezegd is op landelijk niveau de doelstelling in 2013 ruim gehaald. Het totale aantal overvallen ligt in dit jaar 14 procent onder het voor 2014 ten doel gestelde aantal van 1900. Ook de eenheden hebben bijna allemaal hun doelstelling voor 2013 gehaald. Noord-Nederland en Oost-Nederland zijn de enige die hier nog net boven liggen met respectievelijk 4 en 2 overvallen (zie tabel 2.3). Zes eenheden hebben zelfs de doelstelling voor 2014 al bereikt, twee eenheden op een haar na. Limburg heeft een forse inhaalslag gemaakt: vorig jaar lag het aantal overvallen nog 42 procent boven de doelstelling, nu is de doelstelling over 2013 verwezenlijkt. Amsterdam blijft, ondanks de toename van het aantal overvallen, onder de doelstelling van zowel 2013 als 2014.

Tabel 2.3: Doelstelling per eenheid

	Realisatie 2013	Doelstelling 2013		Doelstelling 2014	
Rotterdam	279	372	-25%	353	-21%
Amsterdam	271	393	-31%	373	-27%
Oost-Nederland	214	212	1%	201	6%
Midden-Nederland	145	191	-24%	181	-20%
Den Haag	141	189	-25%	179	-21%
Noord-Holland	132	138	-4%	131	1%
Limburg	128	133	-4%	126	2%
Zeeland-West-Brabant	121	154	-21%	146	-17%
Oost-Brabant	104	126	-17%	120	-13%
Noord-Nederland	98	94	4%	89	10%
Nederland	1633	2000	-18%	1900	-14%

Om een genuanceerder beeld te geven van de overvalproblematiek per eenheid hebben we gekeken naar het aantal overvallen per honderdduizend inwoners (zie tabel 2.4). Het aantal overvallen in een eenheid afgezet tegen het aantal inwoners in die eenheid kan een ander beeld geven dan het absolute aantal overvallen. Een voorbeeld hiervan is het verschil in overvallen tussen Amsterdam en Rotterdam. In beide eenheden vonden zowel absoluut (tabel 2.2) als relatief (tabel 2.4) gezien de meeste overvallen plaats. In 2012 was de kans om slachtoffer te worden van een overval in Amsterdam en Rotterdam bijna gelijk, maar in 2013 was die kans in Amsterdam beduidend groter dan in Rotterdam. Dit komt doordat het aantal overvallen in Rotterdam is af- en in Amsterdam juist toegenomen, terwijl het aantal inwoners in deze eenheden stabiel is gebleven. Het verschil in het absolute aantal overvallen tussen deze eenheden

nam dus sterk af, terwijl het verschil in het aantal overvallen per honderdduizend inwoners juist toenam. In Limburg zijn ook in 2013 verhoudingsgewijs veel overvallen gepleegd, al is het aantal overvallen per inwoner wel afgenomen.

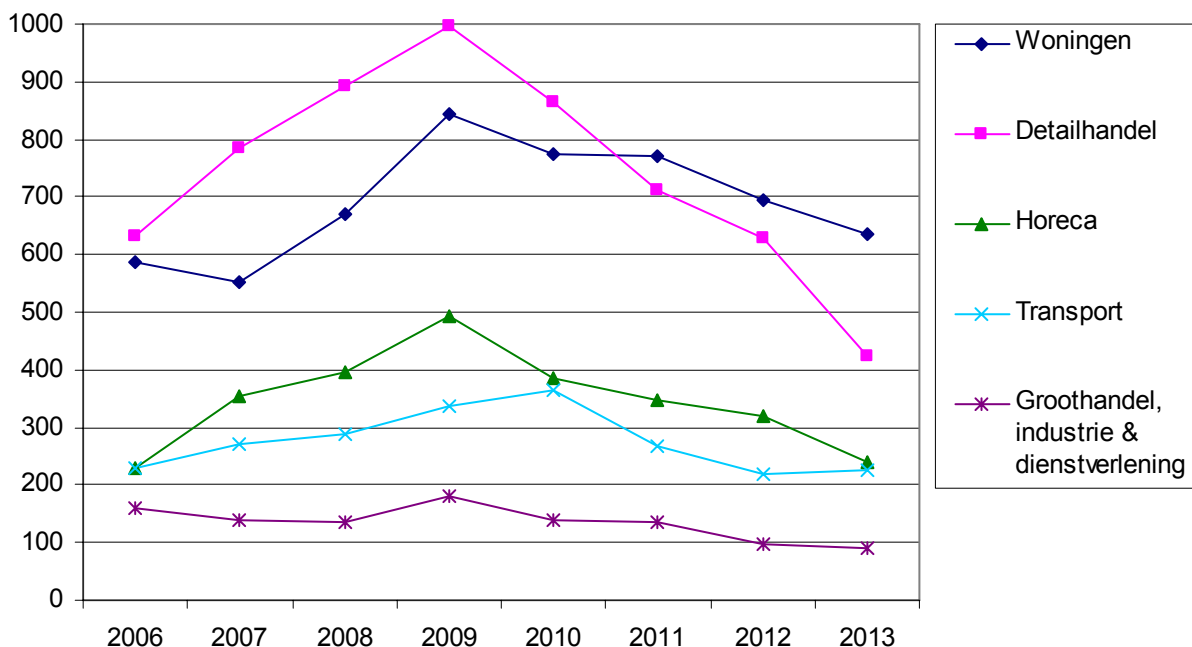
Tabel 2.4: Ontwikkeling aantal overvallen per 100.000 inwoners per eenheid

	2009	2010	2011	2012	2013
Amsterdam	60	49	35	24	28
Rotterdam	27	25	25	22	16
Limburg	18	13	17	17	11
Noord-Holland	16	12	13	10	9
Zeeland-West-Brabant	15	14	12	11	8
Midden-Nederland	15	13	11	10	8
Den Haag	16	14	12	9	8
Oost-Brabant	14	11	10	9	7
Oost-Nederland	12	13	9	9	7
Noord-Nederland	7	8	6	6	6
Nederland	18	16	14	12	10

Overvallen per sector

In 2013 is het aantal overvallen in de sector transport⁵ nagenoeg gelijk aan dat in het jaar ervoor (zie figuur 2.5). Voor alle andere sectoren geldt dat de daling doorzet. In de detailhandel is het aantal overvallen het sterkst gedaald, met maar liefst een derde (van 630 naar 423 overvallen). Het aantal woningovervallen is veel minder hard gedaald: van 694 naar 637 overvallen (-8%).

Figuur 2.5: Ontwikkeling aantal overvallen per sector⁶

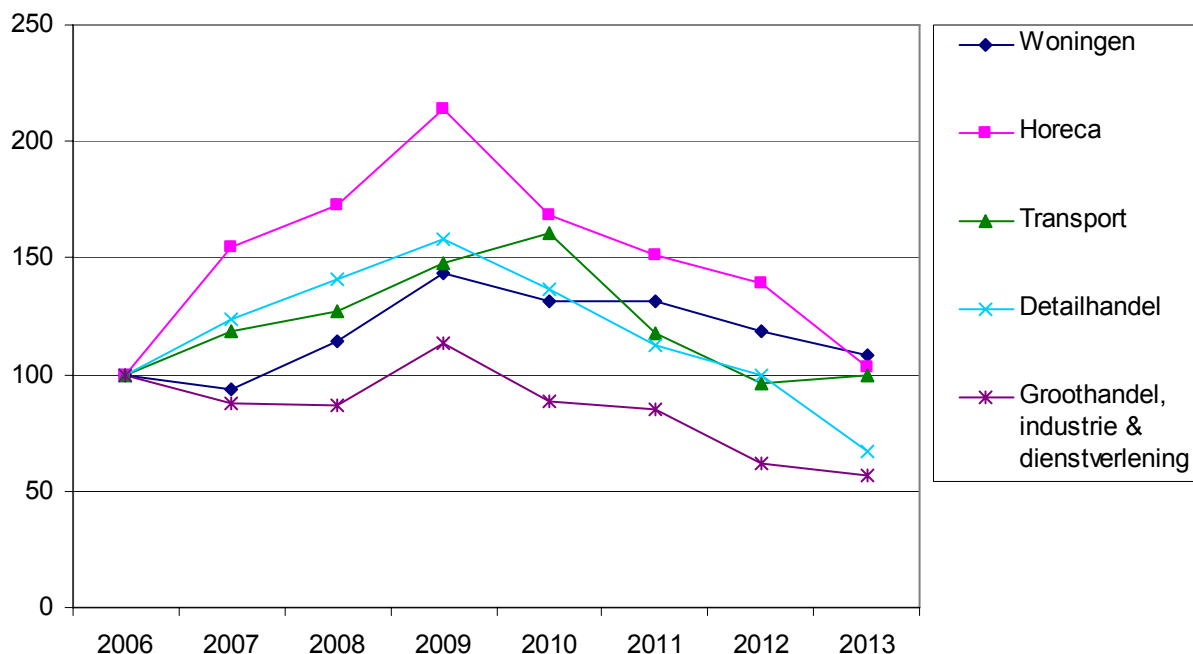

⁵ Tot de sector transport behoren o.a. geldtransporten, maaltijdbezorgers en ondernemers met de dagopbrengst. (Taxi)chauffeurs en prostituees maar ook kantoren worden ingedeeld in de sector groothandel, industrie en dienstverlening.

⁶ In LORS worden nog drie andere sectoren onderscheiden: medische en zorginstellingen, overheidsinstellingen en financiële instellingen. Voor deze sectoren geldt echter dat het aantal overvallen klein is (respectievelijk 12, 1 en 6 in 2013). Omdat een procentuele weergave en/of een indexatie een vertekend beeld geeft, worden deze sectoren niet in de figuren opgenomen.

Figuur 2.6 is een geïndexeerde weergave van de overvallen per sector, waarbij 2006 met iets meer dan 1900 overvallen als peiljaar dient.⁷ De sterke daling in het aantal overvallen ten opzichte van 2012 is vooral terug te zien in de sectoren detailhandel en horeca. De sector transport heeft precies even veel overvallen in 2013 als in 2006. De sector groothandel, industrie en dienstverlening ligt al jaren onder het niveau van 2006. De woningovervallen zijn in 2013 gedaald tot net boven het niveau van 2006.

Figuur 2.6: Ontwikkeling aantal overvallen per sector (geïndexeerd)

Overvallen per gemeente

In tabel 2.7 zijn de gemeenten opgenomen waar 25 of meer overvallen zijn gepleegd in 2013. Waren dit in 2012 nog veertien gemeenten, in 2013 zijn het er negen. In Amsterdam zijn met afstand de meeste overvallen gepleegd, maar in Rotterdam worden – ondanks de sterke daling in 2013 – nog steeds veel meer overvallen gepleegd dan in de overige gemeenten. Dat is niet verrassend, want deze twee gemeenten kennen ook het grootste inwonertal. Eindhoven en Utrecht laten een sterke daling in het aantal overvallen zien ten opzichte van 2012 (respectievelijk -43% en -40%). Amsterdam laat een omgekeerd patroon zien, evenals Almere, Tilburg en Groningen.

Tabel 2.7: Aantal overvallen per gemeente (>25)

	2010	2011	2012	2013	t.o.v. 2012
Amsterdam	429	304	211	250	18%
Rotterdam	254	248	234	159	-32%
Den Haag	107	93	61	56	-8%
Almere	64	37	31	36	16%
Enschede	31	24	33	31	-6%
Tilburg	52	50	27	31	15%
Eindhoven	44	38	51	29	-43%
Groningen	59	32	22	26	18%
Utrecht	53	50	42	25	-40%
Nederland	2579	2275	1985	1633	-18%

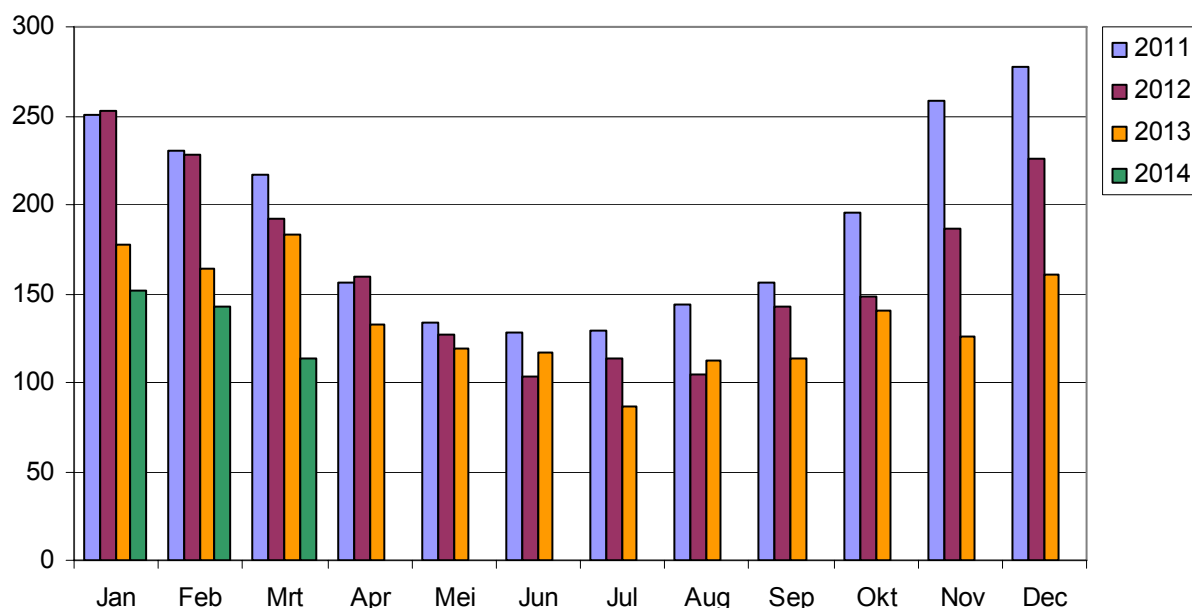
⁷ In 2006 zijn 1905 overvallen gepleegd. Dit vormt het uitgangspunt van de doelstelling die de minister van Veiligheid en Justitie heeft gesteld (zie voetnoot 2). Daarom hanteren wij 2006 als peiljaar.

2.2. Temporele spreiding

Overvallen per maand

Het aantal overvallen ligt in de wintermaanden, van oktober tot en met maart, hoger dan in de zomermaanden. Een voor de hand liggende verklaring hiervoor is het feit dat het in deze maanden langer donker is en er minder mensen op straat zijn en dat het dragen van bedekkende kleding, zoals jassen, sjaals, mutsen en handschoenen, gebruikelijker is (Mesu et al., 2013). In 2013 lag het aantal overvallen tijdens de wintermaanden 40 procent hoger dan in de zomermaanden. In de jaren ervoor lag het aantal overvallen in die maanden tussen de 60 en 70 procent hoger. Figuur 2.8 laat mooi zien hoe het aantal overvallen in de wintermaanden ieder jaar daalt.

Figuur 2.8: Aantal overvallen per maand (2011 t/m maart 2014)

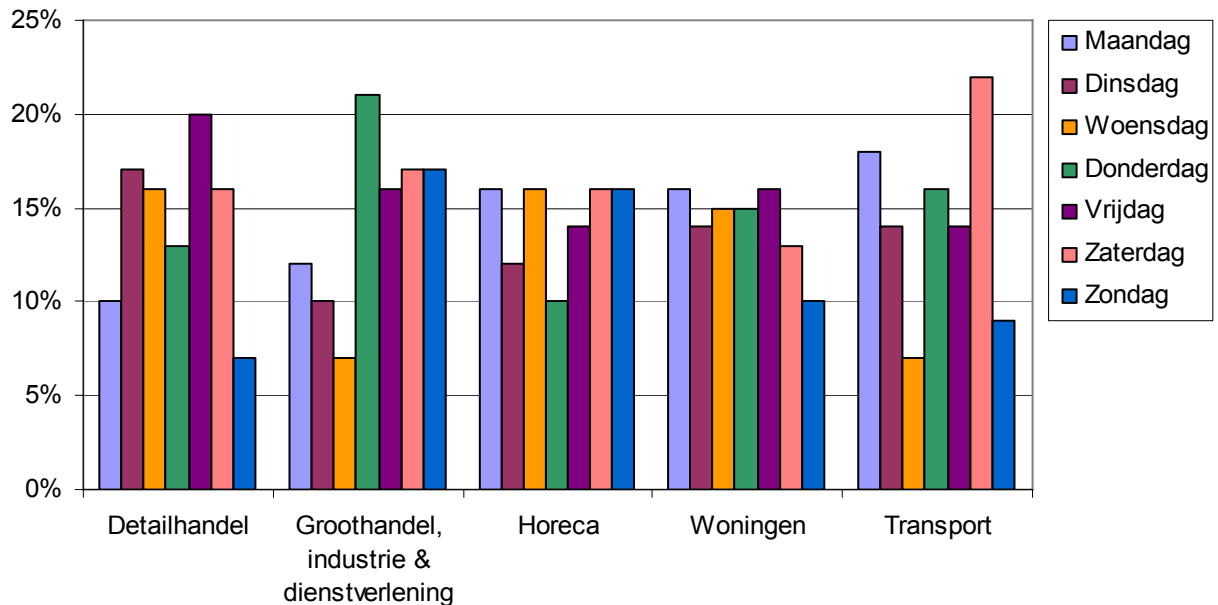

Overvallen per dag

Net als in voorgaande jaren werd 10 procent van de overvallen op zondag gepleegd en zijn de overvallen redelijk gelijk verdeeld over de andere dagen (14%-16%). In figuur 2.9 is te zien dat de populariteit van verschillende weekdays per sector wel verschilt. Zo werd in de detailhandel een op de vijf overvallen op vrijdag gepleegd, terwijl zaterdag een populaire dag is voor overvallen in de sector transport. In de horeca en bij woningovervallen zijn geen duidelijke pieken te zien.

Hoewel de verdeling over de weekdays sterk overeenkomt met vorig jaar (2012), is op sectorniveau wel een lichte verschuiving te zien. De sector groothandel, industrie en dienstverlening had in 2012 in het weekend het grootste aandeel overvallen (34%), terwijl de grootste piek nu op donderdag valt (21%). Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat het in deze sector om relatief kleine aantallen gaat (89 overvallen in totaal). Een andere ontwikkeling is de daling in het aantal overvallen in de sector transport op woensdag (van 14% in 2012 naar 7% in 2013).

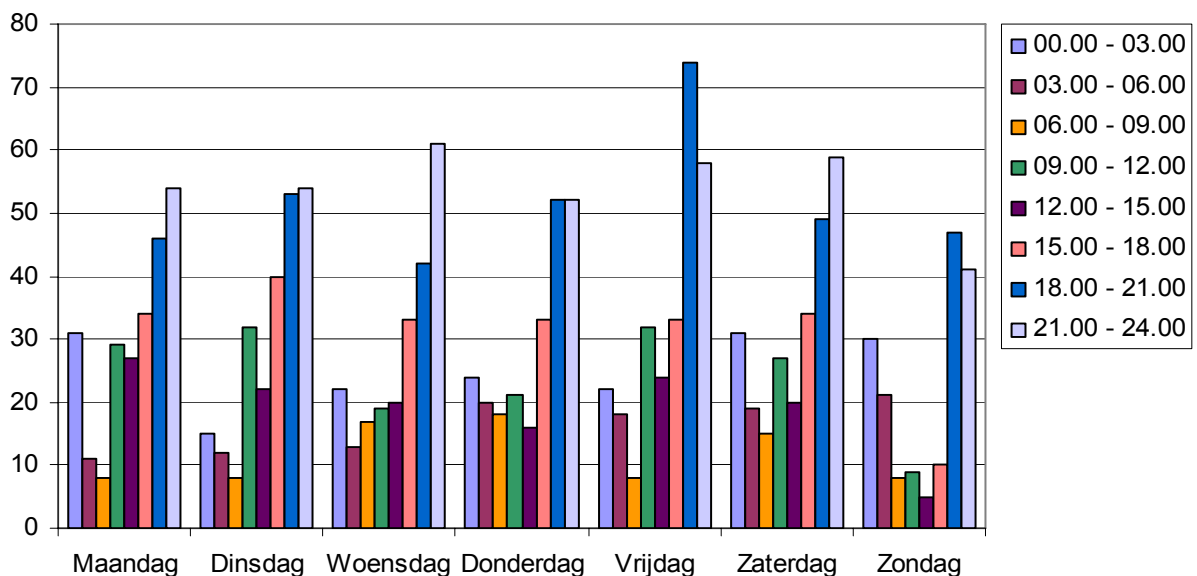
Figuur 2.9: Aandeel overvallen per dag en sector (2013)

Overvallen per tijdstip

In 2013 werd 45 procent van de overvallen tussen 18.00 uur en 24.00 uur gepleegd. Dit komt overeen met het jaar ervoor. Ook het aandeel overvallen in de nacht, ochtend en middag wijkt nauwelijks af van dat in eerdere jaren. Zo is 18 procent van de overvallen 's nachts gepleegd, 15 procent in de ochtend en 21 procent in de middag. Figuur 2.10 geeft de verdeling van overvallen per dag en tijdstip voor 2013 weer. Op vrijdag valt de piek tussen 18.00 uur en 21.00 uur op. De resultaten komen in grote lijnen overeen met die van voorgaande jaren.

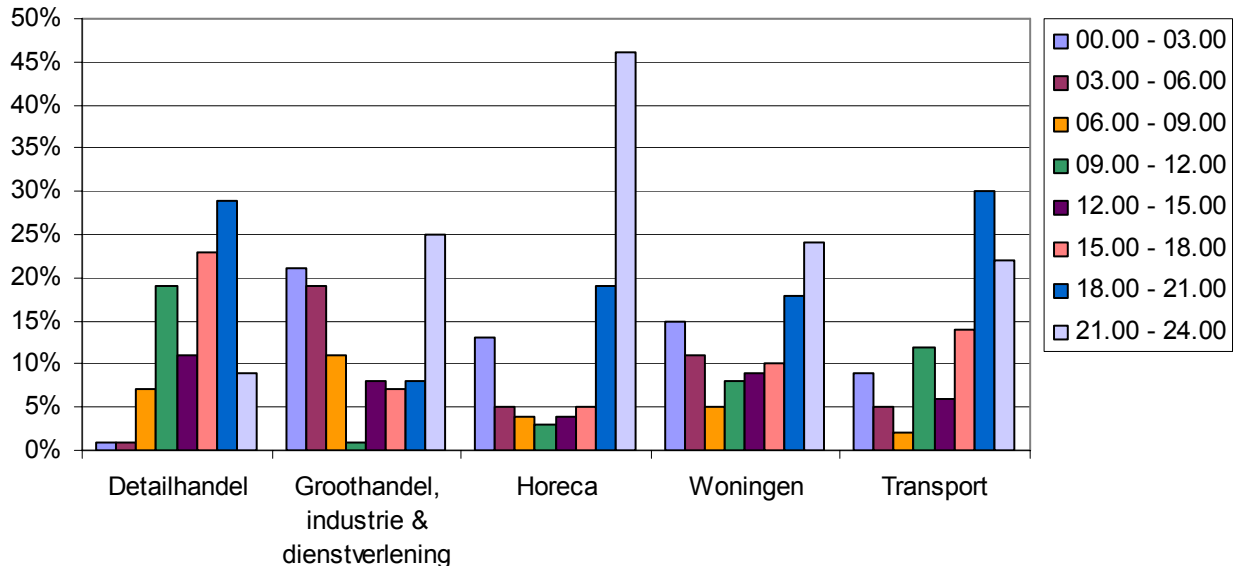
Figuur 2.10: Aantal overvallen per dag en tijdstip (2013)

Het tijdstip waarop een overval gepleegd wordt, verschilt niet alleen per dag, maar ook per sector (zie figuur 2.11). Bijna de helft van de overvallen in de horeca werd tussen 21.00 uur en 24.00 uur gepleegd. Dit is niet verwonderlijk als gekeken wordt naar de tijdstippen waarop horecagelegenheden open zijn. In de sectoren detailhandel en transport vonden de meeste overvallen tussen 18.00 uur en 21.00 uur plaats. Ook dit is niet verrassend vanwege de sluitingstijden van veel detailhandelaars. Daarnaast zijn dit de uren waarin ondernemers met de dagopbrengst op pad gaan: het zogenoemde particuliere waardevervoer. In deze uren werden in de detailhandel voornamelijk winkels en in de sector transport vooral maaltijd-bezorgers en particuliere waardevervoerders overvallen.

Woningovervallen werden voornamelijk tussen 18.00 uur en 03.00 uur gepleegd (57%); de meeste mensen zijn dan thuis, wat voor een overval natuurlijk een vereiste is. In de sector groothandel, industrie en dienstverlening lag de piek iets later, namelijk tussen 21.00 uur en 06.00 uur (65%). Taxichauffeurs vormden in deze uren het belangrijkste doelwit, gevolgd door prostituees.

Figuur 2.11: Aandeel overvallen per sector en tijdstip (2013)

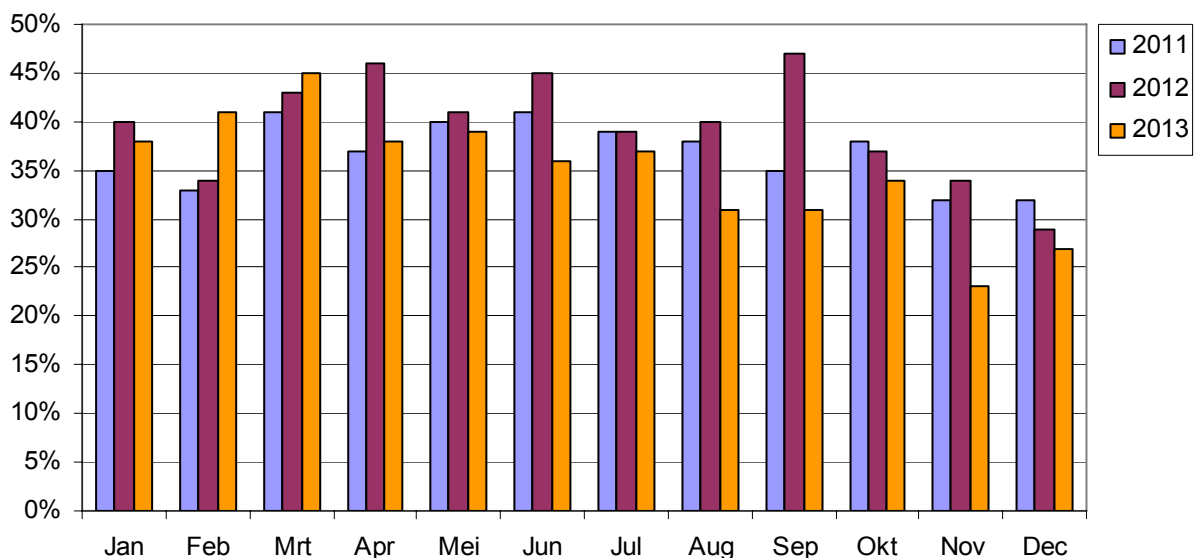
2.3. Oplossingspercentage en heterdaad

Oplossingspercentage

Het oplossingspercentage over 2013 ligt op 35 procent. Dit komt nagenoeg overeen met wat we vorig jaar over 2012 rapporteerden: 36 procent (Mesu et al., 2013). Inmiddels is het oplossingspercentage over 2012 opgelopen tot 39 procent. Deze stijging is veroorzaakt door het na-ijleffect: overvallen worden niet altijd in het pleegjaar opgelost, maar soms pas in het jaar erna. De stijging als gevolg van het na-ijleffect is de afgelopen jaren min of meer stabiel: rond de 3 procentpunten. We verwachten dan ook dat het oplossingspercentage over 2013 rond de 38 procent uitkomt.

In februari en maart 2013 was het oplossingspercentage hoger dan in de twee voorgaande jaren (zie figuur 2.12), de rest van het jaar niet. Over het algemeen kent het oplossingspercentage van 2013 een vrij grillig verloop met een dieptepunt in november (23%).

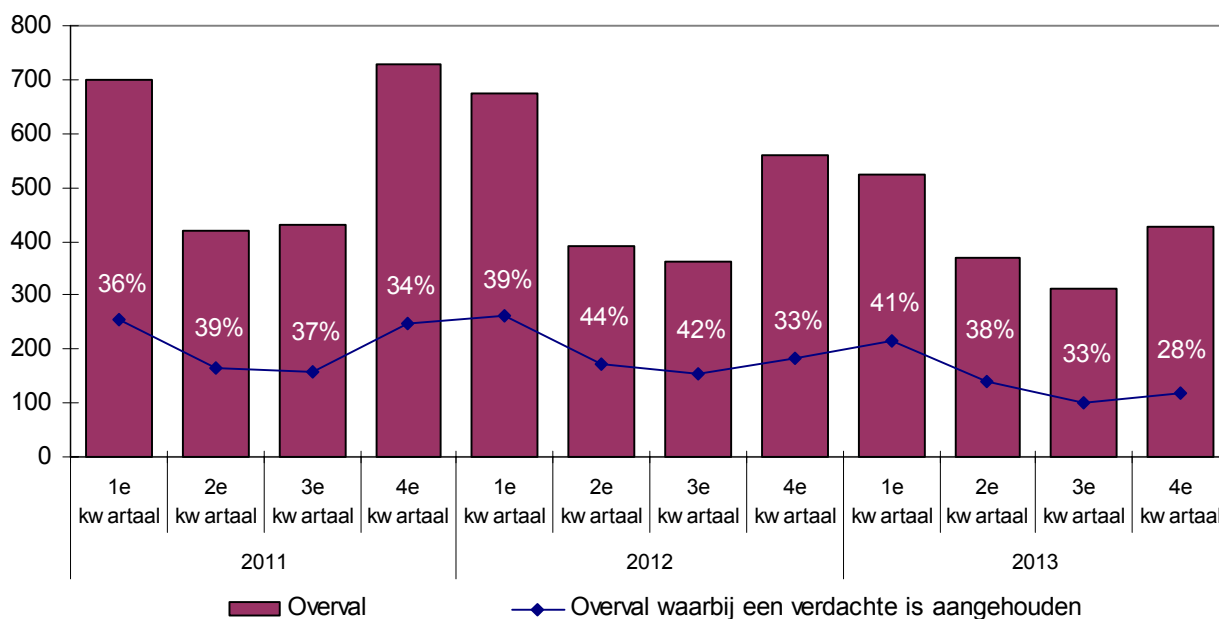
Figuur 2.12: Ontwikkeling oplossingspercentage per maand

Zoals gezegd ligt het aantal overvallen in de winter hoger dan in de rest van het jaar. Op basis van dit gegeven wordt in deze maanden ook meer ingezet op de opsporing en aanpak van overvallen ('Donkere Dagen Offensief'). Figuur 2.13 laat het aantal overvallen en het oplossingspercentage per kwartaal zien voor de jaren 2011, 2012 en 2013. Ook hier dient rekening gehouden te worden met het na-ijleffect. In de afgelopen jaren is gebleken dat het oplossingspercentage veelal nog zo'n 2 tot 5 procent per kwartaal kan stijgen. We verwachten dan ook dat het oplossingspercentage over 2013 nog zal oplopen tot een niveau dat vergelijkbaar is met dat van 2012.

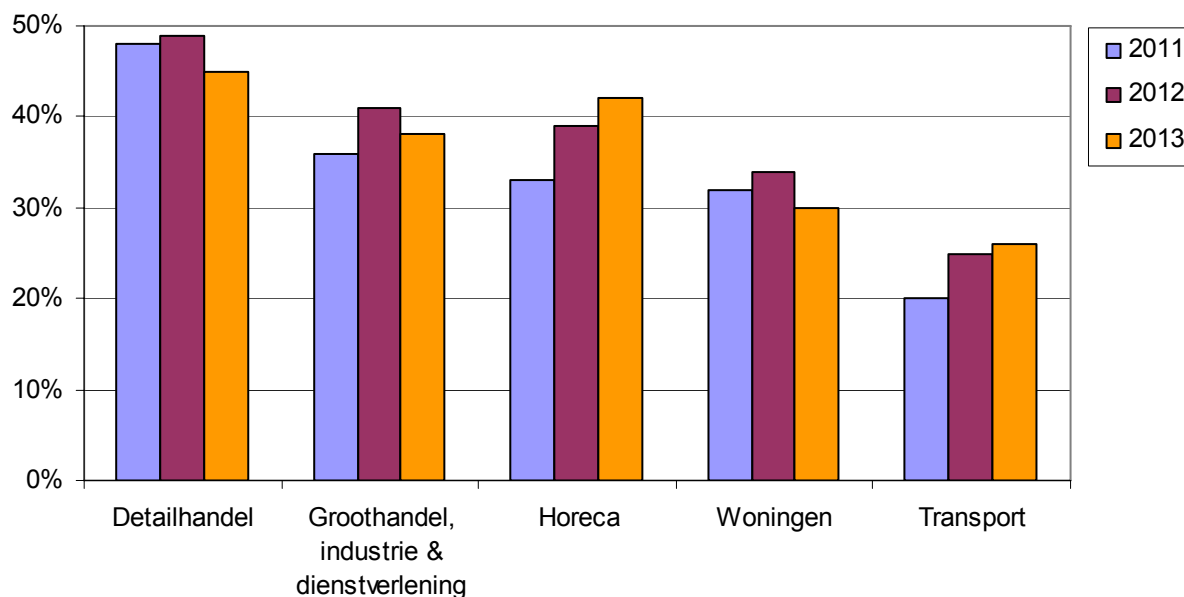
Ieder vierde kwartaal van een jaar ligt het oplossingspercentage lager dan in de overige kwartalen, ook wanneer gecorrigeerd wordt voor het na-ijleffect. Het oplossingspercentage was in de jaren 2011 en 2012 het hoogst in de zomermaanden.

Figuur 2.13: Aantal overvallen en oplossingspercentage per kwartaal

Figuur 2.14 toont de ontwikkeling van het oplossingspercentage per sector. Hier is te zien dat in de detailhandel de meeste overvallen worden opgelost en in de sector transport de minste. Wel stijgt het oplossingspercentage in de sector transport en de horeca licht. In de andere sectoren is sprake van een lager oplossingspercentage dan in 2012. De aan- of afwezigheid van opsporingsindicaties speelt waarschijnlijk een rol bij de verschillen tussen de sectoren. Zo zijn bij overvallen op detailhandelaars vaak camera's en getuigen aanwezig, wat de oplossingsmogelijkheden voor deze sector groter maakt dan voor de sectoren woningen en transport.

Figuur 2.14: Ontwikkeling oplossingspercentage per sector

Heterdaadaanhoudingen

In Noord-Nederland (45%), Limburg (44%) en Noord-Holland (41%) zijn in 2013 de meeste overvallen opgelost (tabel 2.15). Oost-Brabant had in 2013 met 27 procent het laagste oplossingspercentage en vertoont samen met Zeeland-West-Brabant de sterkste daling ten opzichte van 2012 (7 procentpunten). Amsterdam, Noord-Nederland en Den Haag zijn (vooralsnog) de enige eenheden waar het oplossingspercentage gestegen is ten opzichte van 2012.

Landelijk gezien is het aandeel heterdaadaanhoudingen toegenomen van 9 procent in 2011 naar 11 procent in 2013. Deze toename in heterdaadkracht is ook zichtbaar bij het aandeel heterdaadaanhoudingen van de opgeloste overvallen: van 26 procent in 2011 naar 30 procent in 2013.

In de meeste eenheden is het aandeel heterdaadaanhoudingen gestegen. Alleen in Noord-Holland en Den Haag is het gedaald en in Midden-Nederland is het gelijk gebleven. De grootste stijging vond plaats in Rotterdam en de sterkste daling in Noord-Holland.

Het aandeel heterdaadaanhoudingen van de opgeloste overvallen laat per eenheid veel schommelingen zien. Er zijn eenheden waar het aandeel flink gestegen is ten opzichte van het voorgaande jaar, zoals Oost-Brabant, Rotterdam en Zeeland-West-Brabant. Den Haag heeft daarentegen een veel lager aandeel heterdaadaanhoudingen onder de opgeloste overvallen dan in 2012. In Noord-Holland is het aandeel in 2012 flink gestegen en in 2013 weer gedaald.

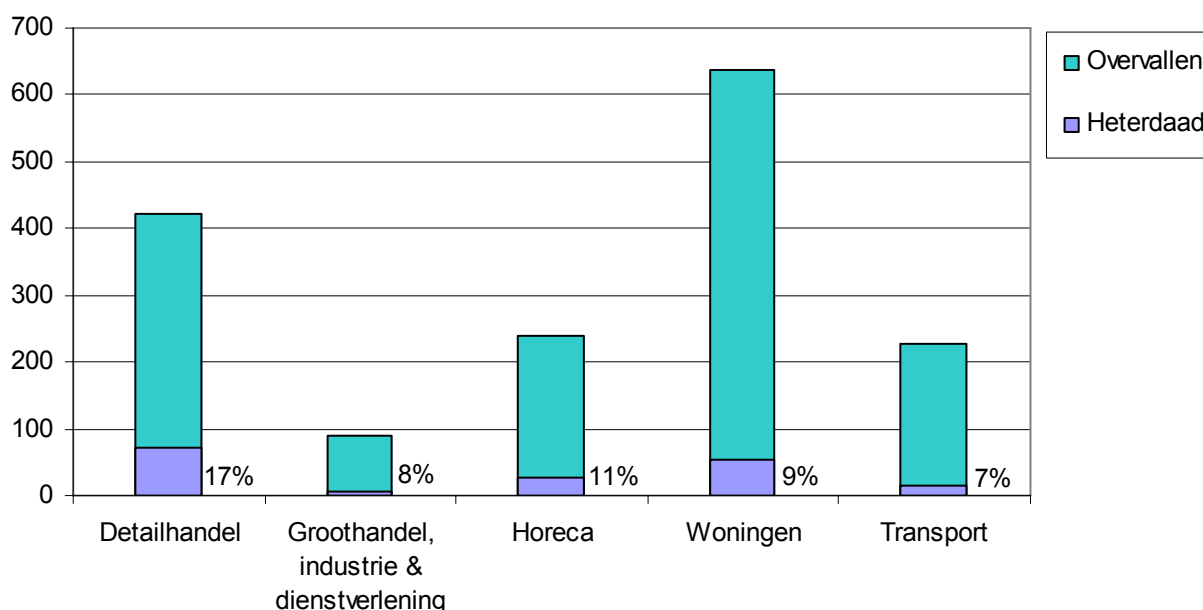
Wanneer we het oplossingspercentage en het aandeel heterdaadaanhoudingen met elkaar vergelijken, ontstaat het volgende beeld. Oost-Brabant had een laag oplossingspercentage in 2013, maar het aandeel 'heterdaadjes' bij deze opgeloste overvallen was groot (36%). In Limburg en Noord-Nederland is het omgekeerde het geval: het oplossingspercentage lag hoog (respectievelijk 44% en 45%), maar het aandeel 'heterdaadjes' was in deze eenheden relatief klein (respectievelijk 27% en 25%).

Tabel 2.15: Oplossingspercentage en heterdaadaanhoudingen per eenheid

Jaar	Oplossingspercentage			Aandeel heterdaad van overvallen			Aandeel heterdaad van opgeloste overvallen		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
Oost-Brabant	36%	44%	27%	10%	9%	10%	27%	21%	36%
Rotterdam	41%	40%	37%	10%	9%	13%	25%	22%	34%
Zeeland-West-Brabant	38%	36%	29%	7%	8%	10%	19%	22%	34%
Oost-Nederland	44%	42%	39%	8%	11%	13%	18%	26%	32%
Amsterdam	26%	21%	28%	12%	7%	9%	45%	35%	32%
Noord-Holland	41%	46%	41%	10%	17%	12%	24%	36%	30%
Midden-Nederland	32%	35%	31%	6%	9%	9%	18%	27%	29%
Limburg	34%	50%	44%	7%	10%	12%	22%	20%	27%
Noord-Nederland	35%	43%	45%	12%	10%	11%	33%	23%	25%
Den Haag	34%	36%	37%	10%	12%	9%	31%	33%	23%
Nederland	36%	39%	35%	9%	10%	11%	26%	26%	30%

Figuur 2.16 geeft het aantal overvallen en heterdaadaanhoudingen per sector voor 2013 weer. Zoals hiervoor vermeld is, lag het aandeel heterdaadaanhoudingen voor Nederland op 11 procent. Dit aandeel verschilt per sector, maar alleen in de detailhandel lag het met 17 procent boven het gemiddelde. Dat de heterdaadkracht in deze sector hoger ligt dan in andere sectoren heeft ermee te maken dat het in deze sector waarschijnlijker is dat al tijdens de overval alarm wordt geslagen (Mesu et al., 2013). In veel winkels is een 'overvalknop' aanwezig, waarmee met één druk op de knop de politie gewaarschuwd wordt. In de andere sectoren doet de mogelijkheid om tijdens de overval alarm te slaan zich minder voor. Denk bijvoorbeeld aan woningovervallen, waarbij het slachtoffer veelal door de overvallers wordt vastgebonden (Mesu et al., 2013). De tijd die voorbijgaat voor de overval wordt gemeld, is cruciaal bij heterdaadaanhoudingen: hoe sneller de politie gewaarschuwd wordt, des te sneller zij kan reageren, waarmee de kans op een heterdaadaanhouding wordt vergroot.

Figuur 2.16: Aantal overvallen en heterdaadaanhoudingen per sector (2013)

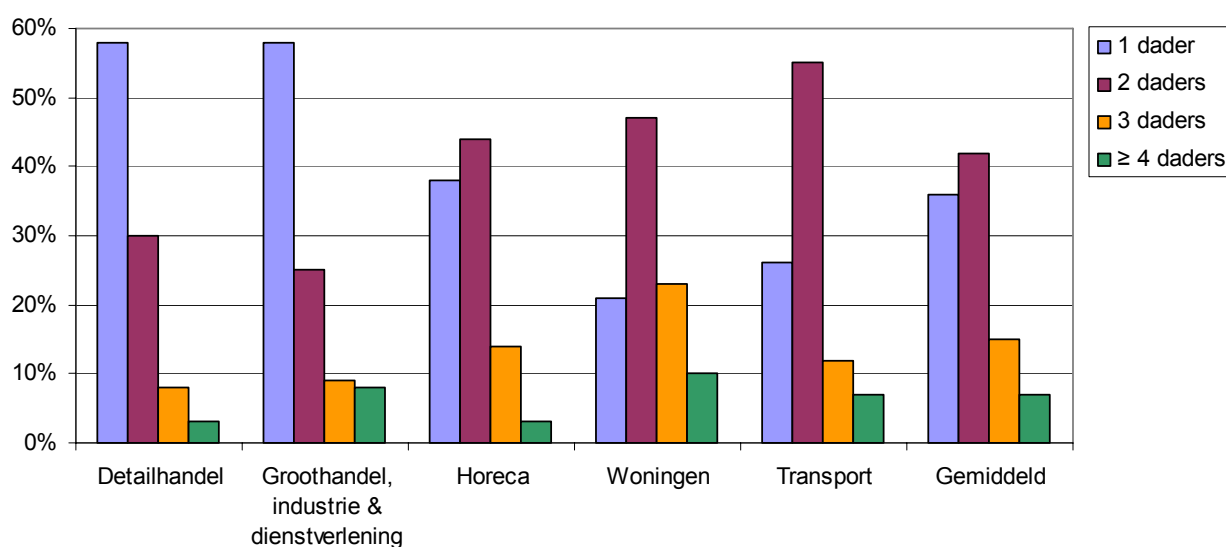

2.4. Modus operandi

Aantal verdachten

Gegevens over het aantal verdachten zijn gebaseerd op waarnemingen van getuigen en benadeelden, waardoor niet altijd het werkelijke aantal daders zal worden weergegeven. Het is immers mogelijk dat niet alle daders zichtbaar waren, of dat iemand een onschuldige omstander aanzag voor een overvalver (Mesu et al., 2013). Gemiddeld werd 78 procent van de overvallen door een of twee daders gepleegd (zie figuur 2.17). Ten opzichte van 2012 is het aandeel overvallen met twee daders licht toegenomen (van 39% naar 42%). In de sector transport werd meer dan de helft van de overvallen door twee daders gepleegd. Ook woningovervallen werden nog steeds in verreweg de meeste gevallen door twee of meer daders gepleegd. In de detailhandel en de sector groothandel, industrie en dienstverlening is het aandeel overvallen met twee daders juist afgenomen ten opzichte van 2012. In deze sectoren werd ruim de helft van de overvallen door één dader gepleegd.

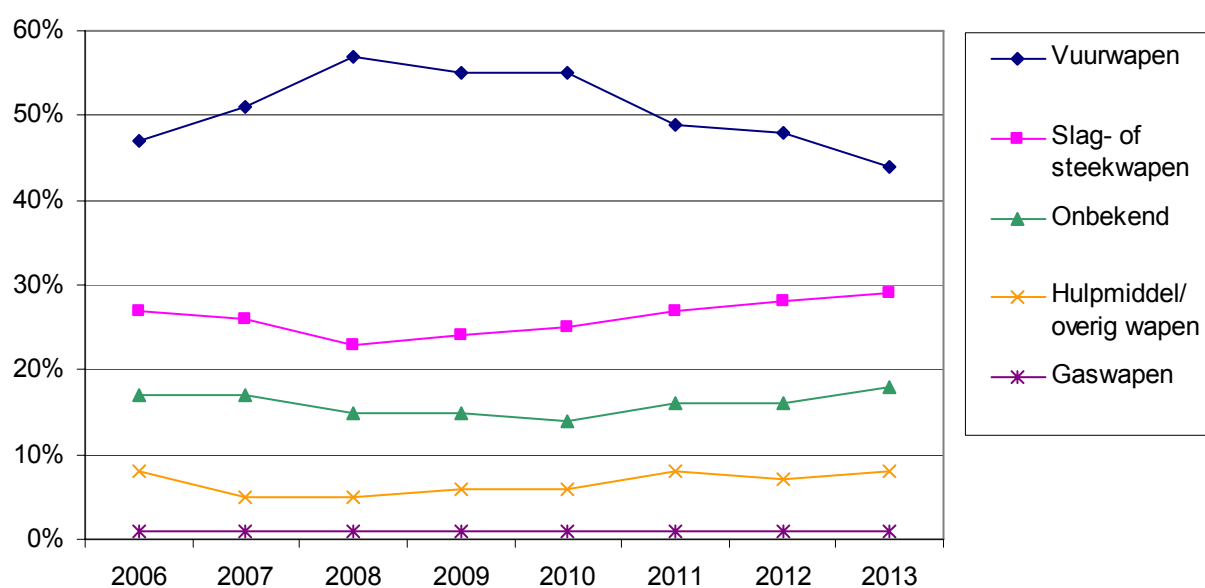
Figuur 2.17: Aantal waargenomen overvallers per sector (2013)

Wapengebruik

De ontwikkeling van het wapengebruik bij overvallen is opgenomen in figuur 2.18. De (in 2008 gestarte) daling van vuurwapengebruik zet door. In 2013 lag het vuurwapengebruik zelfs lager dan in 2006. Slag- of steekwapens werden juist vaker gebruikt. Het aandeel overvallen waarbij niet bekend is of er een wapen is gebruikt en/of welk wapen is gebruikt, neemt eveneens toe.

Figuur 2.18: Ontwikkeling soort wapengebruik

Het wapengebruik is ook per sector bekeken. De daling in het gebruik van vuurwapens is niet terug te zien bij woningovervallen. In deze sector was zowel het vuurwapengebruik (42%) als het slag- of steekwapengebruik (23%) in 2013 nagenoeg gelijk aan dat in 2012 (respectievelijk 41% en 23%). Hulpmiddelen werden het meest aangewend bij woningovervallen (8%). Dit is niet verwonderlijk, omdat bij woningovervallen slachtoffers vaker vastgebonden worden. In de sector transport was in 42 procent van de gevallen niet bekend wat voor soort wapen er gebruikt was. Bij woningovervallen lag dit aandeel ook vrij hoog (22%). Onbekend is of het wapen niet is gezien door de slachtoffers, of dat het niet is geregistreerd.

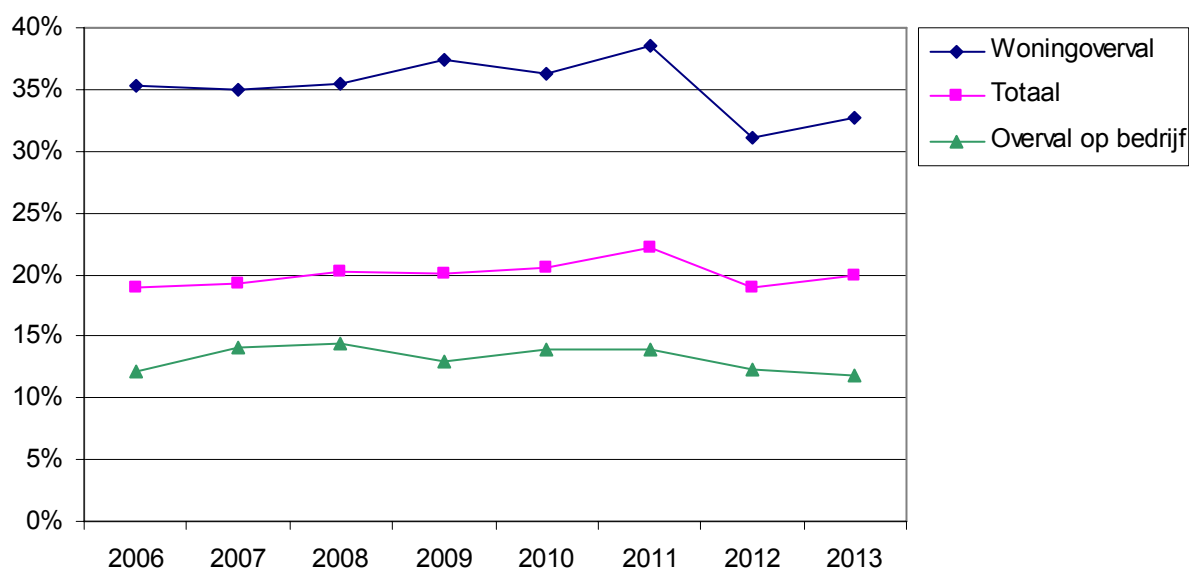
Slachtoffers

Bij een overval vindt een confrontatie plaats tussen dader en slachtoffer. Tijdens zo'n confrontatie wordt gedreigd met geweld of daadwerkelijk geweld toegepast. Het slachtoffer kan hierdoor gewond raken. Het aantal gewonden is doorgaans groter bij woningovervallen dan bij overvallen op bedrijven. Figuur 2.19 laat de ontwikkeling zien van het aandeel overvallen met gewonden voor alle overvallen en voor woning- en bedrijfsovervallen afzonderlijk. Vorig jaar (2012) nam het aandeel overvallen waarbij iemand gewond raakte af. In 2013 zien we voor overvallen in het algemeen en voor woningovervallen weer een kleine toename van het aandeel overvallen met gewonden.

Bij bedrijfsovervallen vielen vaker gewonden binnen de sector groothandel, industrie en dienstverlening (22%) dan binnen de detailhandel en de horeca (respectievelijk 8 en 9% in 2013). In de sector transport viel ook vaker dan gemiddeld (18%) een gewonde te betreuren tijdens een overval.

De kans dat iemand gewond raakt, houdt vermoedelijk verband met de *setting*. Overvallen in de detailhandel en horeca vinden vaak plaats in een besloten ruimte – die de dader wellicht van tevoren heeft verkend – waardoor de gebeurtenissen overzichtelijk zijn en er minder chaos ontstaat dan bij overvallen op straat. Ook de afstand tussen de overvalleur en de slachtoffers is relatief groot. Overvallen in de groothandel, industrie en dienstverlening en in de transportsector vinden vaker op straat plaats. Bij dit type overvallen en bij woningovervallen is de situatie chaotischer en de afstand tussen dader en slachtoffer vaak kleiner, met als mogelijk gevolg meer fysiek contact (Mesu et al., 2013).

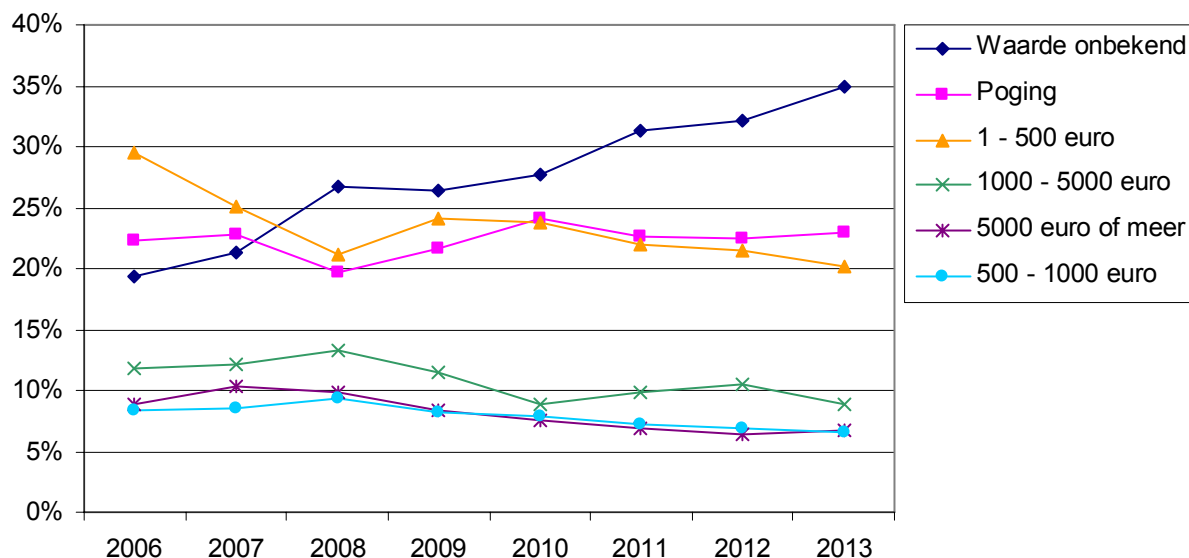
Figuur 2.19: Ontwikkeling aandeel overvallen met gewonden

Buit

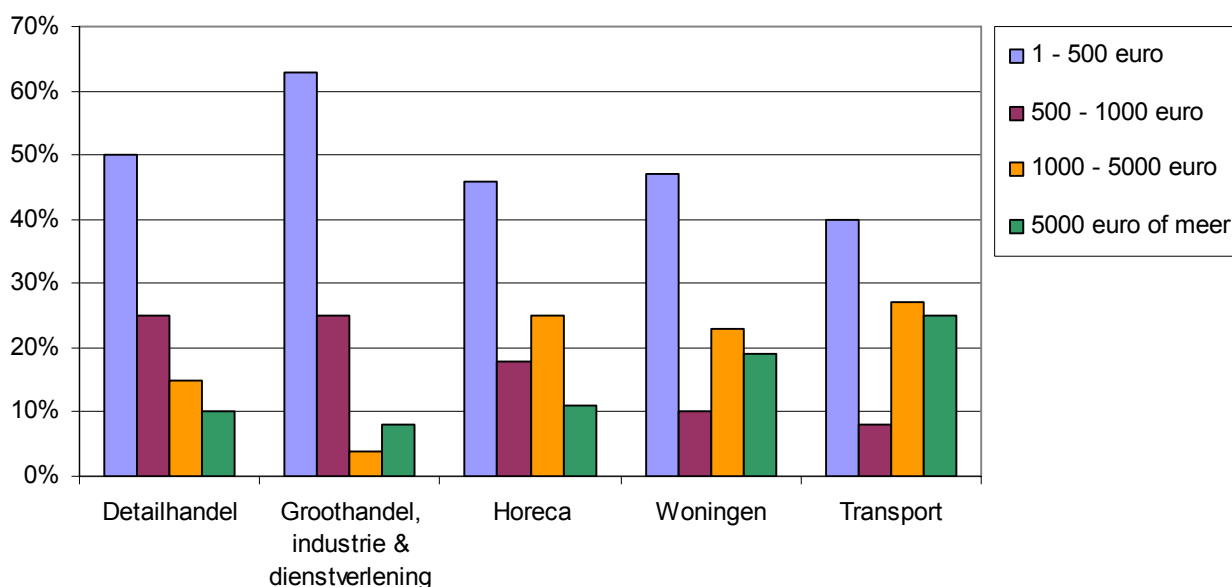
Gegevens over de hoogte van de buit en het soort buit zijn niet in alle gevallen in LORS opgenomen. In 2013 is het aandeel overvallen waarbij de waarde van de buit onbekend is, gestegen naar 35 procent (zie figuur 2.20). Het aandeel pogingen ligt al drie achtereenvolgende jaren op 23 procent. Voor de overvallen waarbij een buit is verworven, is het buitbedrag nader bekeken. Het bedrag van de buit verschilt sterk, maar bij 48 procent van de overvallen bedraagt de buit tussen de 1 en 500 euro.

Figuur 2.20: Ontwikkeling buit

Figuur 2.21 geeft de buitwaarde per sector weer. Vanzelfsprekend zijn de overvallen waarbij het buitbedrag niet bekend is en de pogingen buiten beschouwing gelaten. In alle sectoren is het aandeel overvallen waarbij tot 500 euro buitgemaakt werd het grootst (minimaal 40%). In de detailhandel en de sector groothandel, industrie en dienstverlening werd in 25 procent van de gevallen 500 tot 1000 euro buitgemaakt. In vergelijking met de andere sectoren lag het buitbedrag bij woningovervallen en in de sectoren horeca en transport vaker tussen de 1000 en 5000 euro. Binnen de sector transport werd bij een kwart van de overvallen een buit van meer dan 5000 euro behaald. Dat verhoudingsgewijs in deze sector het vaakst een groot geldbedrag werd meegenomen, is niet verwonderlijk, aangezien hier ook het geldtransport en particulier waardevervoer onder vallen. Wel opvallend is het aandeel woningovervallen met een buit van 5000 euro of meer (19%). Nadere analyse wijst uit dat deze hoge bedragen vooral bij beroepsgerelateerde woningen worden buitgemaakt (38% tegenover 15% bij 'gewone' woningen).

Figuur 2.21: Buitwaarde per sector (2013)

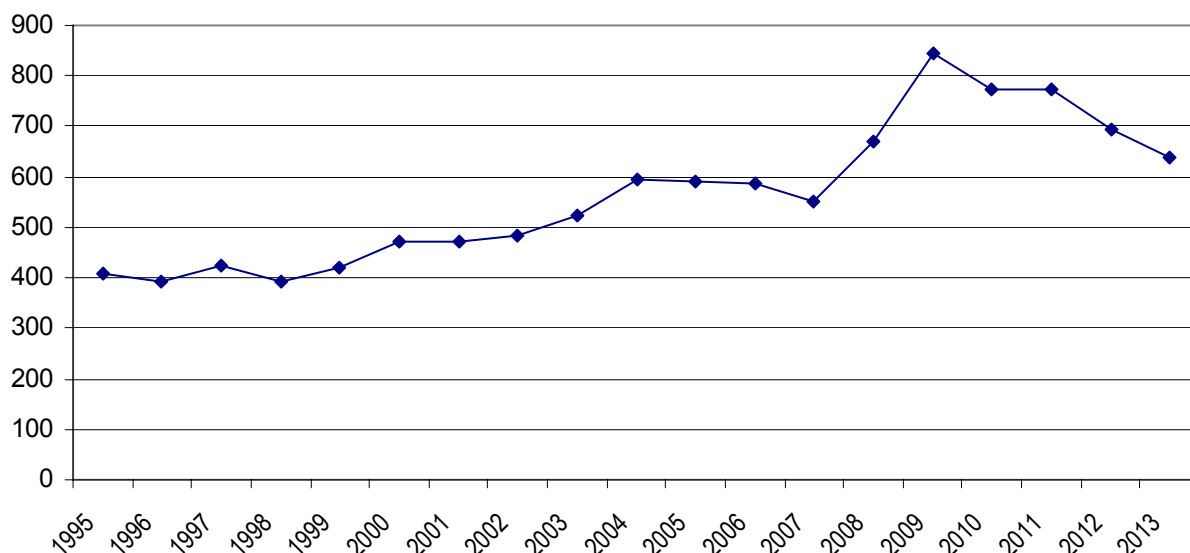

2.5. Woningovervallen

Het aantal woningovervallen daalt maar moeizaam, waardoor dit type overval een steeds groter aandeel uitmaakt van de overvallenproblematiek in Nederland. Om inzicht te bieden in dit fenomeen gaan wij in deze paragraaf nader in op de omvang van woningovervallen. De aantallen worden afgezet tegen het totale aantal overvallen en huishoudens in Nederland.

In figuur 2.22 is het aantal woningovervallen sinds 1994 te zien. Dit aantal neemt vanaf 2009 af. Ook in 2013 zette deze daling door. Desondanks zijn er in 2013 nog 637 woningovervallen gepleegd.

Figuur 2.22: Ontwikkeling aantal woningovervallen

Zoals hierboven aangegeven, is het aantal woningovervallen minder hard gedaald (-8%) dan het totale aantal overvallen (-23%). Dit zorgt ervoor dat het aandeel woningovervallen ten opzichte van het totaal opnieuw gestegen is. Inmiddels is 39 procent van de overvallen een woningoverval (tabel 2.23). Het aantal woningovervallen overtrof het aantal overvallen op bedrijven in de detailhandel met meer dan tweehonderd.

Tabel 2.23: Totaal aantal (woning)overvallen

	2011	%	2012	%	2013	%	% t.o.v. 2012
Woningovervallen	772	34%	694	35%	637	39%	-8%
Overige overvallen	1503	66%	1291	65%	996	61%	-23%
Totaal	2275	100%	1985	100%	1633	100%	-18%

Rotterdam is al meerdere jaren op rij de eenheid met het grootste aantal woningovervallen (zie tabel 2.24). In 2013 was Rotterdam echter ook, samen met Oost-Nederland, de eenheid met de grootste daling van het aantal woningovervallen ten opzichte van 2012 (-21%). In Noord-Holland en Zeeland-West-Brabant nam het aantal woningovervallen in 2013 ook sterker af dan landelijk. De grootste toename was in 2013 te zien in Midden-Nederland (7 overvallen) en Oost-Brabant (5 overvallen).

Tabel 2.24: Woningovervallen in de eenheden

	2011	2012	2013	% t.o.v. 2012
Rotterdam	157	146	115	-21%
Oost-Nederland	81	112	89	-21%
Amsterdam	95	69	72	4%
Midden-Nederland	73	55	62	13%
Limburg	70	57	61	7%
Den Haag	80	57	56	-2%
Noord-Holland	76	59	49	-17%
Zeeland-West-Brabant	68	54	46	-15%
Noord-Nederland	31	47	44	-6%
Oost-Brabant	41	38	43	13%
Nederland	772	694	637	-8%

Tabel 2.25 laat het aandeel woningovervallen per eenheid zien in 2011, 2012 en 2013. Vooral in Limburg (48%) en Noord-Nederland (45%) lag het aandeel woningovervallen fors hoger dan het landelijke gemiddelde van 39 procent. In Amsterdam werden verhoudingsgewijs weinig woningovervallen gepleegd (27%).

In 2012 was het aandeel woningovervallen in Limburg nog even groot als in Amsterdam (30%). Het verschil met 2013 wordt veroorzaakt door een afname in het totale aantal overvallen in Limburg en een toename in Amsterdam, en niet zozeer door een verschuiving in het aantal woningovervallen in beide eenheden.

Tabel 2.25: Aandeel woningovervallen per eenheid

	Overval 2011	% woning	Overval 2012	% woning	Overval 2013	% woning
Limburg	191	37%	189	30%	128	48%
Noord-Nederland	102	30%	103	46%	98	45%
Midden-Nederland	207	35%	181	30%	145	43%
Oost-Nederland	293	28%	290	39%	214	42%
Oost-Brabant	143	29%	131	29%	104	41%
Rotterdam	429	37%	390	37%	279	41%
Den Haag	211	38%	158	36%	141	40%
Zeeland-West-Brabant	168	40%	165	33%	121	38%
Noord-Holland	196	39%	145	41%	132	37%
Amsterdam	335	28%	233	30%	271	27%
Nederland	2275	34%	1985	35%	1633	39%

Evenals we het totale aantal overvallen per eenheid afgezet hebben tegen het aantal inwoners, hebben we het aantal woningovervallen per eenheid afgezet tegen het aantal huishoudens (tabel 2.26). Deze gewogen weergave geeft inzicht in de kans op slachtofferschap van woningovervallen in de eenheden. In 2013 zijn acht van de honderdduizend huishoudens slachtoffer geworden van een woningoverval.

Daarmee is het aantal woningovervallen per huishouden weer terug op het niveau van 2006.

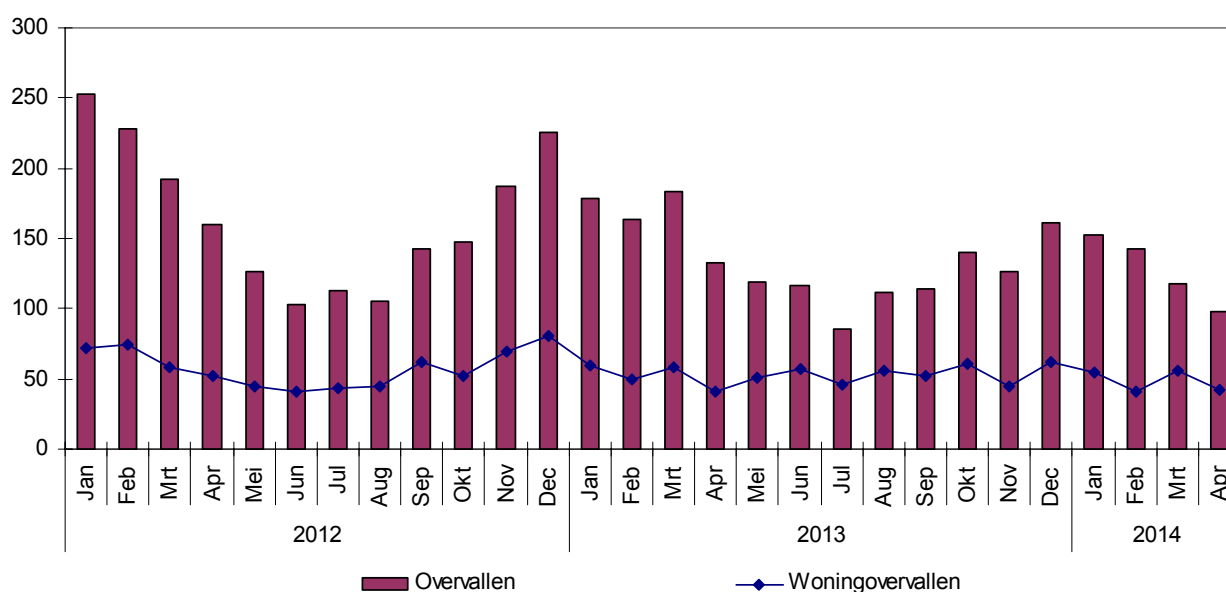
Zowel absoluut als per honderdduizend huishoudens werden in Rotterdam de meeste woningovervallen gepleegd. Hoewel er in Amsterdam minder woningovervallen zijn gepleegd, was de kans om slachtoffer te worden even groot als in Rotterdam (14 op de 100.000 huishoudens). In Limburg lag het aantal woningovervallen per honderdduizend huishoudens ook vrij hoog (12). In de overige eenheden lag het relatieve aantal woningovervallen onder het landelijk gemiddelde.

Tabel 2.26: Aantal woningovervallen per 100.000 huishoudens per eenheid

	Woning- overvallen (2013)	%	Huishoudens (bron CBS)	%	Woningovervallen per 100.000 huishoudens
Rotterdam	115	18%	802.698	11%	14
Amsterdam	72	11%	520.563	7%	14
Limburg	61	10%	516.194	7%	12
Oost-Nederland	89	14%	1.362.935	18%	7
Midden-Nederland	62	10%	833.098	11%	7
Den Haag	56	9%	835.702	11%	7
Noord-Holland	49	8%	658.457	9%	7
Oost-Brabant	43	7%	604.325	8%	7
Zeeland-West-Brabant	46	7%	652.523	9%	7
Noord-Nederland	44	7%	782.876	10%	6
Nederland	637	100%	7.569.371	100%	8

In figuur 2.27 hebben we het aantal woningovervallen per maand afgezet tegen het totale aantal overvallen per maand. Te zien is dat de verdeling van de woningovervallen over de maanden nagenoeg gelijkloopt met de verdeling van alle overvallen. Wel is de lijn vlakker geworden: er is in 2013 geen duidelijke piek meer te zien in de donkere dagen.

Figuur 2.27: Aantal (woning)overvallen per maand (2012 t/m april 2014)

2.6. Categorie 2- en categorie 3-overvallen

In deze paragraaf komen de meer georganiseerde overvallen aan bod. Sinds 2010 worden overvallen in LORS ingedeeld in categorieën. De meeste overvallen behoren tot categorie 1, zij vertonen de laagste organisatiegraad. Deze categorie wordt hier niet uitgelicht, omdat de beschrijving ervan nauwelijks afwijkt van die van alle overvallen in de voorgaande paragrafen. Bij overvallen in categorie 2 is sprake van enige mate van voorbereiding, het gaat om de beginnende of semiprofessionele overvallers. Overvallen in categorie 3 betreffen de meer ervaren overvallers of de zeer ervaren criminelen die weten hoe een overval georganiseerd uitgevoerd moet worden. In bijlage II wordt uitgelegd op basis van welke indicatoren een overval in categorie 1, 2 of 3 is ingedeeld.

Omvang en verdeling over de eenheden

Het aantal en aandeel overvallen per categorie is te zien in tabel 2.28. Ruim 80 procent van de overvallen in 2013 valt in categorie 1, 15 procent in categorie 2 en slechts 1 procent in categorie 3. Het aandeel overvallen in categorie 3 is al jaren nagenoeg gelijk, terwijl het aandeel categorie 1- en 2-overvallen licht schommelt. Over het algemeen is de verdeling van het aantal overvallen over de verschillende categorieën stabiel te noemen.

Tabel 2.28: Overvallen per categorie en per jaar

	2010	%	2011	%	2012	%	2013	%
Categorie 1	2273	88%	1806	79%	1709	86%	1375	84%
Categorie 2	288	11%	429	19%	251	13%	246	15%
Categorie 3	18	1%	40	2%	25	1%	12	1%
Totaal	2579	100%	2275	100%	1985	100%	1633	100%

Zoals tabel 2.28 laat zien, is het aantal categorie 3-overvallen gedaald van 25 in 2012 naar 12 in 2013. Dit is een te klein aantal om ze apart weer te geven, bijvoorbeeld per eenheid. In de hierna volgende tabellen zijn de overvallen van de categorieën 2 en 3 daarom samengevoegd. Waar relevant worden de resultaten in de bespreking uitgesplitst per categorie.

Rotterdam is al jaren de eenheid met de meeste overvallen van de categorieën 2 en 3 (tabel 2.29). Het aantal overvallen van deze categorieën neemt in Rotterdam af sinds 2011, waardoor het aantal nu bijna gelijk is aan dat van Amsterdam. In Amsterdam nam het aantal zware overvallen, net als het totale aantal overvallen, in 2013 toe ten opzichte van het jaar ervoor. In de overige eenheden is het aantal overvallen van de categorieën 2 en 3 nauwelijks veranderd ten opzichte van 2012. Alleen Noord-Nederland laat een relatief grote daling zien in het aantal zwaardere overvallen.

Tabel 2.29: Ontwikkeling categorie 2- en 3-overvallen per eenheid

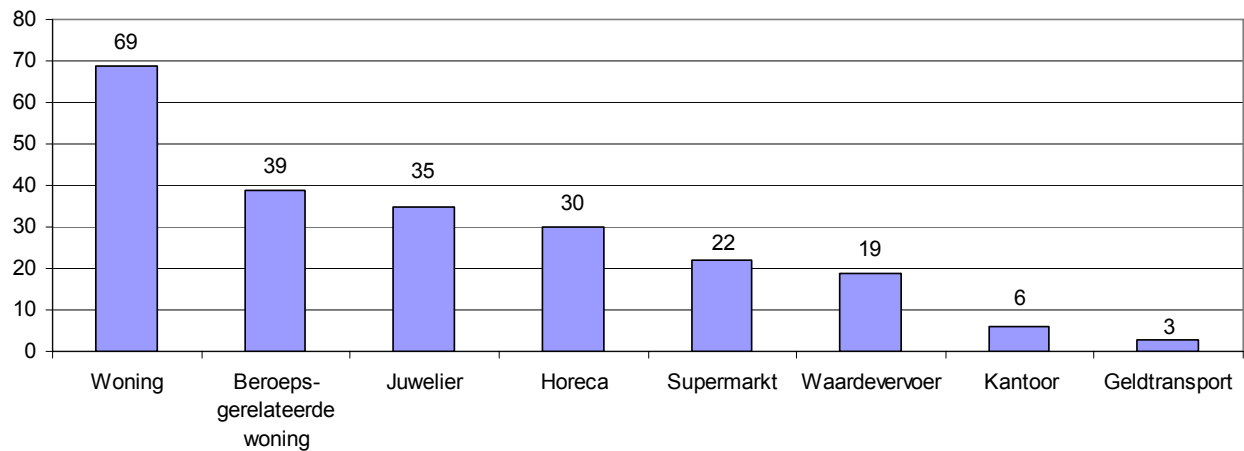
	2010		2011		2012		2013	
Rotterdam	76	25%	101	22%	53	19%	44	17%
Amsterdam	42	14%	76	16%	31	11%	40	16%
Midden-Nederland	38	12%	40	9%	34	12%	32	12%
Oost-Nederland	35	11%	51	11%	28	10%	30	12%
Zeeland-West-Brabant	32	10%	37	8%	27	10%	29	11%
Den Haag	34	11%	60	13%	29	11%	27	10%
Oost-Brabant	9	3%	29	6%	25	9%	21	8%
Noord-Holland	17	6%	45	10%	21	8%	20	8%
Limburg	14	5%	23	5%	13	5%	11	4%
Noord-Nederland	9	3%	7	1%	15	5%	4	2%
Nederland	306	100%	469	100%	276	100%	258	100%

Doelwitten van categorie 2- en 3-overvallen

Binnen de sectoren kunnen verschillende doelwitten van overvallers onderscheiden worden. In figuur 2.30 worden deze doelwitten voor de overvallen van de categorieën 2 en 3 inzichtelijk gemaakt, waarbij soorten detailhandelaars, soorten woningen en soorten waardevervoer (professioneel geldtransport en waardevervoer: vervoer van geld, goud, zilver of juwelen) onderscheiden worden. Overvallen van de categorieën 2 en 3 waren voornamelijk gericht op woningen (108), waarvan 69 op particuliere woningen en 39 op beroepsgerelateerde woningen. Op enige afstand volgt de detailhandel: 35 overvallen werden gepleegd op juweliers en 22 op supermarkten. Daarnaast zijn nog 30 overvallen gepleegd op

horecagelegenheden. Binnen de sector transport waren de meeste overvallen van de categorieën 2 en 3 gericht op het waardevervoer, slechts 3 keer was een geldtransport het doelwit. Verder werden er 6 gepleegd op een kantoor.

Figuur 2.30: Doelwitten van categorie 2- en 3-overvallen

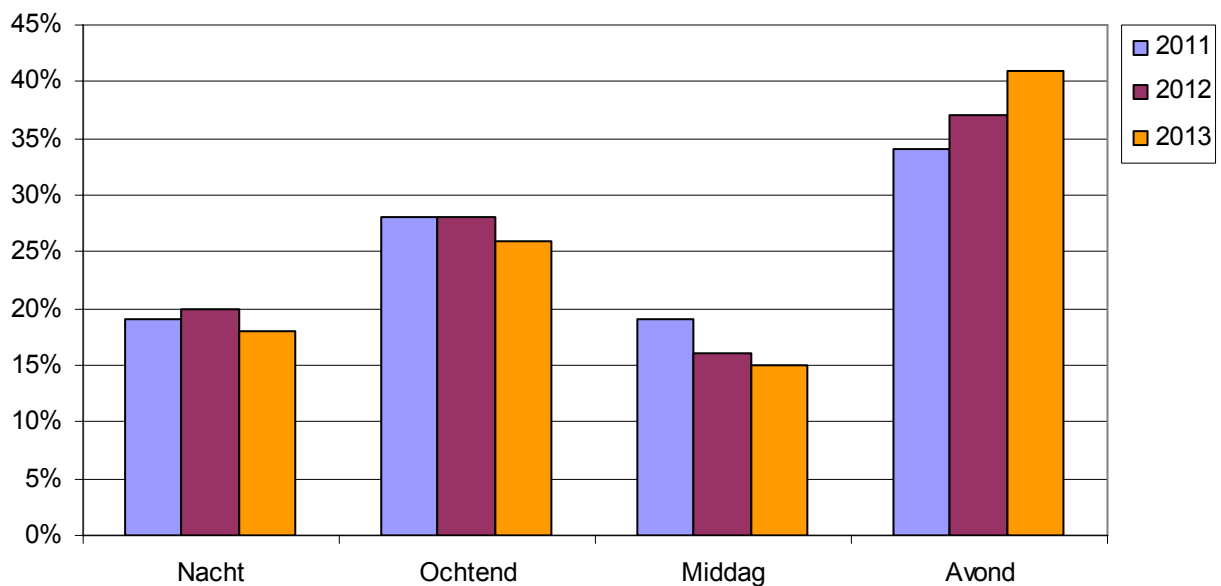

Temporele spreiding per categorie

Zoals bekend worden de meeste overvallen in de wintermaanden gepleegd. Dit patroon is ook bij de meer georganiseerde overvallen terug te zien. In de maanden mei tot en met augustus zijn helemaal geen categorie 3-overvallen gepleegd.

Figuur 2.31 toont de pleegtijd van de categorie 2- en 3-overvallen. Te zien is dat het aandeel van deze typen overvallen dat 's avonds gepleegd wordt sinds 2011 licht toeneemt. Het aandeel overvallen in de middag neemt juist licht af.

Figuur 2.31: Aandeel categorie 2- en 3-overvallen per dagdeel

3. Verdachten van overvallen

In dit hoofdstuk worden de kenmerken van verdachten van overvallen beschreven. De verdachten uit LORS zijn opgezocht in HKS; we beschrijven de kenmerken van verdachten aan de hand van de gegevens die in HKS staan. 174 verdachten vonden we niet in HKS terug en dezen zijn dan ook niet meegenomen in de analyses. De resultaten over 2013 zijn gebaseerd op 881 unieke verdachten.

3.1. Algemene kenmerken van verdachten

Leeftijd en geslacht

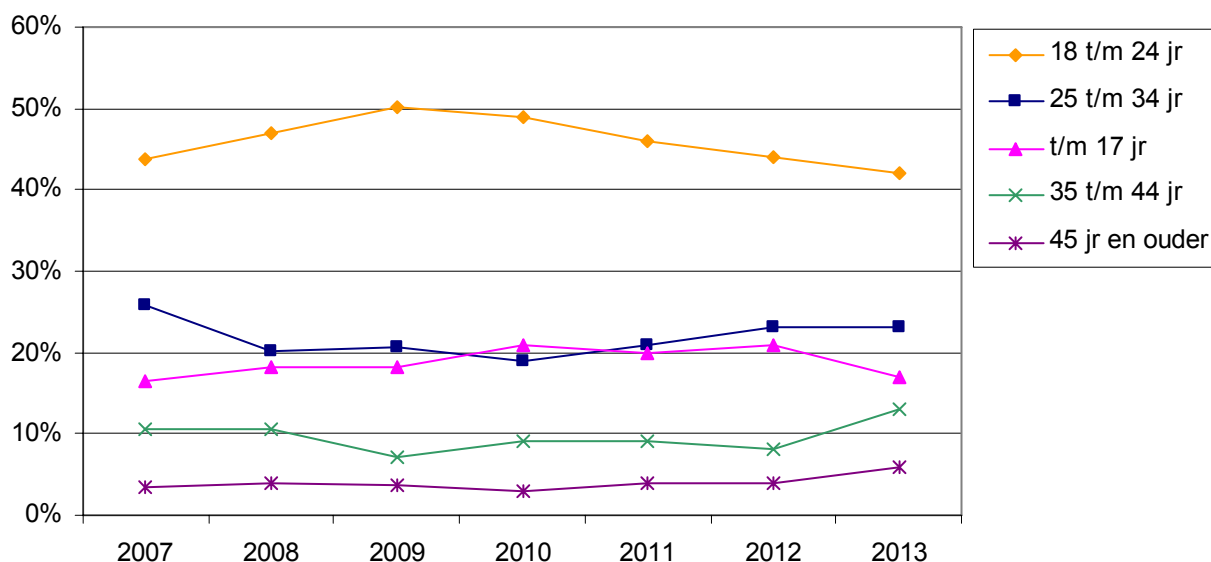
Zoals tabel 3.1 laat zien, is het merendeel van de overvallers man. Afgezien van kleine verschillen in percentages is de verdeling man-vrouw onder de overvallers al jaren gelijk, 94 procent is man.

Tabel 3.1: Verdeling verdachten naar geslacht

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Man	94%	94%	94%	94%	92%	94%
Vrouw	6%	6%	6%	6%	8%	6%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%

De verdachten van overvallen met een leeftijd tussen de 18 en 24 jaar vormen al jaren de grootste groep. Sinds 2010 is een verschuiving te zien: het aandeel verdachten met een leeftijd tussen 18 en 24 jaar neemt langzaam maar zeker af (van 50% in 2009 naar 42% in 2013, zie figuur 3.2). Ook het aandeel minderjarige verdachten is gedaald, en wel van 21 procent in 2012 naar 17 procent in 2013, hetzelfde niveau als in 2007. Uit deze figuur is op te maken dat het aandeel verdachten dat ouder is dan 25 een steeds groter deel van de verdachtenpopulatie gaat uitmaken, terwijl het aandeel jongere overvalverdachten afneemt.

Figuur 3.2: Ontwikkeling verdachten naar leeftijdscategorie

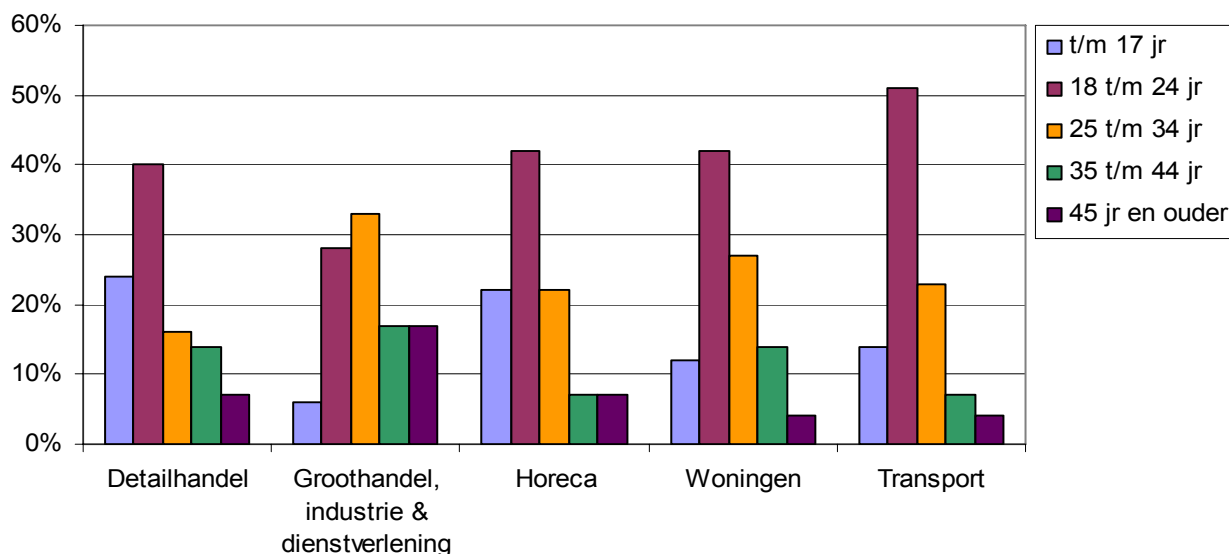

Leeftijdscategorie van verdachten per sector

Figuur 3.3 geeft de leeftijdsverdeling van de verdachten per sector weer voor 2013. Net als in 2012 is te zien dat in alle sectoren de meeste verdachten jongvolwassenen zijn, behalve in de sector groothandel, industrie en dienstverlening; daar vormen – overigens net als in 2012 – verdachten in de leeftijdscategorie van 25 tot en met 34 jaar de grootste groep. Zowel de horeca als de detailhandel is in 2013 vaker dan

andere sectoren overvallen door minderjarigen. Waar vorig jaar het aandeel jongvolwassen verdachten bij woningovervallen nog licht steeg, is dit aandeel in 2013 weer afgenomen.

Figuur 3.3: Leeftijdverdeling verdachten per sector (2013)

Herkomst

De herkomst van verdachten is bepaald met behulp van gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Naast verdachten met een Nederlandse herkomst worden de volgende herkomstsgroepen onderscheiden:

- verdachten uit niet-westerse herkomstlanden: Marokko, de voormalige Nederlandse Antillen, Suriname, Turkije en landen in Afrika, Latijns-Amerika en Azië (exclusief Indonesië en Japan);
- verdachten uit westerse herkomstlanden: landen in Europa (exclusief Turkije), Noord-Amerika, Oceanië, Indonesië en Japan.

In tabel 3.4 is de herkomst van de verdachten weergegeven en afgezet tegen het bevolkingsaandeel. In 2011 en 2012 nam het aandeel verdachten met een Nederlandse herkomst toe. In 2013 was dit aandeel met 34 procent even groot als in 2012. Het aandeel verdachten met een westerse herkomst is al jaren nagenoeg gelijk. Meer dan de helft van de verdachten heeft een niet-westerse herkomst. Dit betekent dat deze verdachten, net als vorig jaar, ruim vier keer zo vaak verdacht worden van een overval als op grond van hun aandeel in de bevolking verwacht zou worden. Het aandeel verdachten met een Marokkaanse herkomst nam sinds 2011 af, maar is in 2013 weer licht toegenomen. Zij zijn zeven keer zo vaak verdachte van een overval als op basis van hun bevolkingsaandeel verwacht kan worden. Voor verdachten met als herkomst de voormalige Nederlandse Antillen is dit zelfs tienmaal zo vaak.

Tabel 3.4: Herkomst van verdachten

	2011		2012		2013		Bevolkingsaantal	
Nederlandse herkomst	411	31%	421	34%	296	34%	13.236.494	79%
Westerse herkomst	145	11%	146	12%	100	11%	1.576.986	9%
Niet-westerse herkomst	755	58%	637	52%	471	53%	1.966.095	12%
Marokko	227	17%	164	13%	135	15%	368.838	2%
(voorm.) Ned. Antillen	117	9%	120	10%	84	10%	145.499	1%
Suriname	153	12%	117	10%	99	11%	347.631	2%
Turkije	102	8%	102	8%	54	6%	395.302	2%
Overig niet-westers	156	12%	134	11%	99	11%	708.825	4%
Onbekend	18	1%	24	2%	14	2%		0%
Totaal	1329	100%	1228	100%	881	100%	16.779.575	100%

De herkomst van verdachten verschilt per eenheid. Net als vorig jaar (Mesu et al., 2013) is te zien dat het merendeel van de verdachten in Limburg (60%), Noord-Nederland (55%) en Oost-Brabant (48%) van Nederlandse herkomst is. Dit is niet opmerkelijk in vergelijking met de bevolkingssamenstelling in deze gebieden. In de eenheden Amsterdam, Rotterdam en Den Haag, waar verhoudingsgewijs meer mensen met een niet-westerse herkomst wonen, hebben ook meer verdachten een niet-westerse herkomst. In deze stedelijke gebieden komen meer verdachten met een Marokkaanse, Surinaamse of Antilliaanse herkomst voor.

3.2. (Boven)regionaal actieve verdachten

In 2013 was 18 procent van de verdachten bovenregionaal actief. Dit betekent een afname ten opzichte van voorgaande jaren: 21 procent in 2012 en 24 procent in 2011. De verdachten blijven dus meer binnen de eigen eenheidsgrenzen voor het plegen van een overval. Van eenheid tot eenheid verschilt dit beeld sterk. In de eenheden Rotterdam, Midden-Nederland, Zeeland-West-Brabant en Oost-Brabant is het aandeel bovenregionaal actieve verdachten toegenomen, terwijl het aandeel in Noord-Nederland is gedaald naar 4 procent.

Tabel 3.5: Ontwikkeling aandeel verdachten dat actief is in de eigen eenheid

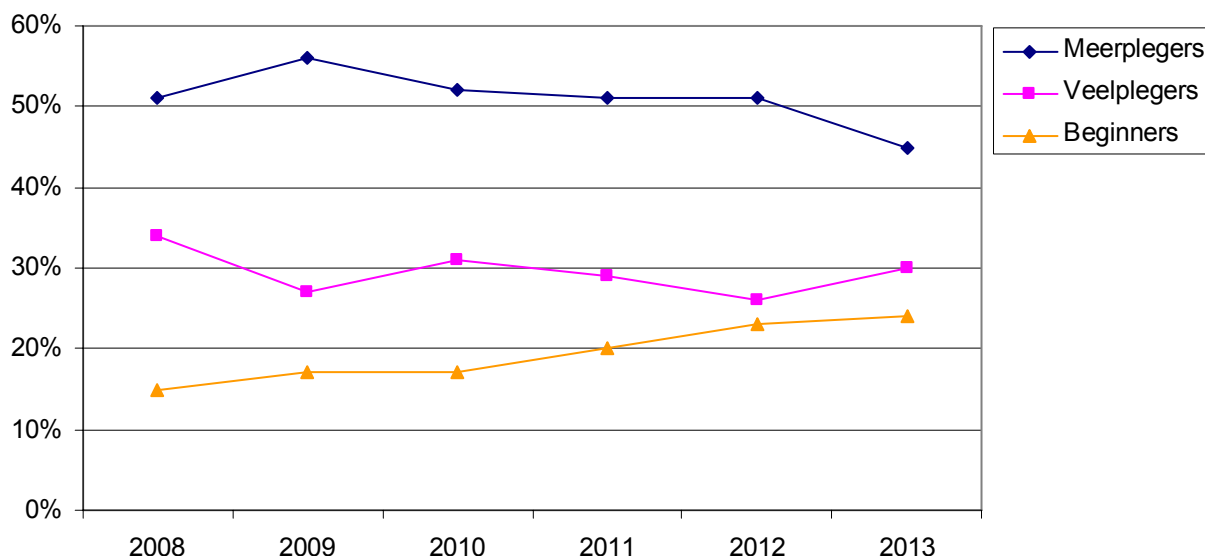
	2011		2012		2013	
Noord-Nederland	37	70%	52	71%	69	96%
Limburg	116	92%	136	91%	71	95%
Oost-Nederland	145	82%	161	82%	113	90%
Noord-Holland	76	79%	73	87%	56	89%
Rotterdam	219	88%	180	91%	135	87%
Den Haag	82	73%	65	68%	57	79%
Zeeland-West-Brabant	67	79%	76	82%	49	75%
Midden-Nederland	69	61%	81	74%	53	72%
Amsterdam	91	61%	55	60%	75	69%
Oost-Brabant	41	62%	60	65%	24	63%
Nederland	943	76%	939	79%	702	82%

Per eenheid is onderzocht in welke andere eenheid 'haar' bovenregionaal actieve verdachten de meeste overvallen pleegden. In de meeste gevallen blijkt dit de aangrenzende eenheid te zijn. Zo pleegden verdachten uit Midden-Nederland vaak overvallen in Oost-Nederland (8%), waren verdachten uit Amsterdam vaak in Noord-Holland actief (19%), reisden verdachten uit Den Haag vooral naar Rotterdam (13%) en pleegden verdachten uit Oost-Brabant behalve in de eigen eenheid voornamelijk overvallen in Zeeland-West-Brabant (13%). De verdachten uit Zeeland-West-Brabant reisden nog wat verder: behalve in de eigen eenheid waren zij voornamelijk actief in Den Haag (14%).

3.3. Antecedenten van overvallers

Verdachten van overvallen kunnen meerdere delicten gepleegd hebben en meerdere antecedenten hebben. Op basis van het aantal antecedenten wordt een verdachte ingedeeld in een van de volgende categorieën: beginner, meerpleger of veelpleger (zie bijlage III). De indeling in categorieën laat zien in welke mate verdachten crimineel actief zijn. De meerderheid van de verdachten is meerpleger, al nam dit aandeel wel af in 2013 (van 51% naar 45%). Het aandeel beginners neemt al jaren licht toe, inmiddels is een op de vier verdachten een beginner. Het aandeel veelplegers schommelt al enige jaren rond de 30 procent.

Figuur 3.6: Ontwikkeling van verdachten naar veelplegercategorie (2013)

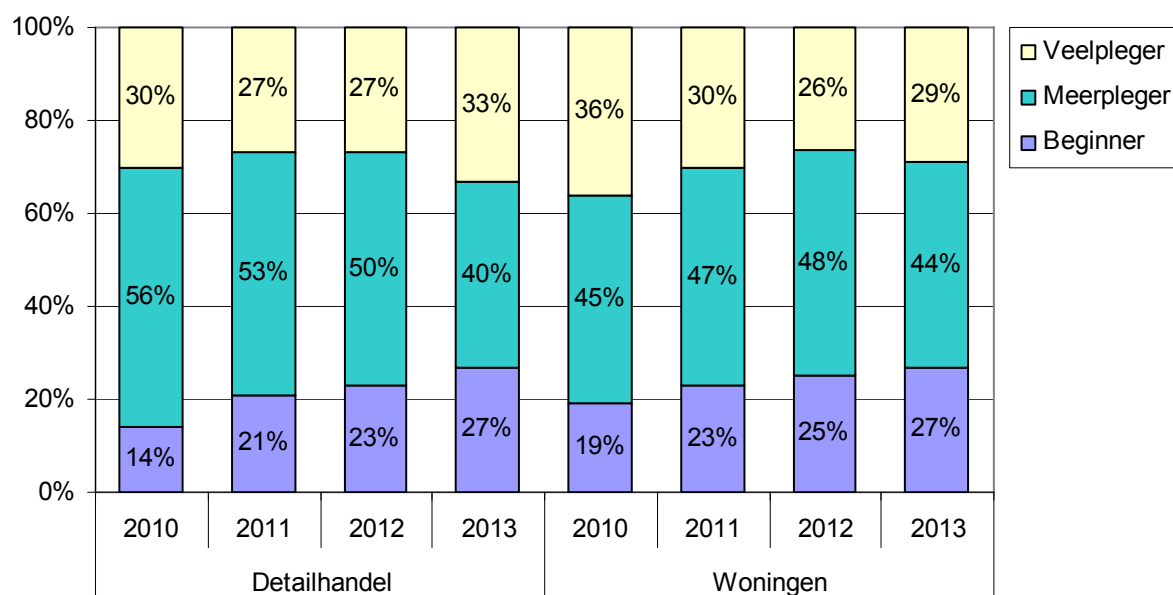
In tabel 3.7 is onderscheid gemaakt tussen minderjarige en meerderjarige verdachten in de verschillende veelplegercategorieën. In de tabel is te zien dat het absolute aantal beginners dat is aangehouden, is afgenomen, maar door de sterkere daling van het absolute aantal aangehouden meerplegers neemt het aandeel beginners toe.

Tabel 3.7: Ontwikkeling verdachten per veelplegercategorie

	2011		2012		2013	
Minderjarige beginner	57	4%	62	5%	43	5%
Minderjarige meerpleger	81	6%	117	10%	70	8%
Jeugdige veelpleger	35	3%	32	3%	31	4%
Volwassen beginner	211	16%	220	18%	172	20%
Volwassen meerpleger	599	45%	508	42%	328	37%
Volwassen veelpleger	239	18%	216	18%	169	19%
Zeer actieve veelpleger	104	8%	65	5%	67	8%
12-minner of onbekend	0	0%	0	0%	1	0%
Totaal	1326	100%	1220	100%	881	100%

De ontwikkeling van de antecedenten is ook bekeken per sector waarin de overvallers actief zijn (figuur 3.8). Voor overvallen in de detailhandel en woningovervallen is een duidelijke ontwikkeling zichtbaar. Beide sectoren hebben te maken met een toename van het aandeel beginners over de periode van 2010 tot en met 2013. In de detailhandel staat hier een afname van het aandeel meerplegers tegenover. Bij de woningovervallen was van 2010 tot en met 2012 een afname van het aandeel veelplegers zichtbaar, terwijl dit aandeel in 2013 weer iets toenam.

Figuur 3.8: Ontwikkeling verdachten per sector en veelplegercategorie

3.4. Verdachten van categorie 2- en categorie 3-overvallen

In voorgaande jaren is al gebleken dat professionelere daders vaker bovenregionaal actief zijn dan minder professionele daders, wat inhoudt dat zij verder reizen voor het plegen van een overval. In het rapport van vorig jaar was duidelijk te zien dat het merendeel van de verdachten van categorie 3-overvallen bovenregionaal actief was. In 2013 waren er vijf verdachten van categorie 3-overvallen, waardoor geen uitspraken over patronen gedaan kunnen worden.

Wel is het patroon dat overvallen van de categorieën 1 en 2 de afgelopen jaren lieten zien ook in 2013 zichtbaar: voor de categorie 2-overvallen lag het percentage verdachten dat in de eigen eenheid actief was beduidend lager dan voor de categorie 1-overvallen. In 2012 was 70 procent van de verdachten van categorie 2-overvallen in de eigen eenheid actief. In 2013 is dit gedaald naar 60 procent. Bij de verdachten van categorie 1-overvallen is dit aandeel licht gestegen, van 82 procent in 2012 naar 87 procent in 2013.

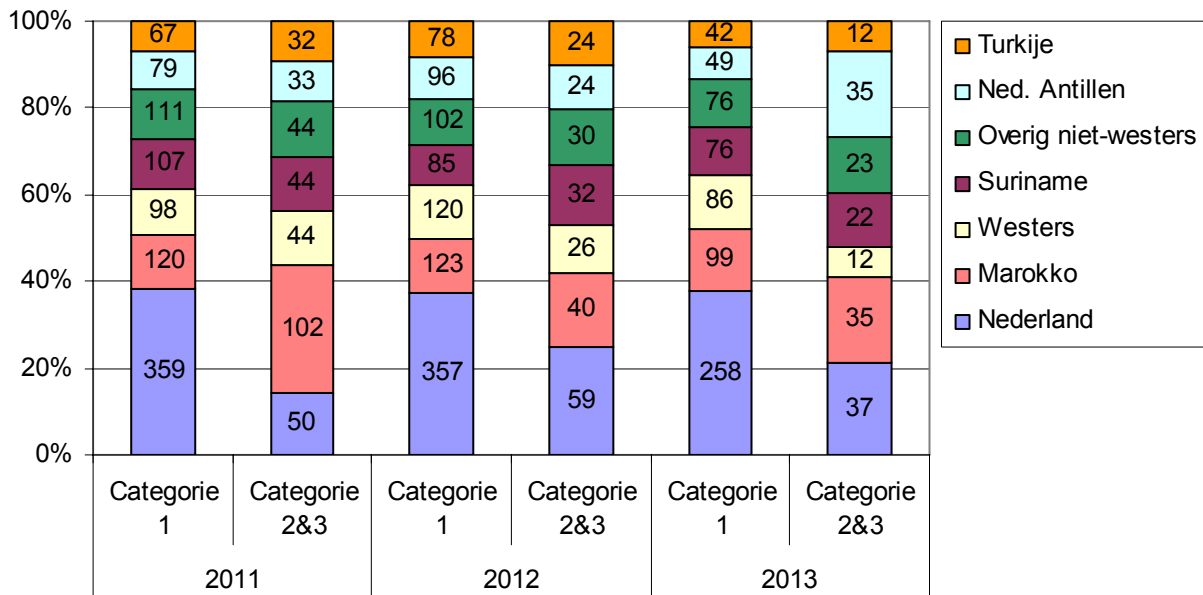
Vanwege het geringe aantal verdachten van categorie 3-overvallen zijn de resultaten voor de categorieën 2 en 3 hierna samengevoegd. Net zoals het geval is bij het totale aantal verdachten heeft het merendeel van de verdachten van categorie 2- en 3-overvallen een leeftijd die tussen de 18 en 24 jaar ligt (49%), al wordt deze groep wel kleiner sinds 2011 (zie tabel 3.9). Het aandeel 25- tot en met 34-jarigen stijgt juist sinds 2011. Ook het aandeel verdachten tussen de 35 en 44 jaar neemt toe. Het percentage minderjarige verdachten daalde van 11 procent in 2011 naar 7 procent in 2013. Onder de verdachten van categorie 1-overvallen nam het aandeel minderjarigen ook af, maar bleef het aandeel jongvolwassenen (18 t/m 24 jaar) en 25- tot en met 34-jarigen gelijk ten opzichte van 2012.

Tabel 3.9: Ontwikkeling verdachten van categorie 2- en 3-overvallen naar leeftijd

	2011		2012		2013	
t/m 17 jaar	39	11%	19	8%	13	7%
18 t/m 24 jaar	205	57%	132	56%	88	49%
25 t/m 34 jaar	85	24%	60	25%	52	29%
35 t/m 44 jaar	23	6%	16	7%	17	10%
45 jaar en ouder	6	2%	9	4%	8	4%
Totaal	358	100%	236	100%	178	100%

Het aandeel verdachten met een Nederlandse herkomst is groter bij categorie 1-overvallen dan bij overvallen van de categorieën 2 en 3. Met andere woorden: professionelere overvallen worden vaker door verdachten met een niet-Nederlandse herkomst uitgevoerd. Dit beeld is in 2011, 2012 en 2013 zichtbaar (figuur 3.10). Voor verdachten met een Marokkaanse herkomst geldt het omgekeerde: zij komen juist vaker voor bij categorie 2- en 3-overvallen dan bij categorie 1-overvallen. Er zijn ook minder verdachten met een westerse herkomst betrokken bij categorie 2- en 3-overvallen dan bij categorie 1-overvallen. Het aandeel verdachten met als herkomst de voormalige Nederlandse Antillen is in 2013 toegenomen ten opzichte van het jaar ervoor. Waar in 2012 het aandeel verdachten met deze herkomst nog gelijk was voor categorie 1-overvallen en categorie 2- en 3-overvallen, lag dit aandeel in 2013 dan ook hoger bij de verdachten van categorie 2- en 3-overvallen.

Figuur 3.10: Ontwikkeling verdachten van categorie 1-, 2- en 3-overvallen naar herkomst

4. Straatroof in Nederland

In dit hoofdstuk worden de aard en omvang van straatroof in Nederland behandeld. Voor het algemene beeld zijn, evenals in eerdere jaren, BVH-gegevens gebruikt. Deze cijfers wijken enigszins af van de cijfers die met de Korpsmonitor⁸ worden gepresenteerd. Voor de Korpsmonitor geldt dat wanneer er bij een misdrijf meerdere strafbare feiten zijn gepleegd, alleen het zwaarste feit wordt geteld. In deze analyse baseren we ons op alle feiten die als straatroof in BVH zijn opgenomen, ongeacht of daarbij sprake was van een ander, zwaarder feit. Het aantal straatroven is daardoor iets hoger, maar de trend is gelijk.

4.1. Ontwikkeling van de omvang

In 2011 nam, na enkele jaren van daling, het aantal straatroven toe. Deze toename lijkt eenmalig te zijn geweest, want de afgelopen twee jaar zien we het aantal straatroven weer afnemen (tabel 4.1). In 2012 bedroeg de afname 5 procent. In 2013 zijn er iets meer dan 7000 straatroven gepleegd. Dat is een afname van 13 procent ten opzichte van het jaar ervoor. Ondanks deze afname vinden er nog veel straatroven plaats: 19 per dag. Toch is er reden voor optimisme, want in 2005 werden nog ruim 12.000 straatroven gepleegd. Vergeleken met 2005 is het aantal straatroven dat in 2013 per duizend inwoners werd gepleegd, gehalveerd (www.cbs.nl).⁹

Bij ongeveer een op de zeven straatroven blijft het bij een poging en gaat de dader er zonder buit vandoor. We zien dit patroon over de jaren heen nauwelijks veranderen. Hetzelfde geldt voor het aandeel straatroven waarvan aangifte wordt gedaan, dit ligt de afgelopen drie jaar rond de 96 procent. Het ophelderingspercentage lijkt echter iets terug te lopen. Werd in 2011 nog 28 procent van de straatroven opgehelderd, in 2013 was dit 24 procent.

Tabel 4.1: Ontwikkeling aantal straatroven

	2011	%	2012	%	2013	%
Totaal aantal straatroven	8460		8037		7021	
waarvan poging	1059	13%	1024	13%	1011	14%
waarvan aangifte	8022	95%	7678	96%	6753	96%
waarvan opgehelderd	2349	28%	2177	27%	1711	24%

De doelstelling van de minister van Veiligheid en Justitie is het aantal straatroven terug te dringen tot maximaal 6557 in 2014 (Tweede Kamer, 2012/13, 29 628, nr. 385). Om dit te realiseren zal het aantal straatroven in 2014 met bijna 7 procent moeten afnemen. Gezien de ingezette daling is dit haalbaar.

Verdeling per eenheid

In tabel 4.2 is het aantal en aandeel straatroven per eenheid weergegeven. Verreweg de meeste straatroven worden in Amsterdam gepleegd. Omdat in 2013 in bijna alle eenheden minder straatroven werden gepleegd, terwijl het aantal straatroven in Amsterdam licht toenam, heeft Amsterdam nu een nog groter aandeel dan het al had (32%). Amsterdam en Rotterdam samen zijn verantwoordelijk voor nagenoeg de helft van alle straatroven. Overigens heeft Rotterdam wel een forse afname in het aantal straatroven weten te bewerkstelligen, net als Den Haag, Oost-Brabant en Noord-Nederland. Limburg weet de sterke daling in het aantal straatroven (2012: -24%) niet door te zetten (+6%).

⁸ De Korpsmonitor is de sturings- en controlset van de nationale politie en bevat de indicatoren die voor de korpsleiding minimaal nodig zijn om zicht te hebben op de meest relevante doelstellingen en resultaten van de eenheden en het korps.

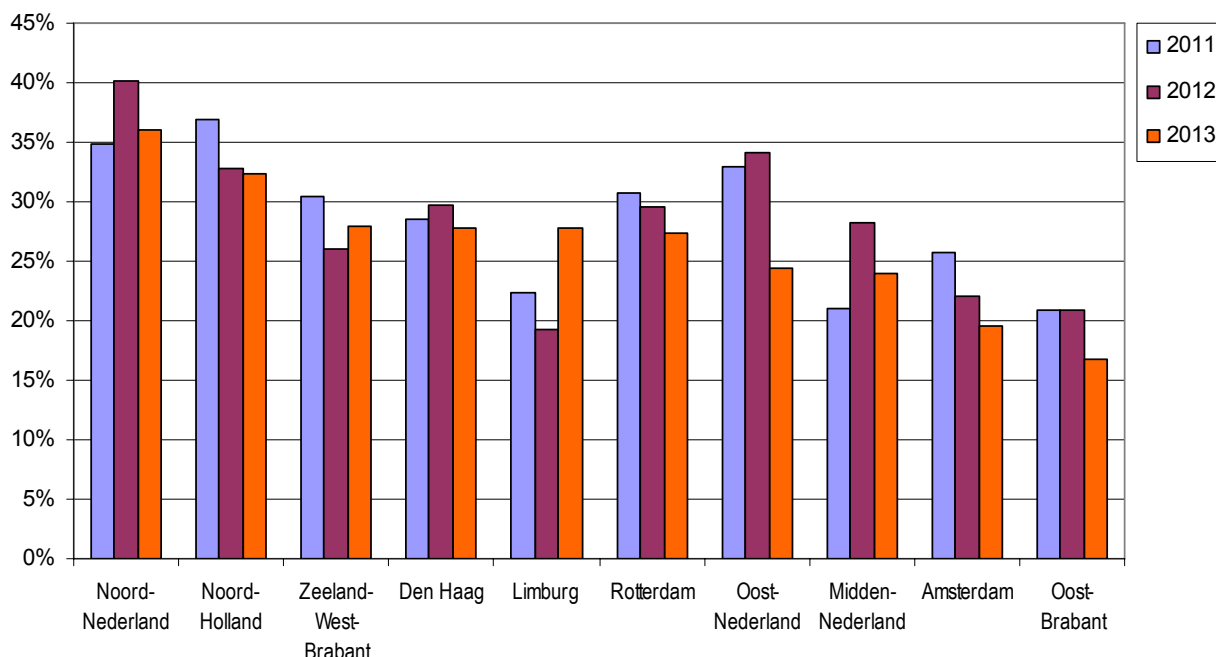
⁹ Tabel: Geregistreerde diefstallen; diefstallen en verdachten regio (indeling 2014) - 28 maart 2014. Geraadpleegd op 8 mei 2014.

Tabel 4.2: Aantal en aandeel straatroven per eenheid

	Aantal Straatroven			Aandeel		+/- 2013 t.o.v. 2012
	2011	2012	2013	2012	2013	
Amsterdam	2099	2204	2240	27%	32%	2%
Rotterdam	1672	1756	1218	22%	17%	-31%
Den Haag	1254	1022	818	13%	12%	-20%
Midden-Nederland	916	747	669	9%	10%	-10%
Oost-Nederland	511	481	467	6%	7%	-3%
Zeeland-West-Brabant	380	427	380	5%	5%	-11%
Oost-Brabant	470	455	374	6%	5%	-18%
Noord-Holland	474	390	353	5%	5%	-9%
Limburg	400	306	324	4%	5%	6%
Noord-Nederland	284	249	178	3%	3%	-29%
Nederland	8460	8037	7021	100%	100%	-13%

De ophelderingspercentages van de eenheden lopen sterk uiteen (zie figuur 4.3). In 2013 varieerde dit percentage van 36 procent in Noord-Nederland tot 17 procent in Oost-Brabant. Opvallend is het toegenomen aantal straatroven dat in Limburg wordt opgehelderd. In 2012 werd daar nog geen 20 procent van de straatroven opgelost, in 2013 is dit 28 procent. De sterkste afname in het ophelderingspercentage in 2013 zien we in Oost-Nederland, van 34 naar 24 procent.

Figuur 4.3: Ophelderingspercentage per eenheid

Verdeling naar inwonertal

Zoals we hiervoor al zagen, vinden de meeste straatroven in de grootstedelijke eenheden plaats. Dit is niet anders als we het aantal straatroven afzetten tegen het aantal inwoners in een eenheid. Ook dan vormen Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Midden-Nederland de top 4 van eenheden met de meeste straatroven. Wat tabel 4.4 duidelijk maakt, is dat in Amsterdam drie keer zo veel straatroven per honderdduizend inwoners worden gepleegd als in Rotterdam. In die zin staat Amsterdam er slechter voor dan we op basis van de absolute aantallen zouden vermoeden. Oost-Nederland laat daarentegen een rooskleuriger beeld zien. Qua inwonertal is dit een grote eenheid (19 procent van de bevolking woont in

deze eenheid) waardoor het aantal straatroven per honderdduizend inwoners in vergelijking met andere eenheden laag uitvalt.

Tabel 4.4: Aantal straatroven per 100.000 inwoners per eenheid

	% van bevolking	2012		2013	
		Aantal	Per 100.000 inwoners	Aantal	Per 100.000 inwoners
Amsterdam	6%	2204	227	2240	228
Rotterdam	10%	1756	100	1218	70
Den Haag	11%	1022	57	818	45
Midden-Nederland	11%	747	40	669	35
Limburg	7%	306	27	324	29
Oost-Brabant	8%	455	33	374	27
Zeeland-West-Brabant	9%	427	29	380	26
Noord-Holland	9%	390	26	353	24
Oost-Nederland	19%	481	15	467	15
Noord-Nederland	10%	249	14	178	10
Nederland	100%	8037	48	7021	42

Gemeenten

De eenheid Amsterdam bestaat voor een groot deel uit de gemeente Amsterdam. Andere eenheden kennen voor een (groot) deel ook minder stedelijk gebied. Straatroven worden vooral gepleegd in de grote steden, dus een eenheid met relatief veel stedelijk gebied zal ook, afgezet tegen het aantal inwoners, meer last hebben van straatroven. Van de straatroven die in de eenheid Amsterdam plaatsvinden, wordt 95 procent in de gemeente Amsterdam gepleegd. Ter vergelijking: voor Rotterdam en Den Haag is het percentage straatroven dat in de gelijknamige gemeenten wordt gepleegd respectievelijk 75 en 63 procent. In tabel 4.5 worden de vijftien gemeenten met de meeste straatroven weergegeven. De gemeenten Amsterdam, Rotterdam en Den Haag vormen de top 3. Als we naar de aantallen straatroven per honderdduizend inwoners kijken, is het verschil tussen Amsterdam en de andere gemeenten kleiner dan de absolute aantallen suggereren.

Wat opvalt, is dat het grote aantal straatroven in de eenheid Midden-Nederland voor een aanzienlijk deel voor rekening komt van de gemeente Almere. Per honderdduizend inwoners worden in Almere beduidend meer straatroven gepleegd (115) dan in Utrecht (62) en zelfs meer dan in Den Haag (101). Ook Eindhoven en Maastricht kennen een relatief groot aantal straatroven per honderdduizend inwoners.

De ontwikkeling van het aantal straatroven in Maastricht is in lijn met die van de eenheid (een toename ten opzichte van 2012). Een forse daling in het aantal straatroven zien we in Zoetermeer, Den Bosch en Rotterdam. Nieuw in de top 15, vergeleken met vorig jaar, is de gemeente Zaanstad; het aantal straatroven is hier met 50 procent toegenomen. In Schiedam – vorig jaar nog in de top 15 – is het aantal straatroven bijna gehalveerd (van 100 naar 56) waardoor deze gemeente uit de lijst is verdwenen.

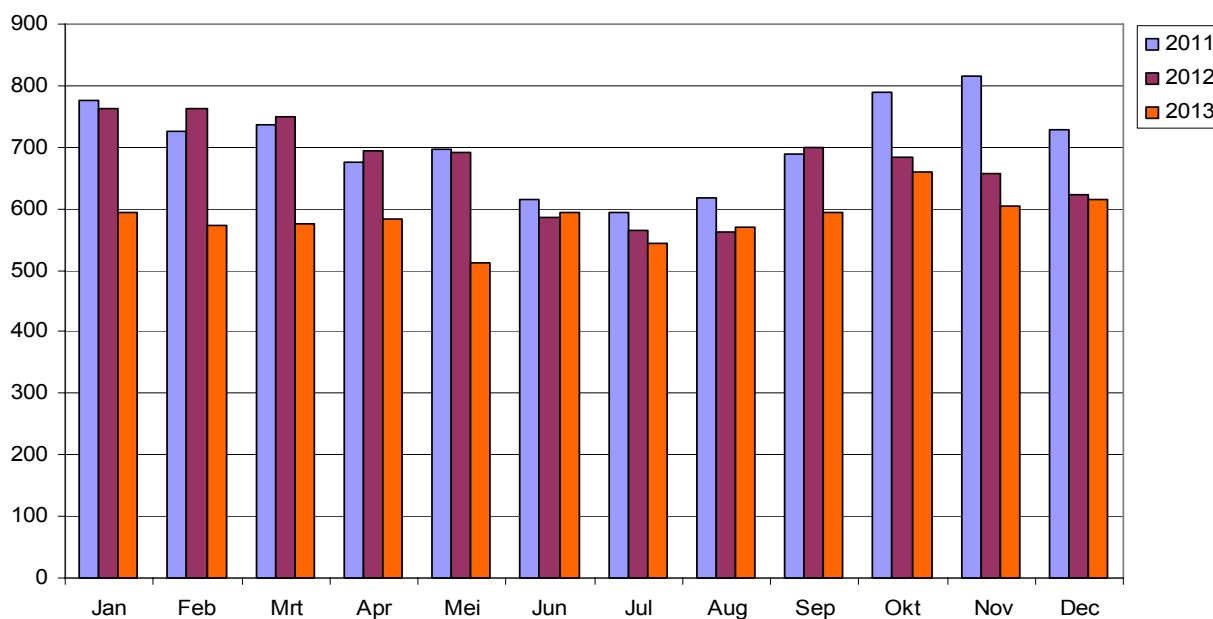
Tabel 4.5: Top 15 gemeenten met meeste straatroven (absoluut en relatief)

	2011	2012	2013	+/- 2013 t.o.v. 2012	Per 100.000 inwoners (2013)
Amsterdam	2002	2092	2131	2%	267
Rotterdam	1225	1296	912	-30%	148
Den Haag	815	652	512	-21%	101
Almere	287	222	225	1%	115
Utrecht	325	255	201	-21%	62
Eindhoven	224	218	196	-10%	90
Tilburg	118	162	130	-20%	62
Maastricht	138	97	112	15%	92
Arnhem	119	91	98	8%	65
Nijmegen	79	90	95	6%	53
Breda	108	112	94	-16%	53
Groningen	116	106	77	-27%	39
Zoetermeer	99	116	71	-39%	58
Zaandstad	60	44	66	50%	44
Den Bosch	104	90	59	-34%	41

4.2. Temporele spreiding

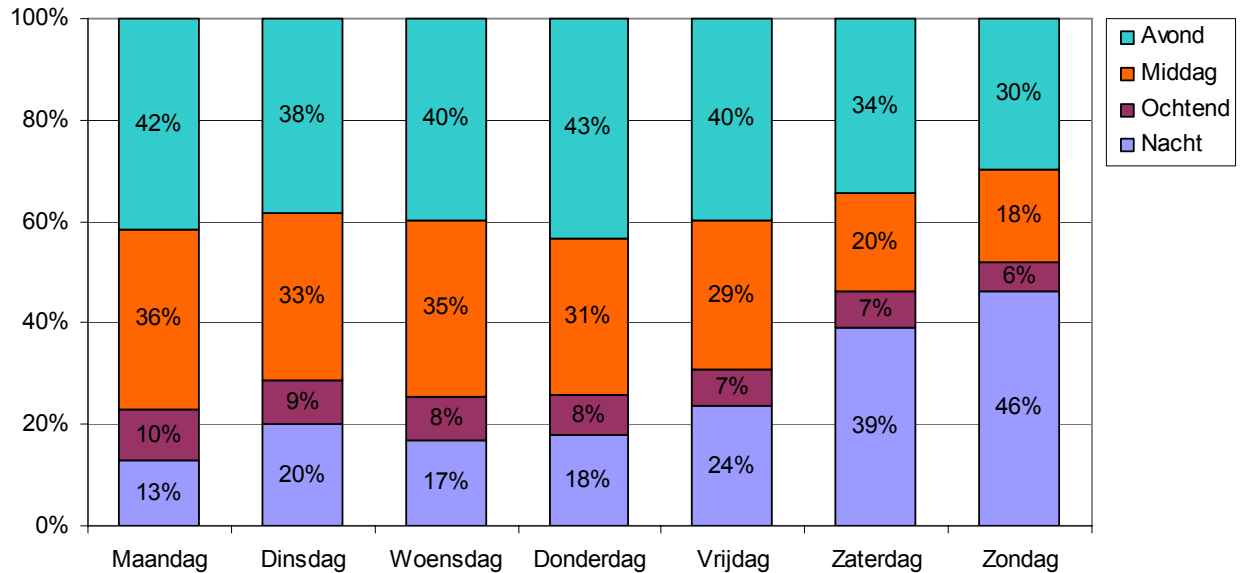
De verdeling van het aantal straatroven over de maanden laat in 2013 geen duidelijke 'donkeredagentrend' zien (figuur 4.6). Het aantal fluctueert globaal tussen de vijf- en zeshonderd per maand, met een kleine uitschieter in oktober (661). We zien dat in 2012 het aantal straatroven vooral in de laatste drie maanden van het jaar is teruggelopen. In 2013 is er vooral in de eerste vijf maanden winst geboekt. Ten opzichte van de eerste vijf maanden van 2012 was de daling maar liefst 23 procent. In de periode daarna (juni tot en met december) is het aantal straatroven met 4 procent afgenomen.

Figuur 4.6: Aantal straatroven per maand

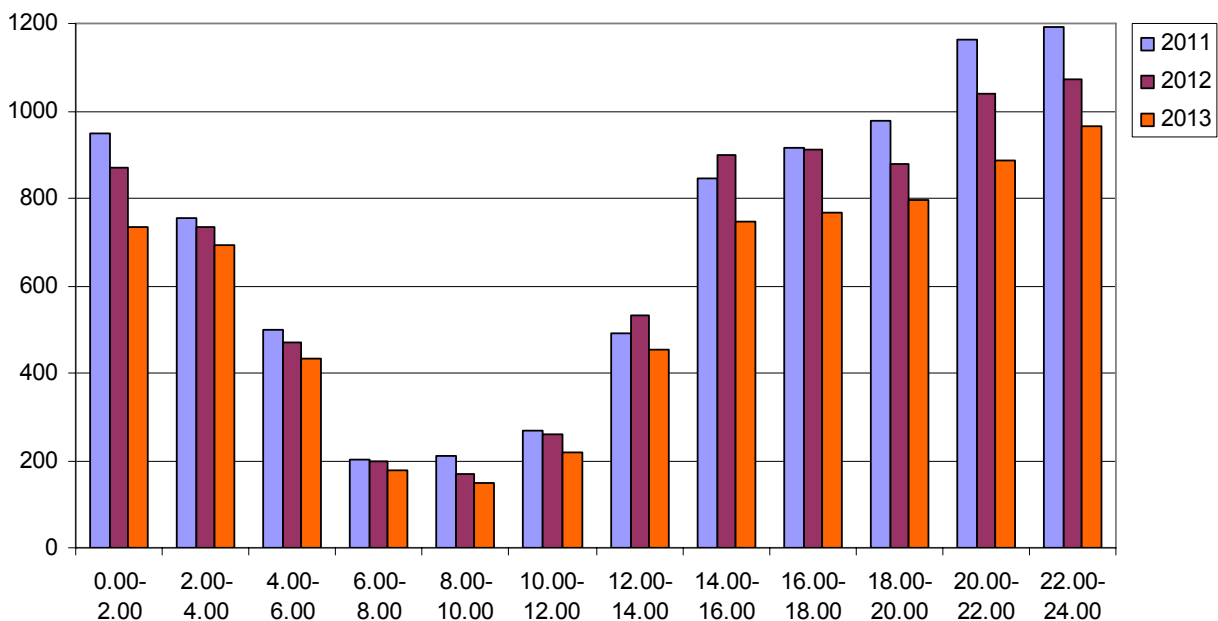
Van alle straatroven wordt nagenoeg de helft op vrijdag, zaterdag of zondag gepleegd. Figuur 4.7 laat zien dat van de straatroven die in het weekend (zaterdag en zondag) worden gepleegd, het merendeel 's nachts plaatsvindt. Op zaterdag wordt 39 procent en op zondag zelfs 46 procent tussen 0.00 en 6.00 uur gepleegd. Voor de doordeweekse dagen geldt dat de avond- en middaguren favoriet zijn.

Figuur 4.7: Aantal straatroven per dag en dagdeel (2013)

De meeste straatroven worden 's avonds gepleegd, tussen 18.00 en 24.00 uur (38%). Het aandeel straatroven dat 's middags en 's nachts plaatsvindt, is ongeveer gelijk (28% en 26%). We zien de daling in het aantal straatroven terug op alle tijdstippen. Door de jaren heen verandert het patroon nauwelijks: hoe later op de dag, hoe meer straatroven er worden gepleegd. Wel vlakkt het patroon wat af. Zo zien we dat in 2013 alleen tussen 20.00 en 24.00 uur meer dan achthonderd straatroven zijn gepleegd, terwijl dit aantal in 2012 nog bereikt werd in alle uren tussen 14.00 en 2.00 uur (figuur 4.8).

Figuur 4.8: Aantal straatroven naar tijdstip

4.3. Buit

Er is alleen buit als de straatroof is geslaagd. In deze paragraaf worden de pogingen dan ook buiten beschouwing gelaten. Een beperking van de data is dat niet in alle gevallen de soort buit wordt geregistreerd. Dit betekent dat uitspraken hierover uitsluitend gebaseerd zijn op straatroven waarvan informatie over de soort buit is vastgelegd. Over 2013 is van 79 procent van de (geslaagde) straatroven de buit bekend (tabel 4.9).

Tabel 4.9: Percentage straatroven waarvan de buit bekend is

	2011	2012	2013
Aantal straatroven	8460	8037	7021
Aantal geslaagde straatroven	7401	7013	6010
Aantal straatroven waarvan de buit bekend is	5639	5331	4775
% straatroven waarvan de buit bekend is	76%	76%	79%

Bij een straatroof kunnen er meerdere goederen worden weggenomen. Een tas kan zowel een portemonnee als een telefoon bevatten. Als een portemonnee wordt gestolen, bevat deze soms ook een rijbewijs, bankpas of creditcard. Tabel 4.10 geeft een overzicht van de goederen die het meest worden buitgemaakt. Het meest populaire roofgoed is de mobiele telefoon: in 2013 werd bij 64 procent van de straatroven een telefoon gestolen (tabel 4.10).

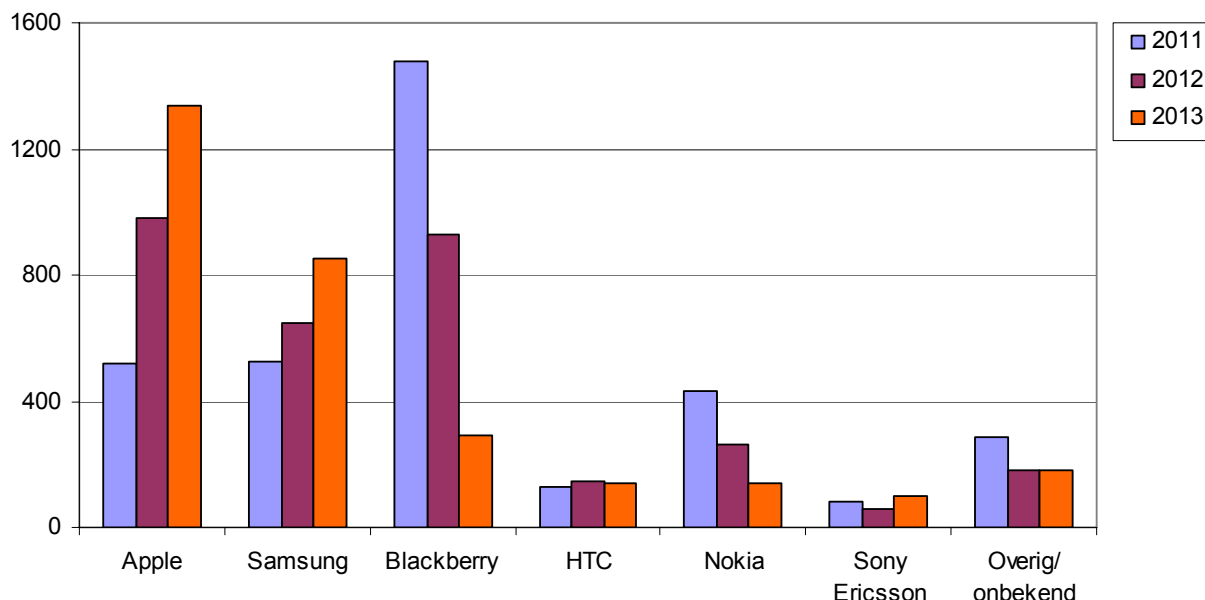
Bij ongeveer een derde van de straatroven in 2013 bestond de buit (ook) uit identiteits- en/of waardepapieren. Vergeleken met voorgaande jaren zijn in 2013 minder vaak identiteits- en/of waardepapieren gestolen. Het aantal straatroven waarbij contant geld wordt buitgemaakt, is niet heel groot. In 2013 was dit bij ongeveer een op de zes straatroven het geval. Als de buit uit geld bestaat, gaat het doorgaans niet om grote bedragen. Bij 28 straatroven werd in 2013 een bedrag tussen de 500 en 1000 euro meegenomen, bij 38 straatroven ging het om 1000 euro of meer.

Tabel 4.10: Soort buit

	2011	2012	2013
Geluids- en beeldapparatuur / drager	65%	66%	68%
<i>waarvan telefoon</i>	<i>61%</i>	<i>60%</i>	<i>64%</i>
Identiteitspapieren (o.a. rijbewijs, paspoort, ID-kaart)	43%	40%	36%
Waardepapieren (o.a. bankpas, creditcard, reispapieren)	40%	37%	33%
Geld	21%	20%	16%
Zak / tas / koffer	16%	14%	13%
Portemonnee / portefeuille	14%	14%	11%
Sieraden	10%	11%	10%
Kleding / schoenen	5%	6%	6%
Computer / bijzondere elektronische apparatuur	4%	4%	5%
Film- / fotoapparatuur	6%	5%	5%
Sleutels	7%	6%	5%
Voertuigen	4%	4%	4%
Kentekenbewijzen	3%	2%	3%
Horloges	2%	2%	2%
Aantal straatroven	5639	5331	4775

De aantallen telefoons die worden buitgemaakt, zijn groot. De populariteit van bepaalde telefoonmerken zien we terug in de straatroofcijfers (figuur 4.11). In 2011 was de Blackberry – toen zeer geliefd onder jongeren – verreweg de meest gestolen telefoon met een aandeel van 43 procent. In 2013 werden vooral de telefoons van Apple en Samsung geroofd: van de iets meer dan drieduizend buitgemaakte telefoons in 2013 was 44 procent een iPhone en 28 procent een Samsung.¹⁰

Figuur 4.11: Verdeling bij straatroof weggenomen telefoons naar merk

Uit tabel 4.10 bleek al dat de buit bij straatroven vooral bestaat uit telefoons, identiteits- en waardepapieren. Voor deze drie buitcategorieën is gekeken of het aandeel verschilt per eenheid. Dat blijkt zo te zijn (zie tabel 4.12): in Amsterdam wordt bij maar liefst 70 procent van de straatroven een telefoon gestolen, in Limburg gebeurt dit bij iets minder dan de helft (48%). In Oost-Nederland nemen de straatrovers opvallend vaak identiteits- en waardepapieren van hun slachtoffer mee, namelijk in respectievelijk 56 en 46 procent van de gevallen. In Noord-Holland en Amsterdam lijken straatrovers daar echter minder belangstelling voor te hebben.

Tabel 4.12: Aandeel telefoons, identiteits- en waardepapieren per eenheid (2013)

	telefoon	identiteitspapieren	waardepapieren
Noord-Nederland	53%	45%	34%
Oost-Nederland	58%	56%	46%
Midden-Nederland	68%	40%	37%
Noord-Holland	56%	28%	24%
Amsterdam	70%	29%	26%
Den Haag	65%	33%	34%
Rotterdam	62%	39%	37%
Zeeland-West-Brabant	54%	37%	38%
Oost-Brabant	61%	36%	32%
Limburg	48%	45%	43%
Nederland	64%	36%	33%

¹⁰ In 2012 waren er signalen dat koptelefoons van het merk Beats by Dr. Dre in trek waren bij straatrovers (nos.nl). Het blijkt om relatief kleine aantallen te gaan; in 2013 maakten koptelefoons bij slechts 2 procent van de straatroven deel uit van de buit.

5. Slachtoffers van straatroof

Voor dit hoofdstuk over de straatroofslachtoffers zijn van alle straatroven in de periode 2011 tot en met 2013 de personen geselecteerd die als 'benadeelde' in BVH zijn geregistreerd. Als bij een straatroof geen benadeelde was geregistreerd, is de aangever gekozen. Uiteindelijk ontbreekt van een klein deel van de straatroven (4%) informatie over de slachtoffers, doordat geen van beide hoedanigheden geselecteerd was. Bij enkele straatroven zijn er meerdere slachtoffers; in die gevallen zijn alle slachtoffers meegenomen in de analyse. De resultaten over 2013 hebben betrekking op 7074 personen.

5.1. Algemene kenmerken van slachtoffers

Geslacht en leeftijd

Van de straatroofslachtoffers is ongeveer 60 procent man en 40 procent vrouw. Deze verdeling zien we de afgelopen drie jaar nauwelijks veranderen (tabel 5.1).

Tabel 5.1: Geslacht slachtoffers straatroof

	2011	2012	2013
Man	58%	60%	59%
Vrouw	42%	40%	41%
Totaal	8464	8108	7074

Vooraf jongeren worden slachtoffer van straatroof (tabel 5.2). In 2012 was 56 procent jonger dan 25 jaar, in 2013 gold dit voor 53 procent. Ook ouderen worden op straat beroofd, maar dit komt veel minder vaak voor: in 2013 was 6 procent van de slachtoffers 65 jaar of ouder. Toch zijn dit nog altijd ruim vierhonderd ouderen.

Tabel 5.2: Leeftijdverdeling slachtoffers straatroof

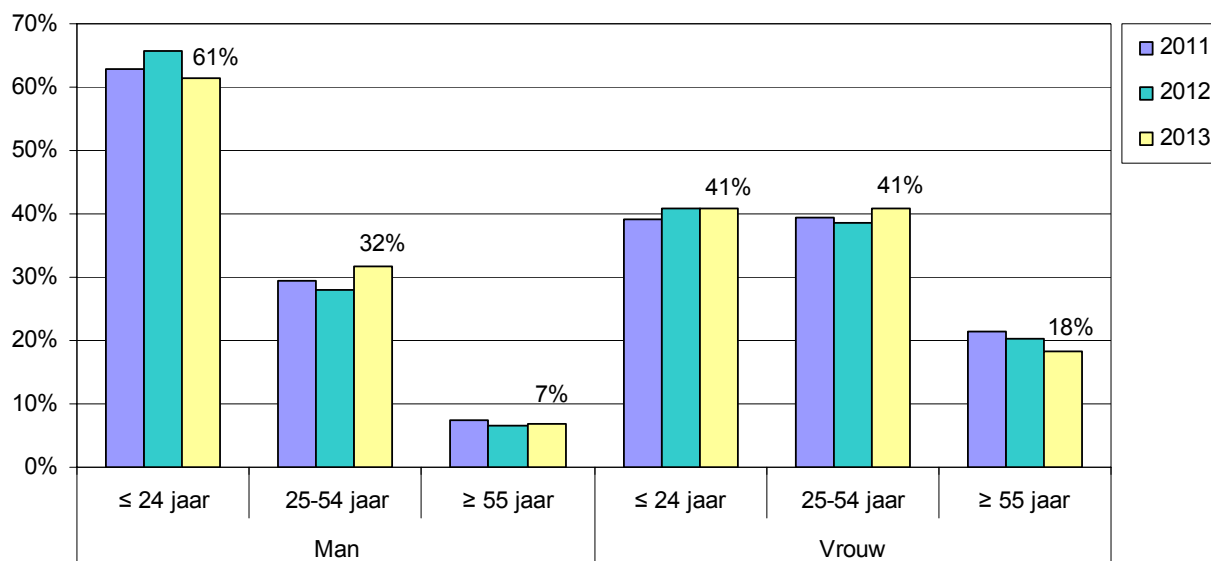
	2011	2012	2013
T/m 17 jaar	26%	27%	24%
18-24 jaar	27%	29%	29%
25-34 jaar	15%	16%	17%
35-44 jaar	10%	9%	10%
45-54 jaar	9%	8%	9%
55-64 jaar	6%	6%	5%
65 jaar en ouder	7%	7%	6%
Totaal	100%	100%	100%

Het aandeel minderjarigen is niet voor alle eenheden gelijk. Zo telde Noord-Nederland in 2013 relatief weinig minderjarige slachtoffers (10%) en ook in Oost-Nederland (16%) en Limburg (18%) lag het percentage minderjarigen onder het gemiddelde van 24 procent. In Noord-Nederland bevond een grote groep slachtoffers zich in de leeftijdscategorie van 18 tot en met 24 jaar (38%). Ook het aandeel 55-plussers dat slachtoffer werd van een straatroof was in deze eenheid hoger dan gemiddeld (16%); ditzelfde geldt voor Limburg (17%). Zie hiervoor ook de overzichtstabel waarin de cijfers per eenheid worden weergegeven (bijlage IV).

Als we geslacht en leeftijd combineren, zien we duidelijke verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke slachtoffers en de verschillende leeftijdscategorieën. Dit is in figuur 5.3 weergegeven. Van de mannelijke straatroofslachtoffers is 61 procent jonger dan 25 jaar, bij de vrouwen ligt dit aandeel 20 procentpunten

lager. Vrouwelijke slachtoffers zijn vaker ouder: ongeveer een op de vijf vrouwelijke slachtoffers is 55 jaar of ouder, terwijl dit bij mannelijke slachtoffers ongeveer een op de veertien is.

Figuur 5.3: Mannelijke en vrouwelijke slachtoffers naar leeftijdscategorie

Kans op slachtofferschap

Vorig jaar is de kans op slachtofferschap voor mannen en vrouwen in de verschillende leeftijdscategorieën berekend. De kans dat een minderjarige of jongvolwassene slachtoffer wordt van een straatroof was bijna acht keer zo groot als die van iemand van 65 jaar of ouder. Voor mannen tussen de 10 en 24 jaar ligt het risico van slachtofferschap aanzienlijk hoger dan dat voor vrouwen (Mesu et al., 2013). Aangezien zowel de leeftijds- als de man-vrouwverdeling nagenoeg gelijk zijn gebleven, zal ook de kans om slachtoffer te worden niet veranderd zijn.

Geboorteland en woonland

Het merendeel van de slachtoffers is in Nederland geboren (72%). Dit percentage is de afgelopen drie jaar stabiel. We zien dat het percentage straatroofslachtoffers dat in Nederland woont ook al drie jaar zeer constant is: 95 procent. Hieronder vallen ook personen die in een ander land zijn geboren maar in Nederland wonen en leven. De niet-Nederlanders die beroofd worden, zijn uit allerlei landen afkomstig, de meestvoorkomende landen zijn Groot-Brittannië (13%), Duitsland (11%), Frankrijk (6%) en de Verenigde Staten (5%) (periode 2011-2013). Driekwart van deze slachtoffers is beroofd in de eenheid Amsterdam.

5.2. Locatie van de beroving

Verreweg de meeste slachtoffers worden beroofd in de eenheid waar ze wonen (89%). Aangezien een eenheid een groot gebied bestrijkt, kunnen we daar niet direct uit opmaken of men vooral in de woonomgeving wordt beroofd of niet. Kijken we echter naar gemeente en woonplaats (tabel 5.4) dan zien we dat van de slachtoffers van wie de woonplaats bekend is, 76 procent wordt beroofd in de gemeente waar ze wonen en 70 procent in de eigen woonplaats.

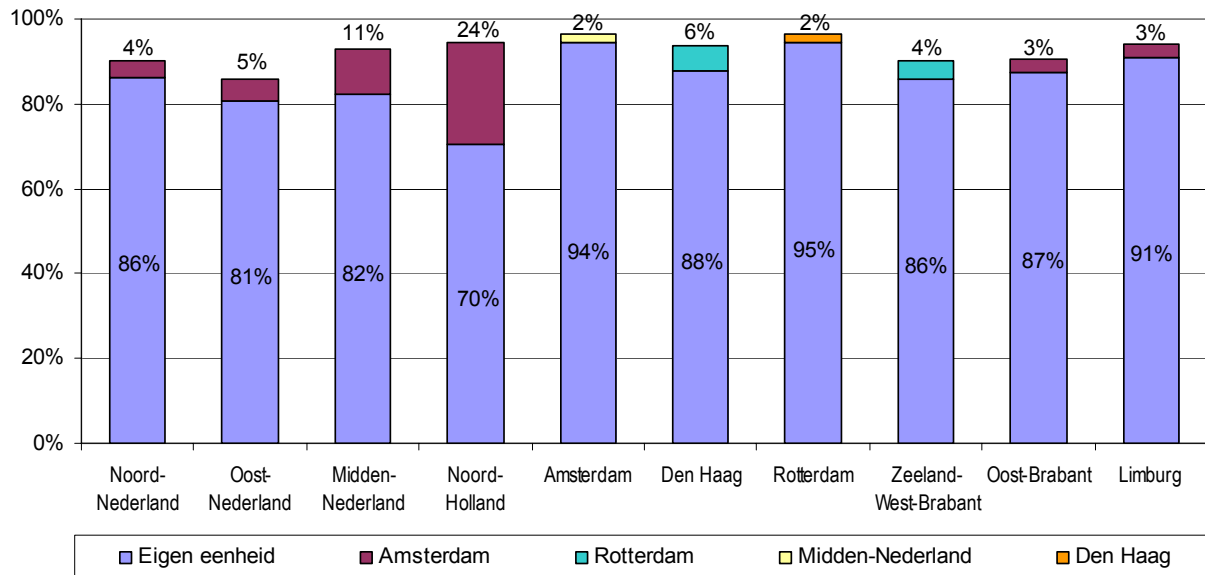
Aangezien ook verdachten afkomstig zijn uit de directe omgeving (ook zij zijn voornamelijk actief in de eigen woonplaats) kunnen we concluderen dat straatroof in hoge mate een lokaal fenomeen is.

Tabel 5.4: Aandeel slachtoffers in de eigen eenheid, gemeente en woonplaats

	2011	2012	2013
In wooneenheid beroofd	88%	88%	89%
In woongemeente beroofd	73%	74%	76%
In woonplaats beroofd	67%	69%	70%

Figuur 5.5 toont per eenheid het aandeel slachtoffers dat in de eigen eenheid wordt beroofd en laat ook zien in welke andere eenheid de slachtoffers worden beroofd als dit niet in de eigen eenheid gebeurt. In Rotterdam en Amsterdam is het percentage slachtoffers dat in de eigen eenheid wordt beroofd het grootst (95% en 94%). In zes eenheden ligt het percentage onder het landelijk gemiddelde van 88 procent. Van deze eenheden springt Noord-Holland, met 70 procent, eruit. Verder valt af te lezen dat een aanzienlijk deel van de beroofde Noord-Hollanders, 24 procent, in Amsterdam slachtoffer is geworden. Ook laat deze figuur zien dat in Amsterdam relatief veel personen die er niet wonen, slachtoffer worden van straatroof.

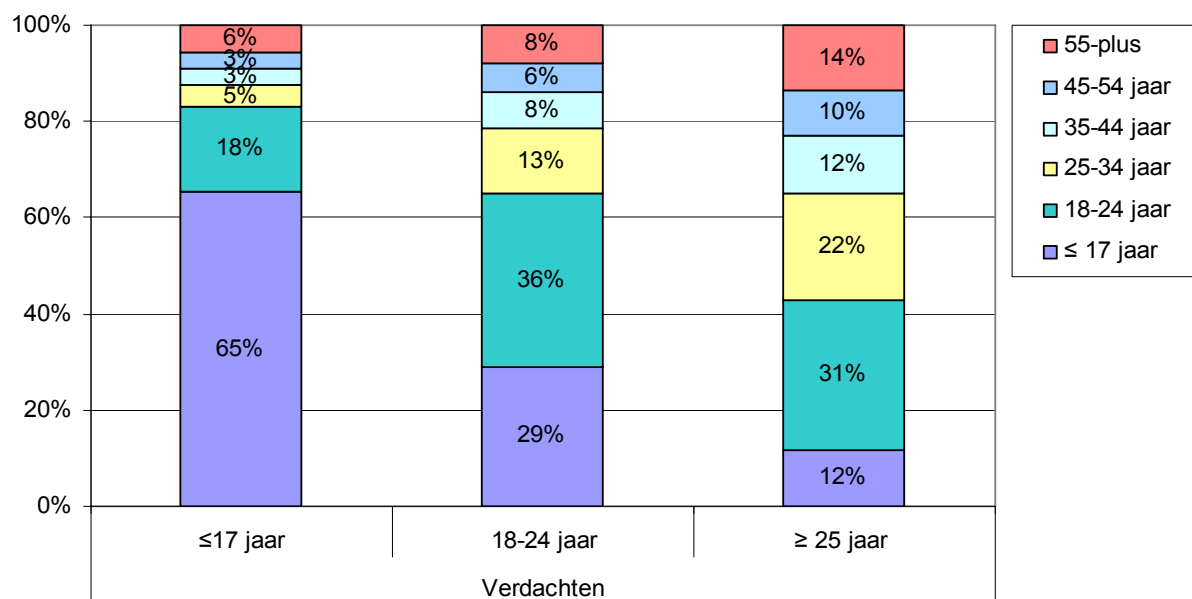
Figuur 5.5: Aandeel slachtoffers dat in de wooneenheid of andere eenheid wordt beroofd (2011-2013)

5.3. Leeftijd van slachtoffer - leeftijd van verdachte

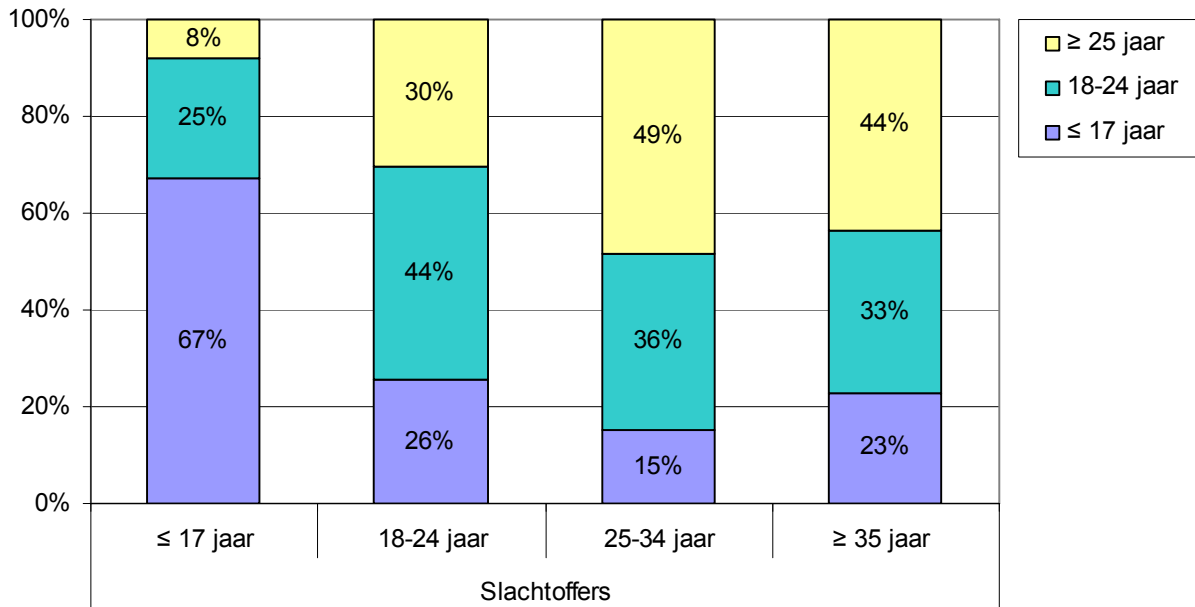
Straatrovers kiezen als slachtoffer vaak iemand uit hun eigen leeftijdscategorie of iemand die jonger is (figuur 5.6). Bij een minderjarige verdachte is het slachtoffer in 65 procent van de gevallen ook minderjarig. Als de verdachte jongvolwassen is, bevindt 36 procent van de slachtoffers zich in dezelfde leeftijdscategorie; 29 procent is jonger. Verdachten van 25 jaar of ouder lijken zich vooral te richten op slachtoffers tussen de 18 en 34 jaar. Minderjarigen zijn voor hen een minder aantrekkelijk doelwit. Daar staat tegenover dat zij vaker dan de minderjarige en jongvolwassen verdachten ouderen beroven.

Figuur 5.6: Verdeling leeftijd slachtoffers naar leeftijd verdachten (2011-2013)

Voor de opsporing betekent dit dat er een grote kans bestaat dat bij minderjarige slachtoffers de dader uit dezelfde leeftijdscategorie afkomstig is. Figuur 5.7 laat zien dat dit bij twee derde van de minderjarige slachtoffers het geval is. Bij oudere straatroofslachtoffers zal men de dader eerder in een hogere leeftijdscategorie moeten zoeken; de kans dat een minderjarige de straatroof heeft gepleegd, is bij deze slachtoffers een stuk kleiner. Drie op de vier slachtoffers van 35 jaar of ouder worden beroofd door een meerderjarige dader.

Figuur 5.7: Verdeling leeftijd verdachten naar leeftijd slachtoffers (2011-2013)

6. Verdachten van straatroof

De informatie in dit hoofdstuk is gebaseerd op de gegevens van alle personen die als verdachte van een straatroof in BVH zijn opgenomen in 2011, 2012 en 2013. Bij een straatroof kan sprake zijn van geen, één of meer dan één verdachte. In 2013 is bij een op de vier straatroven minimaal één verdachte geregistreerd. Twee van de drie geregistreerde verdachten zijn daadwerkelijk aangehouden (tabel 6.1).

Tabel 6.1: Aantal verdachten afgezet tegen aantal straatroven

	2011	2012	2013
Aantal straatroven	8460	8037	7021
Aantal straatroven met 1 of meer verdachten	2270	2117	1732
% straatroven met 1 of meer verdachten	27%	26%	25%
Totaal aantal verdachten	4096	3880	3140
waarvan aangehouden	2625	2489	2101
% aangehouden	64%	64%	67%

In 2013 werd bij iets meer dan de helft van de straatroven één verdachte geregistreerd en werden bij ongeveer een kwart van de straatroven twee verdachten geregistreerd. 20 procent van de straatroven werd door drie of meer personen gepleegd. Deze verhouding is de afgelopen drie jaar stabiel te noemen (tabel 6.2).

Tabel 6.2: Verdeling straatroven naar aantal verdachten

Straatroven met:	2011	%	2012	%	2013	%
1 verdachte	1236	54%	1139	54%	917	53%
2 verdachten	572	25%	536	25%	469	27%
3 of 4 verdachten	382	17%	352	17%	291	17%
5 of meer verdachten	80	4%	90	4%	55	3%
Aantal straatroven met verdachte(n)	2270	100%	2117	100%	1732	100%

Verdachten kunnen in de registraties meerdere keren voorkomen, omdat iemand van meerdere straatroven kan worden verdacht. Voor verreweg de meeste verdachten geldt echter dat zij voor één straatroof in BVH zijn opgenomen: in 2013 gold dit voor 88 procent. 8 procent werd gekoppeld aan twee straatroven en 4 procent werd van drie of meer straatroven verdacht.

Voor het beschrijven van kenmerken van verdachten, zoals geslacht, leeftijd en geboorteland, gaan we uit van unieke verdachten per jaar. Iemand die in één jaar twee of meer straatroven heeft gepleegd, wordt dan één keer meegenomen. Is iemand verdachte in zowel 2012 als 2013, dan telt deze persoon voor elk afzonderlijk jaar mee. In 2013 zijn 2650 unieke straatroofverdachten in BVH geregistreerd.

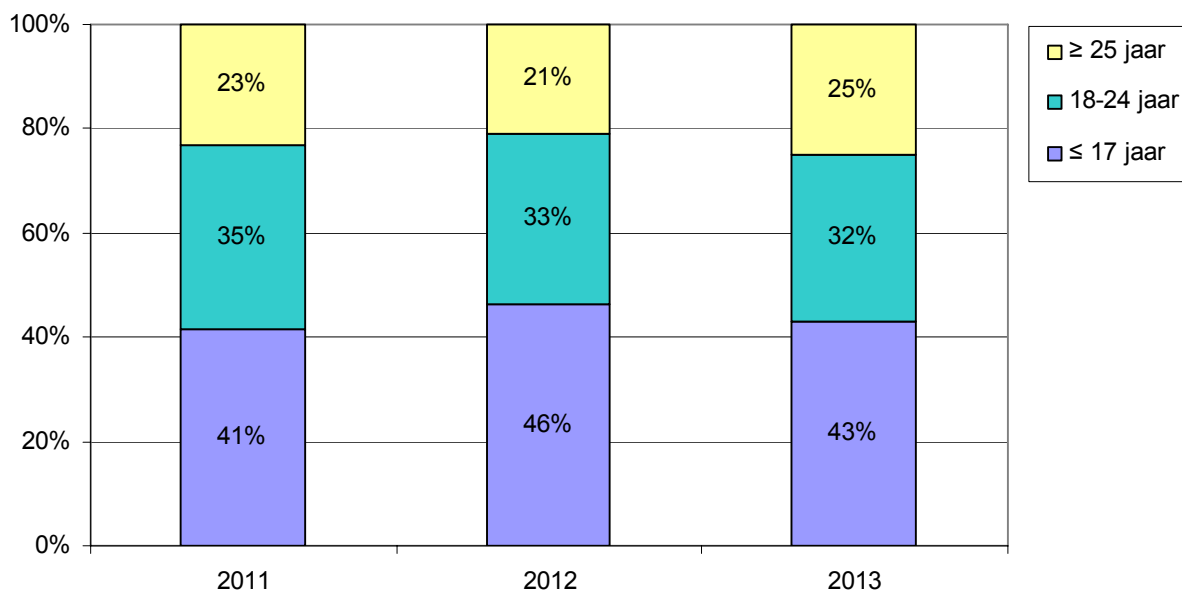
6.1. Algemene kenmerken van verdachten

Geslacht en leeftijd

Verreweg de meeste straatroofverdachten zijn mannen: 93 procent. De afgelopen drie jaar is de verhouding tussen mannelijke en vrouwelijke verdachten nauwelijks veranderd; het aandeel vrouwen schommelt rond de 7 procent.

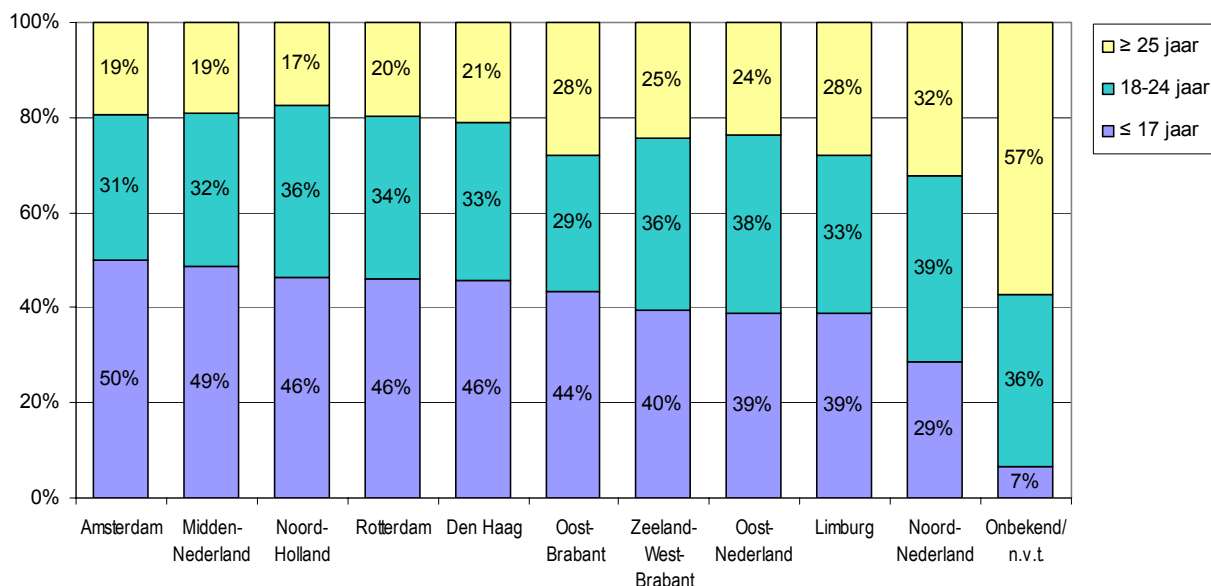
Straatroven worden vooral door jongeren gepleegd. Driekwart van de verdachten is jonger dan 25 jaar en hiervan is de grootste groep minderjarig. Het aandeel ouderen lijkt wel iets toe te nemen: in 2012 was 21 procent 25 jaar of ouder, in 2013 was dit 25 procent (figuur 6.3).

Figuur 6.3: Verdachten van straatroof naar leeftijdscategorie

We zien dat de leeftijdsverdeling van straatroofverdachten verschilt per eenheid (figuur 6.4). Het gaat hier om de eenheid waar de verdachte woont. In Amsterdam was in de periode 2011 - 2013 de helft van alle verdachten minderjarig, terwijl in Noord-Nederland slechts 29 procent jonger was dan 18 jaar. In laatstgenoemde eenheid was de grootste groep tussen de 18 en 24 jaar oud (39%). In Noord-Holland lag het aandeel verdachten van 25 jaar en ouder met 17 procent aanzienlijk lager dan het landelijk gemiddelde (25%). Van de verdachten van wie de wooneenheid onbekend is, was juist het merendeel 25 jaar of ouder (57%) en slechts een klein deel (7%) minderjarig. Voor het grootste deel zijn dit verdachten zonder vaste woon- of verblijfplaats (71%). Een klein deel van hen woonde in het buitenland (12%). Van de verdachten van wie de eenheid onbekend is, was slechts 12 procent in Nederland geboren.

Figuur 6.4: Verdachten van straatroof naar leeftijdscategorie, per wooneenheid (2011-2013)

Geboorteland

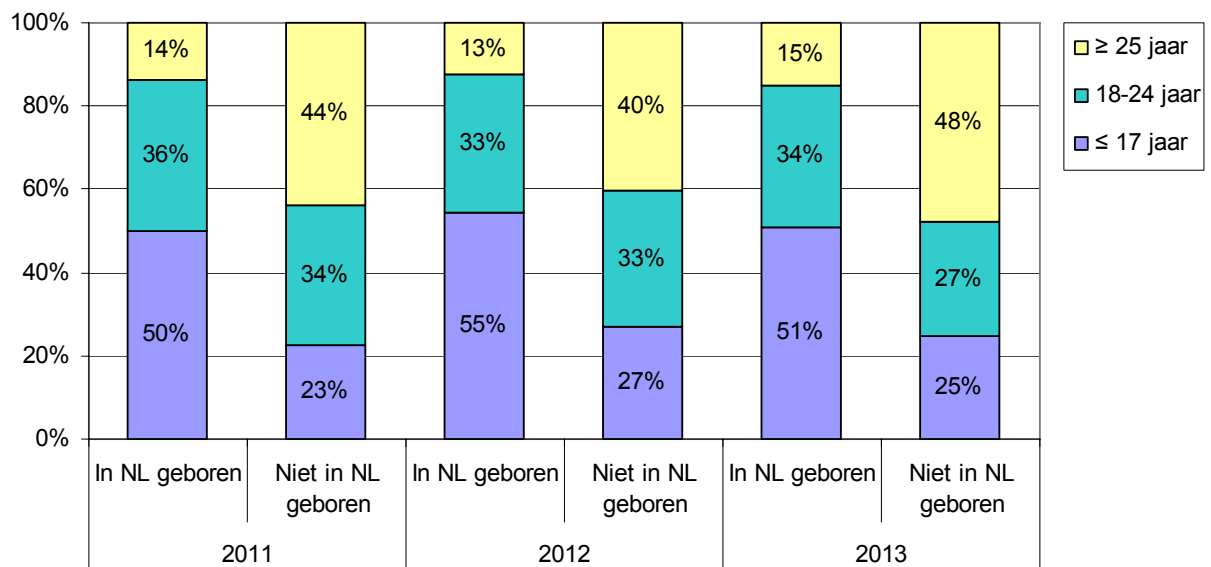
Van alle straatroofverdachten is 70 procent in Nederland geboren. Tabel 6.5 toont de meestvoorkomende geboortelanden van de geregistreerde verdachten. Na Nederland volgen de voormalige Nederlandse Antillen, Marokko en Suriname.

Tabel 6.5: Geboorteland van verdachten

	2011	2012	2013
Nederland	68%	69%	70%
Voormalige Nederlandse Antillen	6%	6%	6%
Marokko	5%	4%	4%
Suriname	4%	4%	4%
Somalië	1%	1%	1%
Turkije	1%	1%	1%
Roemenië	1%	1%	1%
Polen	1%	1%	1%
Overig	12%	13%	11%
Aantal verdachten	3451	3222	2650

De leeftijdsverdeling van straatroofverdachten die niet in Nederland zijn geboren, is tegengesteld aan die van verdachten die wel in Nederland geboren zijn (figuur 6.6). Waar de helft van de 'Nederlanders' minderjarig is, is dat bij de 'niet-Nederlanders' een kwart. En terwijl onder de 'Nederlanders' slechts een kleine groep 25 jaar of ouder is (15% in 2013), is dit bij de 'niet-Nederlanders' de grootste groep (48% in 2013).

Figuur 6.6: Verdachten wel/niet in Nederland geboren naar leeftijdscategorie

Als we naar de eenheden kijken (tabel 6.7) zien we dat het aandeel straatroofverdachten dat in Nederland is geboren, het grootst is in Noord-Holland (77%) en Limburg (76%). In Noord-Nederland en Zeeland-West-Brabant laat dit aandeel de afgelopen drie jaar een dalende lijn zien.

Tabel 6.7: Percentage verdachten in Nederland geboren, per wooneenheid

	2011	2012	2013
Noord-Holland	76%	79%	77%
Limburg	70%	71%	76%
Midden-Nederland	73%	72%	74%
Amsterdam	73%	72%	74%
Oost-Nederland	70%	76%	72%
Oost-Brabant	75%	77%	72%
Den Haag	65%	65%	71%
Zeeland-West-Brabant	79%	78%	71%
Rotterdam	70%	70%	69%
Noord-Nederland	74%	70%	67%
Onbekend	9%	13%	17%

6.2. Woonplaats en pleegplaats

In hoeverre plegen verdachten de straatroof in de plaats, gemeente of eenheid waar zij wonen? Om hier iets over te kunnen zeggen, nemen we alle verdachten in ogenschouw, ook degenen die meer dan één straatroof op hun naam hebben staan. Zij kunnen immers zowel in hun eigen eenheid als in een andere eenheid actief zijn geweest. Voorwaarde is wel dat de woonplaats, woongemeente of wooneenheid van de verdachte bekend is. In 2013 gaat het om 3140 verdachtenregistraties.

Tabel 6.8 laat zien dat straatroofverdachten hun delict doorgaans in hun woonplaats plegen. Als de woonplaats van de verdachte bekend is, komt deze in 65 procent van de gevallen overeen met de plaats waar de straatroof is gepleegd. Op gemeenteniveau ligt dit percentage 5 procentpunten hoger. Een klein deel van de verdachten is buiten de eigen eenheid actief.

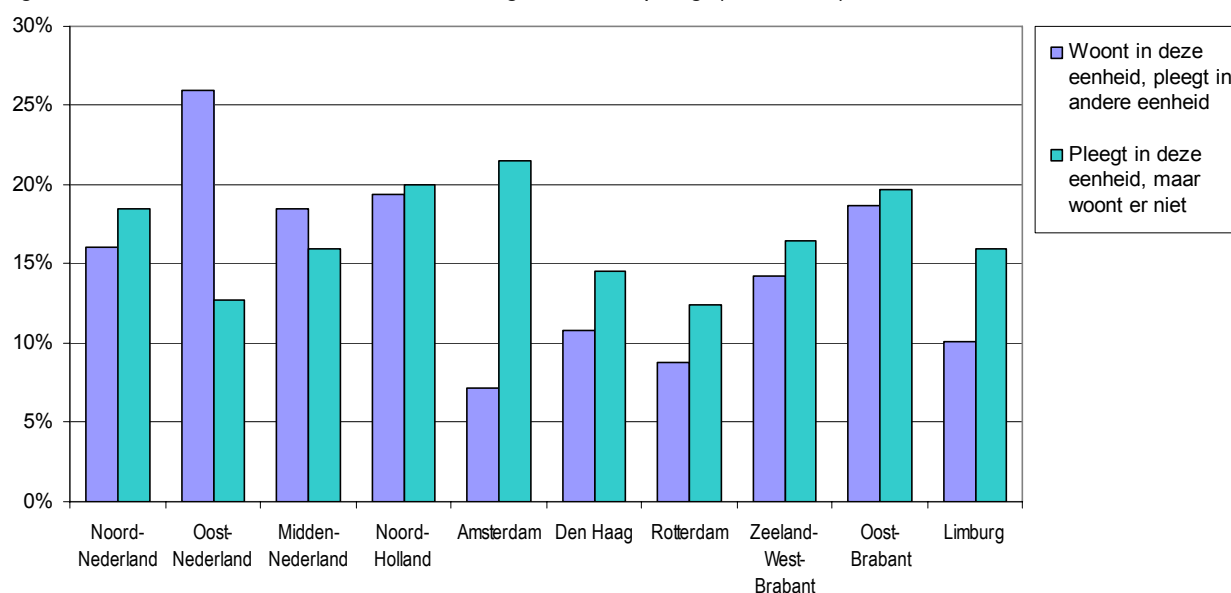
Tabel 6.8: Wooneenheid, woongemeente en woonplaats verdachten straatroof

	2011	2012	2013
Wooneenheid is gelijk aan pleegeenheid	86%	87%	89%
Woongemeente is gelijk aan pleeggemeente	65%	64%	70%
Woonplaats is gelijk aan pleegplaats	60%	60%	65%

Het aantal verdachten dat buiten de eigen eenheid een straatroof pleegt, verschilt per eenheid (zie figuur 6.9). In Oost-Nederland is het percentage straatroofverdachten dat buiten de eigen eenheid pleegt het grootst (26%); een deel van hen is verspreid over het land actief en dan vooral in de Randstedelijke eenheden. Verdachten in Noord-Holland hebben naast hun eigen eenheid een duidelijke voorkeur voor Amsterdam: het aandeel verdachten dat daar pleegt, is 14 procent. Ook verdachten uit Midden-Nederland trekken voor een deel naar Amsterdam (8%). Amsterdam heeft sowieso van alle eenheden het meest last van verdachten uit andere eenheden: 22 procent pleegt in deze eenheid maar woont er niet.

Amsterdam kampt niet alleen met verdachten uit andere eenheden: ook worden hier relatief veel straatroven gepleegd door verdachten met een onbekende woonplaats. Van de straatroofverdachten met een onbekende woonplaats pleegt namelijk bijna de helft (46%) in de eenheid Amsterdam. Na Amsterdam volgt Rotterdam met een aandeel van 15 procent.

Figuur 6.9: Aandeel verdachten dat buiten de eigen eenheid pleegt (2011-2013)

Gemeenten

We hebben per eenheid bekeken in welke gemeente de meeste verdachten wonen (tabel 6.10). Omdat de eenheid Amsterdam grotendeels overlapt met de gemeente Amsterdam, is het niet verwonderlijk dat 94 procent van de verdachten die in de *eenheid* Amsterdam wonen, in de gelijknamige *gemeente* woont. In de eenheden Rotterdam en Den Haag is het percentage verdachten dat in de gelijknamige gemeente woont fors lager, namelijk 67 en 60 procent. Opvallend is de verdeling in Midden-Nederland: 35 procent van de verdachten in deze eenheid woont in Almere en (slechts) 16 procent in Utrecht. In 2013 werden in Almere wel iets meer straatroven gepleegd dan in Utrecht maar dit verschil staat in geen verhouding tot het grote percentage verdachten. In voorgaande jaren werden juist meer straatroven in Utrecht dan in Almere gepleegd. In Noord-Holland wonen verdachten zeer verspreid over de eenheid. De meeste vinden we terug in Zaanstad, maar dit betreft slechts 15 procent van de verdachten in deze eenheid.

Tabel 6.10: Verdachten per wooneenheid en gemeente (2013)

Wooneenheid	Unieke verdachten	Woongemeente	Aandeel verdachten
Noord-Nederland	78	Groningen	22%
		Leeuwarden	23%
Oost-Nederland	209	Arnhem	22%
		Nijmegen	11%
Midden-Nederland	245	Almere	35%
		Utrecht	16%
Noord-Holland	183	Zaanstad	15%
Amsterdam	638	Amsterdam	94%
Den Haag	348	Den Haag	60%
		Zoetermeer	12%
Rotterdam	519	Rotterdam	67%
Zeeland-West-Brabant	133	Tilburg	30%
		Breda	20%
Oost-Brabant	95	Eindhoven	42%
		Den Bosch	16%
Limburg	108	Maastricht	23%
Onbekend	94	ZVWOP	70%

Literatuurlijst

Landelijk Overvalcoördinator (2004). *Plan van aanpak*. Zoetermeer: Korps landelijke politiediensten.

Landelijke Taskforce Overvallen (2011). *Actieprogramma Ketenaanpak Overvalcriminaliteit. Advies van de Taskforce Overvallen aan de Minister van Veiligheid en Justitie voor acties ter verbetering van de ketenaanpak van overvalcriminaliteit in Nederland*. (Digitale versie.)

Mesu, S., D. van Nobelen, J. van der Mark & E. Verschuuren (2013). *Gewelddadige vermogenscriminaliteit. Overvallen en straatroof 2012*. S.I.: Politie.

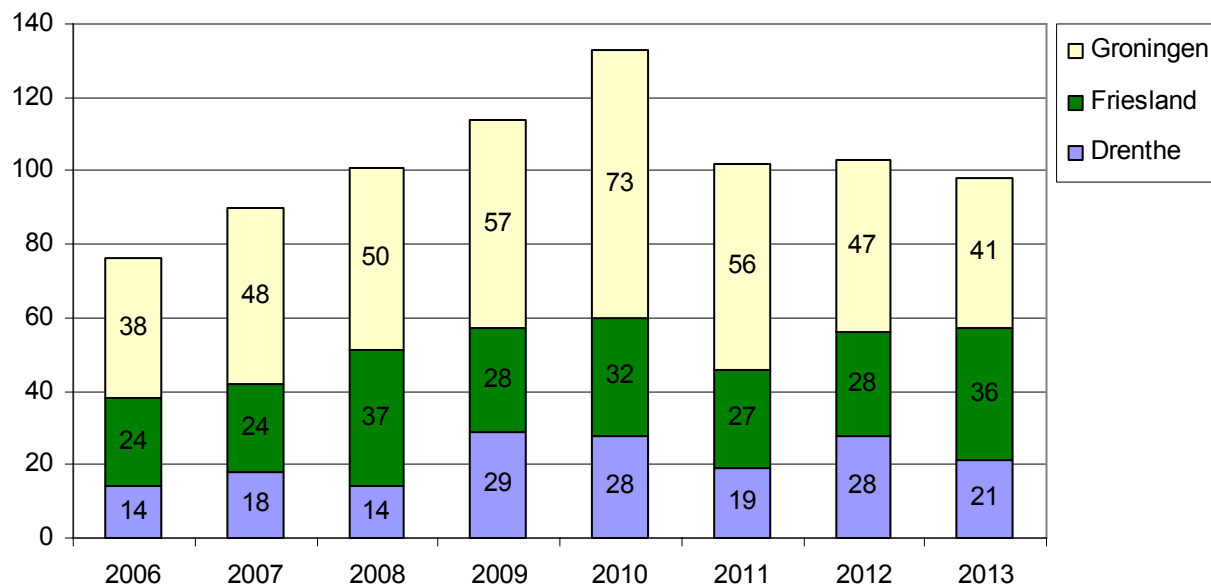
Ministerie van Veiligheid en Justitie (2012). *Actiepunten aanpak straatroof*. Programma Gewelddadige Vermogenscriminaliteit. (Interne nota.)

Bijlage I Overvallen in de eenheden

Noord-Nederland

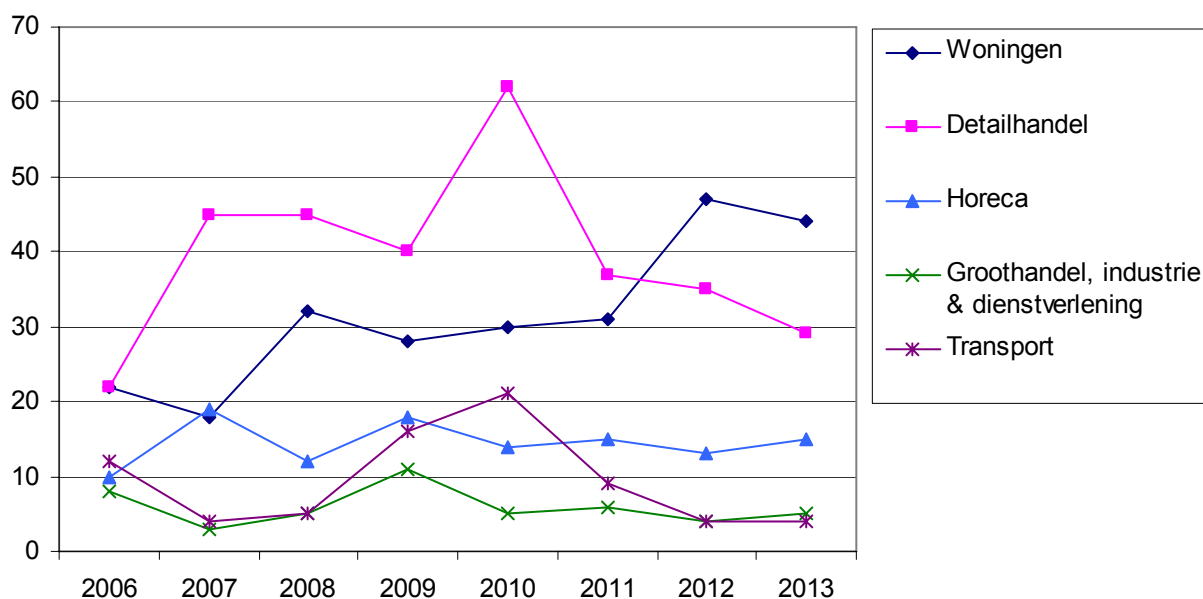
In Noord-Nederland werden in 2013 98 overvallen gepleegd. Dit is 6 procent van het totale aantal overvallen. De verdeling van de overvallen binnen de eenheid is als volgt: in de voormalige politieregio Groningen zijn 41 overvallen gepleegd, in Friesland waren het er 36 en in Drenthe 21 (zie figuur B.1).

Figuur B.1: Ontwikkeling verdeling aantal overvallen over de voormalige politieregio's

Sinds 2012 worden de meeste overvallen in Noord-Nederland gepleegd op woningen. De jaren ervoor was de detailhandel de sector met de meeste overvallen. Beide sectoren laten in 2013 een daling van het aantal overvallen zien. In de overige sectoren is het aantal overvallen nagenoeg gelijk gebleven (zie figuur B.2).

Figuur B.2: Ontwikkeling aantal overvallen per sector

Tabel B.3 laat zien dat het oplossingspercentage sinds 2011 is gestegen van 35 naar 45 procent, waarmee het aanzienlijk hoger ligt dan het landelijk gemiddelde. Het aandeel overvallen tijdens de

donkere dagen is met 8 procentpunten gedaald ten opzichte van vorig jaar. Ook het vuurwapengebruik en het aandeel gewonden bij de overvallen is lager dan in 2012. Meer dan de helft van de verdachten in Noord-Nederland is van Nederlandse herkomst. Dit percentage ligt ver boven het landelijk gemiddelde. Verdachten met een Marokkaanse herkomst komen juist minder voor in Noord-Nederland (3% tegenover 15% in Nederland). Het aandeel beginners is in deze eenheid afgenomen en het aandeel veelplegers juist toegenomen. Deze toename komt voor rekening van de jeugdige en zeer actieve veelplegers. Daarnaast is het aandeel minderjarige overvalverdachten verdubbeld.

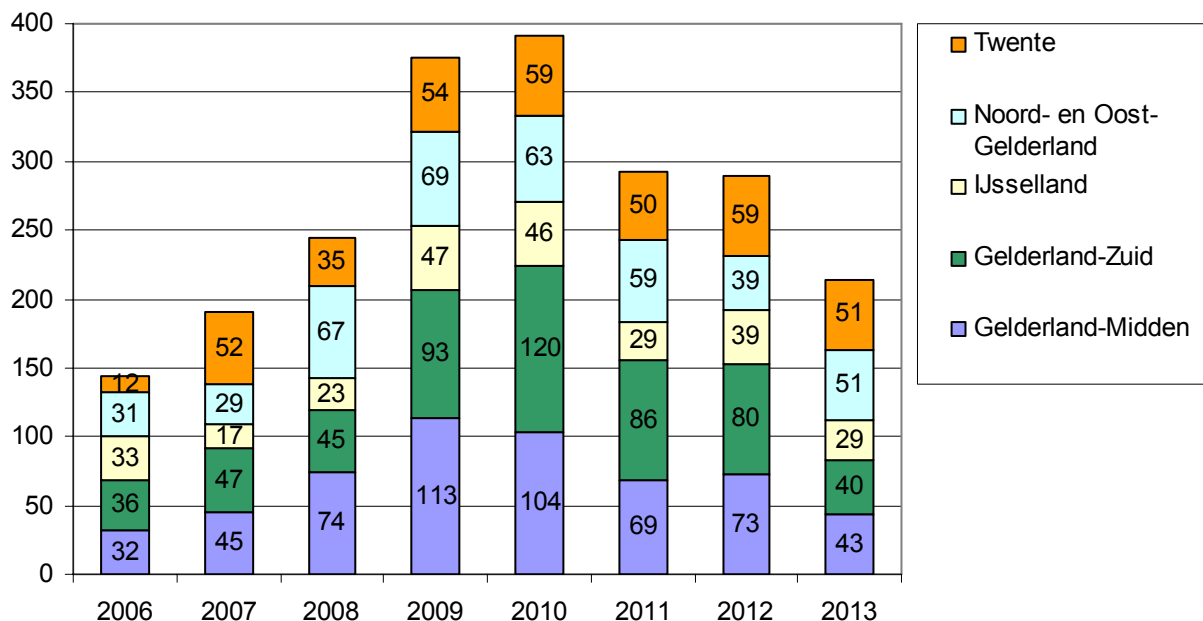
Tabel B.3: Overvallen en overvalverdachten in Noord-Nederland

Overvallen	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013 NL
Totaal aantal overvallen	101	114	133	102	103	98	1633
% totaal Nederland	4%	4%	5%	4%	5%	6%	100%
per 100.000 inwoners	6	7	8	6	6	6	10
% opgelost	-	-	39%	35%	43%	45%	35%
% heterdaadaanhoudingen	-	-	7%	12%	10%	11%	11%
% opgelost dmv heterdaad	-	-	17%	33%	23%	25%	30%
% donkere dagen	58%	70%	61%	59%	65%	57%	58%
% vuurwapengebruik	44%	41%	35%	44%	48%	42%	44%
% gewonden	7%	18%	10%	14%	20%	13%	20%
% pogingen	25%	21%	26%	31%	24%	27%	23%
Verdachten							
Aantal	34	61	80	59	55	66	881
% man	100%	92%	89%	93%	95%	97%	94%
Herkomst							
Nederland	50%	38%	48%	49%	53%	55%	34%
Westers	15%	5%	13%	4%	11%	14%	11%
Marokko	0%	7%	9%	11%	4%	3%	15%
Nederlandse Antillen	18%	25%	10%	5%	7%	9%	10%
Suriname	0%	12%	5%	4%	11%	9%	11%
Turkije	3%	3%	1%	0%	0%	2%	6%
Overig (niet-westers)	15%	12%	14%	25%	13%	9%	11%
Veelplegercategorie							
Beginner	18%	13%	14%	16%	19%	12%	24%
Veelpleger	47%	14%	30%	45%	31%	41%	30%
Leeftijdscategorie							
0-17 jaar	18%	16%	15%	9%	7%	15%	17%
18-24 jaar	29%	61%	46%	42%	43%	38%	42%
25-34 jaar	21%	10%	19%	31%	28%	27%	23%
35-44 jaar	24%	8%	13%	13%	11%	18%	13%
45 en ouder	9%	5%	8%	5%	11%	2%	6%
(Boven)regionaal							
Eigen eenheid	81%	91%	83%	70%	71%	96%	82%
Bovenregionaal	19%	9%	17%	30%	29%	4%	18%

Oost-Nederland

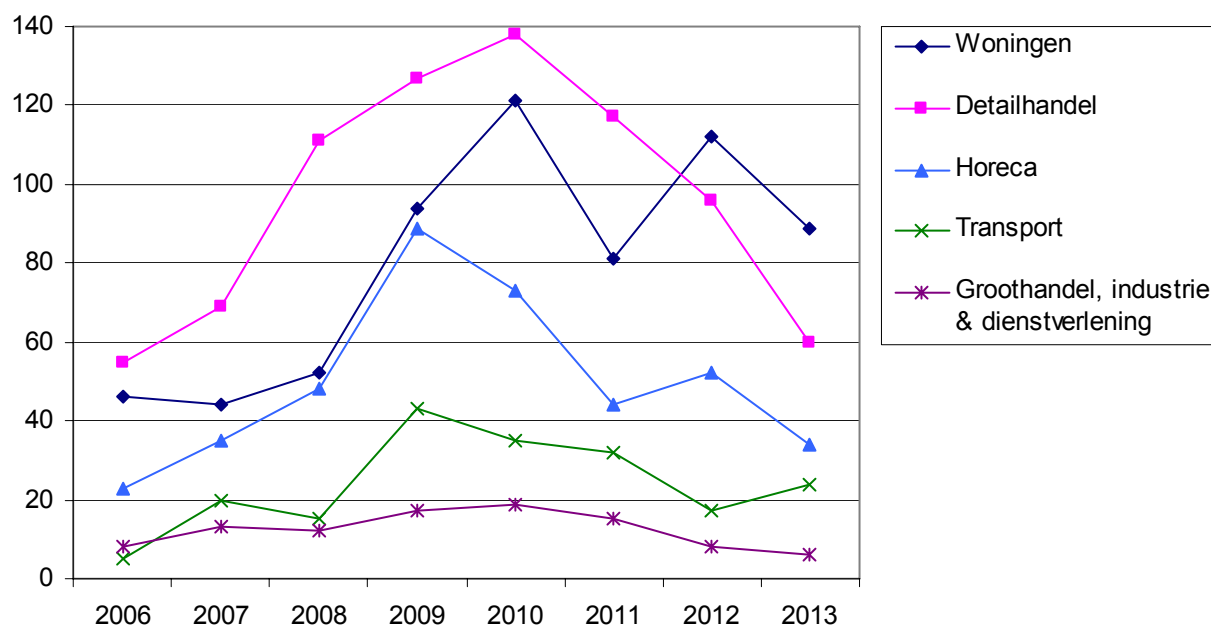
In 2013 is het aantal overvallen in Oost-Nederland (214) met 26 procent gedaald ten opzichte van 2012 (290). De verdeling van de overvallen binnen de eenheid over de voormalige politieregio's is enigszins veranderd ten opzichte van 2012 (zie figuur B.4). In Gelderland-Zuid (40) is het aantal overvallen in 2013 gehalveerd ten opzichte van 2012. In Twente en Noord- en Oost-Gelderland zijn de meeste overvallen gepleegd (beide 51). De minste overvallen werden gepleegd in IJsselland (29).

Figuur B.4: Ontwikkeling verdeling aantal overvallen over de voormalige politieregio's

In figuur B.5 is te zien dat sinds 2010 het aantal overvallen in de detailhandel sterk daalt. In 2013 ligt het aantal woningovervallen, ondanks een daling, het hoogst. De stijging van het aantal overvallen op de horeca van 2012 heeft zich in 2013 weer omgezet in een daling.

Figuur B.5: Ontwikkeling aantal overvallen per sector

In Oost-Nederland liggen het aandeel heterdaadaanhoudingen, het aandeel opgeloste overvallen en het aandeel heterdaad van opgeloste overvallen alle boven het landelijk gemiddelde (zie tabel B.6). Het aandeel pogingen is met 21 procent lager dan voorgaande jaren. Het aandeel verdachten met een

Nederlandse herkomst is met 10 procentpunten gedaald ten opzichte van 2012. Het aandeel minderjarige verdachten is afgenomen van 27 procent in 2012 naar 15 procent in 2013. Daar staat een toename van verdachten met een leeftijd tussen de 18 en 34 jaar tegenover. In 2013 pleegden de verdachten uit Oost-Nederland meer overvallen in de eigen eenheid dan de jaren ervoor.

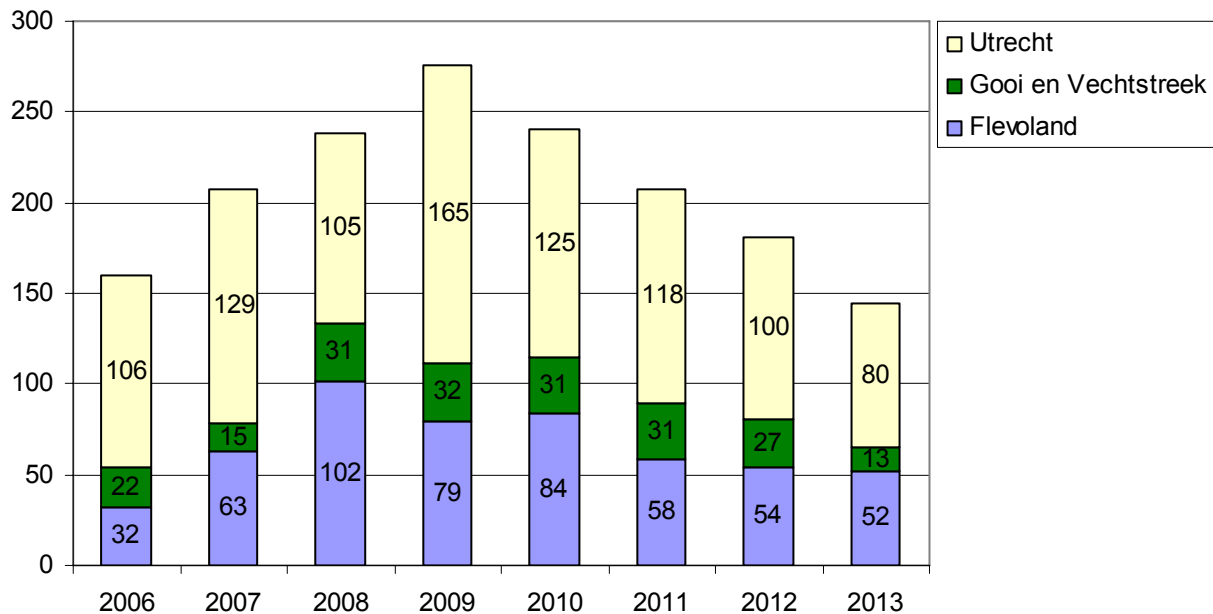
Tabel B.6: Overvallen en overvalverdachten in Oost-Nederland

Overvallen	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013 NL
Totaal aantal overvallen	244	376	392	293	290	214	1633
% totaal Nederland	10%	13%	15%	13%	15%	13%	100%
per 100.000 inwoners	8	12	13	9	9	7	10
% opgelost	-	-	29%	44%	42%	39%	35%
% heterdaadaanhoudingen	-	-	5%	8%	11%	13%	11%
% opgelost dmv heterdaad	-	-	18%	18%	26%	32%	30%
% donkere dagen	62%	61%	67%	67%	61%	63%	58%
% vuurwapengebruik	50%	50%	55%	46%	41%	43%	44%
% gewonden	15%	14%	13%	14%	15%	16%	20%
% pogingen	29%	21%	27%	25%	30%	21%	23%
Verdachten							
Aantal	81	162	189	188	195	134	881
% man	95%	93%	96%	98%	90%	96%	94%
Herkomst							
Nederland	56%	46%	39%	40%	48%	38%	34%
Westers	9%	9%	12%	10%	10%	15%	11%
Marokko	12%	6%	11%	17%	11%	13%	15%
Nederlandse Antillen	1%	9%	10%	3%	5%	6%	10%
Suriname	3%	5%	4%	4%	3%	6%	11%
Turkije	9%	15%	12%	11%	14%	10%	6%
Overig (niet-westers)	10%	8%	13%	14%	9%	10%	11%
Veelplegercategorie							
Beginner	17%	17%	14%	22%	20%	23%	24%
Veelpleger	29%	24%	35%	27%	32%	32%	30%
Leeftijdscategorie							
0-17 jaar	26%	20%	20%	22%	27%	15%	17%
18-24 jaar	47%	52%	49%	47%	34%	44%	42%
25-34 jaar	12%	15%	20%	19%	22%	25%	23%
35-44 jaar	9%	8%	9%	9%	13%	10%	13%
45 en ouder	6%	4%	3%	3%	4%	7%	6%
(Boven)regionaal							
Eigen eenheid	84%	84%	83%	82%	82%	90%	82%
Bovenregionaal	16%	16%	17%	18%	18%	10%	18%

Midden-Nederland

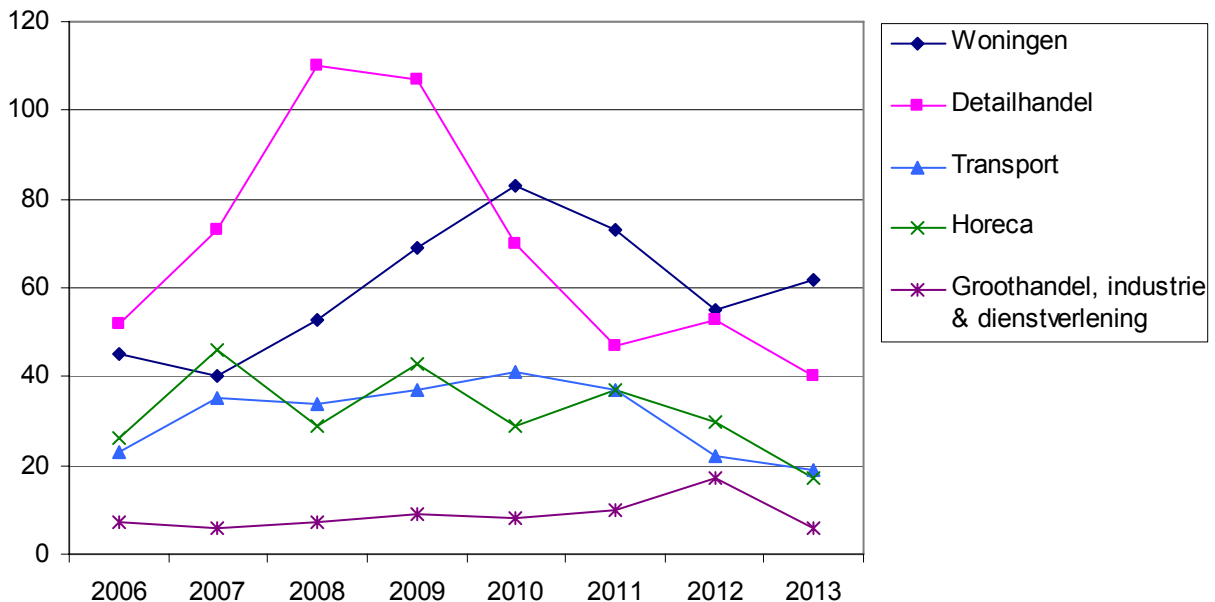
In Midden-Nederland zijn 145 overvallen gepleegd in 2013. In 2012 waren het er nog 181. De voormalige politieregio Utrecht kende de meeste overvallen (80), Gooi en Vechtstreek de minste (13). De verdeling over de voormalige regio's komt overeen met die in voorgaande jaren (zie figuur B.7).

Figuur B.7: Ontwikkeling verdeling aantal overvallen over de voormalige politieregio's

In 2012 was het aantal overvallen op woningen nagenoeg gelijk aan dat in de detailhandel. In 2013 is het aantal woningovervallen – tegen de landelijke trend in – gestegen en het aantal overvallen in de detailhandel gedaald. Het aantal overvallen in de overige sectoren is ook afgenomen (zie figuur B.8).

Figuur B.8: Ontwikkeling aantal overvallen per sector

In tabel B.9 staan de belangrijkste kenmerken van de overvallen en verdachten in Midden-Nederland. Het vuurwapengebruik in deze eenheid is in 2013 gestegen, evenals het aandeel gewonden. Beide liggen nu hoger dan het landelijk gemiddelde. Het aandeel pogingen is daarentegen afgenomen ten opzichte van 2012 en ligt onder het landelijk gemiddelde. 100 procent van de aangehouden verdachten in Midden-Nederland behoorde tot het mannelijke geslacht, een aandeel dat boven het landelijke gemiddelde ligt. Het aandeel verdachten met een Marokkaanse herkomst is in deze eenheid anderhalf keer zo hoog als

landelijk gezien het geval is. De verdachten uit deze eenheid overtreden vaker dan gemiddeld de eenheidsgrenzen om overvallen te plegen.

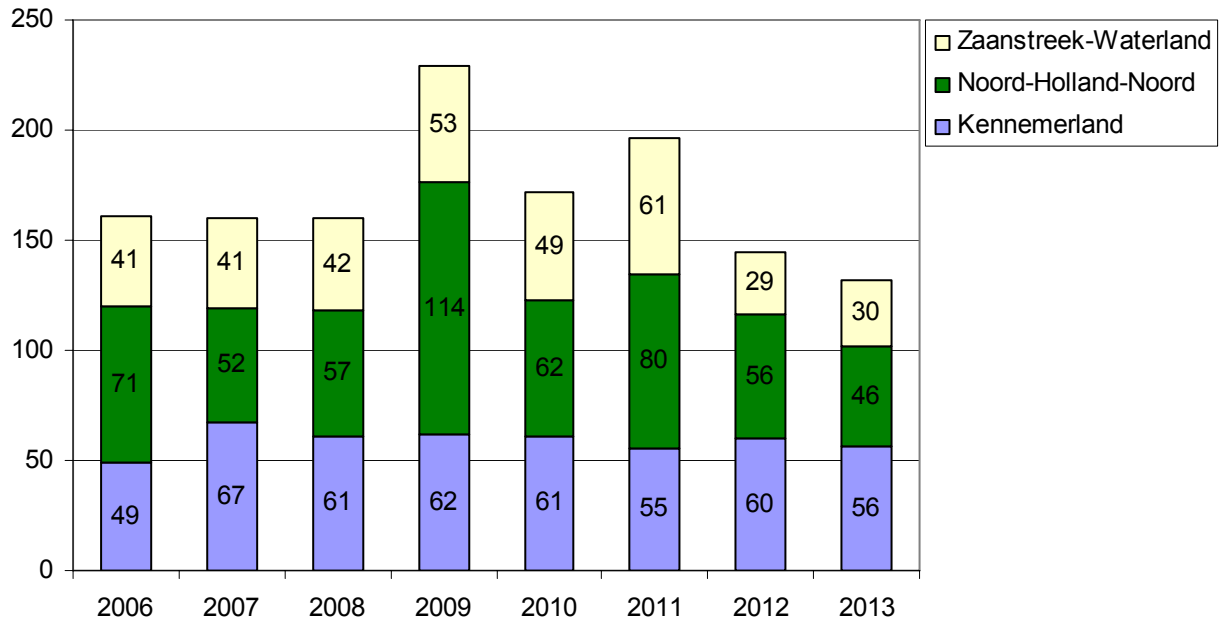
Tabel B.9: Overvallen en overvalverdachten in Midden-Nederland

Overvallen	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013 NL
Totaal aantal overvallen	238	276	240	207	181	145	1633
% totaal Nederland	10%	9%	9%	9%	9%	9%	100%
per 100.000 inwoners	13	15	13	11	10	8	10
% opgelost	-	-	23%	32%	35%	31%	35%
% heterdaadaanhoudingen	-	-	8%	6%	9%	9%	11%
% opgelost dmv heterdaad	-	-	32%	18%	27%	29%	30%
% donkere dagen	61%	63%	64%	57%	63%	59%	58%
% vuurwapengebruik	60%	57%	61%	41%	43%	50%	44%
% gewonden	21%	17%	24%	16%	24%	28%	20%
% pogingen	18%	22%	25%	22%	23%	18%	23%
Verdachten							
Aantal	76	105	97	93	116	68	881
% man	91%	94%	94%	95%	90%	100%	94%
Herkomst							
Nederland	25%	27%	16%	27%	45%	32%	34%
Westers	13%	3%	7%	9%	8%	6%	11%
Marokko	38%	31%	26%	31%	10%	22%	15%
Nederlandse Antillen	4%	9%	10%	8%	7%	12%	10%
Suriname	11%	15%	25%	9%	19%	16%	11%
Turkije	5%	5%	2%	8%	4%	4%	6%
Overig (niet-westers)	3%	11%	13%	8%	4%	7%	11%
Veelplegercategorie							
Beginner	22%	18%	19%	16%	28%	19%	24%
Veelpleger	29%	27%	26%	26%	20%	32%	30%
Leeftijdscategorie							
0-17 jaar	19%	25%	19%	22%	15%	13%	17%
18-24 jaar	48%	50%	57%	49%	45%	46%	42%
25-34 jaar	27%	19%	21%	21%	28%	31%	23%
35-44 jaar	5%	6%	3%	8%	9%	7%	13%
45 en ouder	1%	1%	1%	1%	3%	3%	6%
(Boven)regionaal							
Eigen eenheid	78%	85%	61%	61%	74%	72%	82%
Bovenregionaal	22%	15%	39%	39%	26%	28%	18%

Noord-Holland

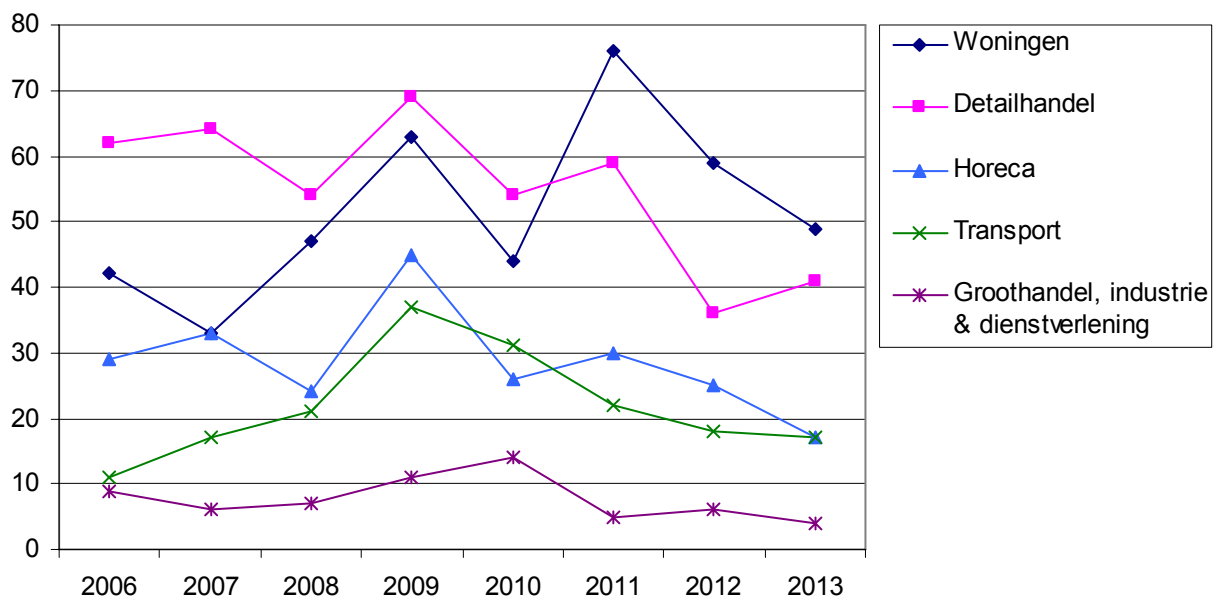
Noord-Holland is van 145 overvallen in 2012 naar 132 overvallen in 2013 gegaan. Figuur B.10 laat de ontwikkeling binnen de eenheid zien. De meeste overvallen in 2013 zijn gepleegd in de voormalige politieregio Kennemerland (56). In Noord-Holland-Noord zijn 46 overvallen gepleegd en in Zaanstreek-Waterland waren het er 30.

Figuur B.10: Ontwikkeling verdeling aantal overvallen over de voormalige politieregio's

De daling in het aantal woningovervallen zette in 2013 door (zie figuur B.11). In de sector detailhandel zijn in 2013 meer overvallen gepleegd dan in 2012. Dit komt niet overeen met het landelijke beeld. De ontwikkeling in de sectoren horeca, transport en groothandel, industrie en dienstverlening is wel vergelijkbaar met de landelijke ontwikkeling.

Figuur B.11: Ontwikkeling aantal overvallen per sector

In Noord-Holland ligt het oplossingspercentage boven het landelijk gemiddelde van 35 procent (zie tabel B.12). Er werden niet meer overvallen opgelost door middel van aanhoudingen op heterdaad dan gemiddeld in Nederland. Wel werd nog bijna twee derde van de overvallen in Noord-Holland tijdens de donkere dagen gepleegd. Het vuurwapengebruik is gedaald ten opzichte van 2012, evenals het aantal pogingen. Het aandeel verdachten met een Nederlandse herkomst is bijna verdubbeld in het afgelopen

jaar, terwijl het aandeel verdachten met een andere westerse herkomst ongeveer drie keer zo laag was als in 2012. Ook het aandeel verdachten met een Marokkaanse of Turkse herkomst is gedaald. Hier staat een stijging van het aandeel verdachten met een Surinaamse herkomst tegenover. Het aantal volwassen verdachten is afgenomen, vooral in de leeftijdscategorie 18 tot en met 24 jaar, waardoor het aandeel minderjarige verdachten is gestegen.

Tabel B.12: Overvallen en overvalverdachten in Noord-Holland

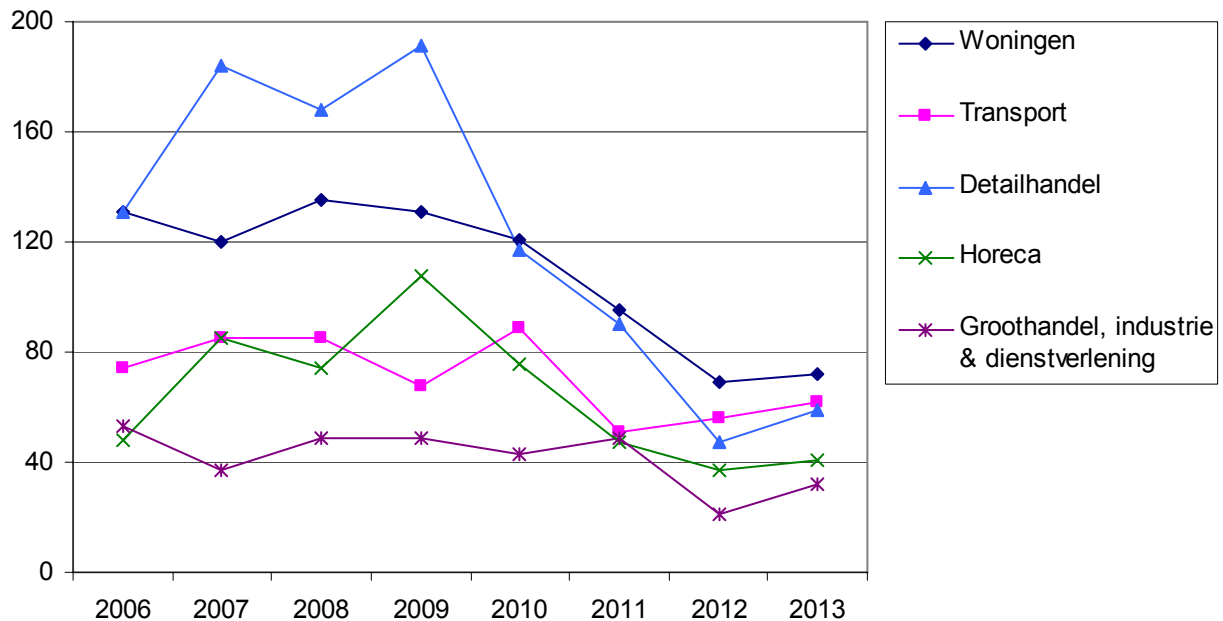
Overvallen	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013 NL
Totaal aantal overvallen	160	229	172	196	145	132	1633
% totaal Nederland	7%	8%	7%	9%	7%	8%	100%
per 100.000 inwoners	11	16	12	13	10	9	10
% opgelost	-	-	41%	41%	46%	41%	35%
% heterdaadaanhoudingen	-	-	8%	10%	17%	12%	11%
% opgelost dmv heterdaad	-	-	18%	24%	36%	30%	30%
% donkere dagen	60%	59%	66%	67%	59%	64%	58%
% vuurwapengebruik	65%	58%	54%	52%	55%	45%	44%
% gewonden	36%	25%	28%	30%	22%	27%	20%
% pogingen	21%	21%	28%	23%	26%	17%	23%
Verdachten							
Aantal	91%	130%	132	118	112	79	881
% man	97%	95%	98%	97%	96%	95%	94%
Herkomst							
Nederland	28%	29%	27%	21%	22%	42%	34%
Westers	4%	10%	10%	19%	13%	4%	11%
Marokko	20%	15%	30%	18%	21%	16%	15%
Nederlandse Antillen	15%	9%	2%	6%	9%	10%	10%
Suriname	15%	13%	8%	13%	5%	10%	11%
Turkije	10%	9%	11%	8%	13%	6%	6%
Overig (niet-westers)	8%	12%	11%	14%	14%	9%	11%
Veelplegercategorie							
Beginner	18%	18%	21%	21%	34%	37%	24%
Veelpleger	20%	20%	22%	22%	18%	16%	30%
Leeftijdscategorie							
0-17 jaar	17%	19%	29%	13%	14%	20%	17%
18-24 jaar	51%	57%	50%	56%	54%	44%	42%
25-34 jaar	28%	21%	11%	16%	19%	22%	23%
35-44 jaar	4%	1%	8%	11%	9%	11%	13%
45 en ouder	1%	2%	2%	4%	4%	3%	6%
(Boven)regionaal							
Eigen eenheid	80%	82%	85%	79%	87%	89%	82%
Bovenregionaal	20%	18%	15%	21%	13%	11%	18%

Amsterdam

In Amsterdam zijn 271 overvallen gepleegd in 2013, dat wil zeggen 38 meer dan in 2012 (233). Amsterdam is de enige eenheid waarin de overvallen zijn toegenomen in 2013.

De ontwikkeling van overvallen per sector ziet er in Amsterdam heel anders uit dan landelijk. Zowel in 2012 als in 2013 liggen de aantallen overvallen in de verschillende sectoren vrij dicht bij elkaar. In de sector transport worden, na de sector woningen, de meeste overvallen gepleegd. Landelijk gezien komt de sector transport echter op de vierde plaats. De stijging van het aantal overvallen is, in meerdere of mindere mate, in iedere sector terug te zien (zie figuur B.13).

Figuur B.13: Ontwikkeling aantal overvallen per sector

Zoals tabel B.14 laat zien, is het oplossingspercentage in Amsterdam wel gestegen ten opzichte van 2012, maar ligt het nog steeds onder het landelijke gemiddelde. Dit geldt ook voor de heterdaad-aanhoudingen. De overvallen zijn in 2013 gelijk over de zomer- en wintermaanden verspreid dan in 2012, wat overeenkomt met de landelijke ontwikkeling. In Amsterdam vinden we ook het grootste aandeel vrouwelijke verdachten terug, namelijk 11 procent. Het verdachtenbeeld van Amsterdam wijkt nog steeds af van het landelijk gemiddelde, met veel minder verdachten met een Nederlandse herkomst en veel meer verdachten met een Marokkaanse of Surinaamse herkomst. De daling van het aandeel minderjarige verdachten die in 2010 in Amsterdam is ingezet, heeft zich in 2013 doorgezet. Daar tegenover staat een toename aan (jong)volwassenen. De volwassen verdachten zijn voornamelijk meerplegers. Voorts valt op dat relatief veel verdachten uit Amsterdam buiten de eenheid overvallen plegen. Zij reizen dan voornamelijk naar de aangrenzende eenheid Noord-Holland.

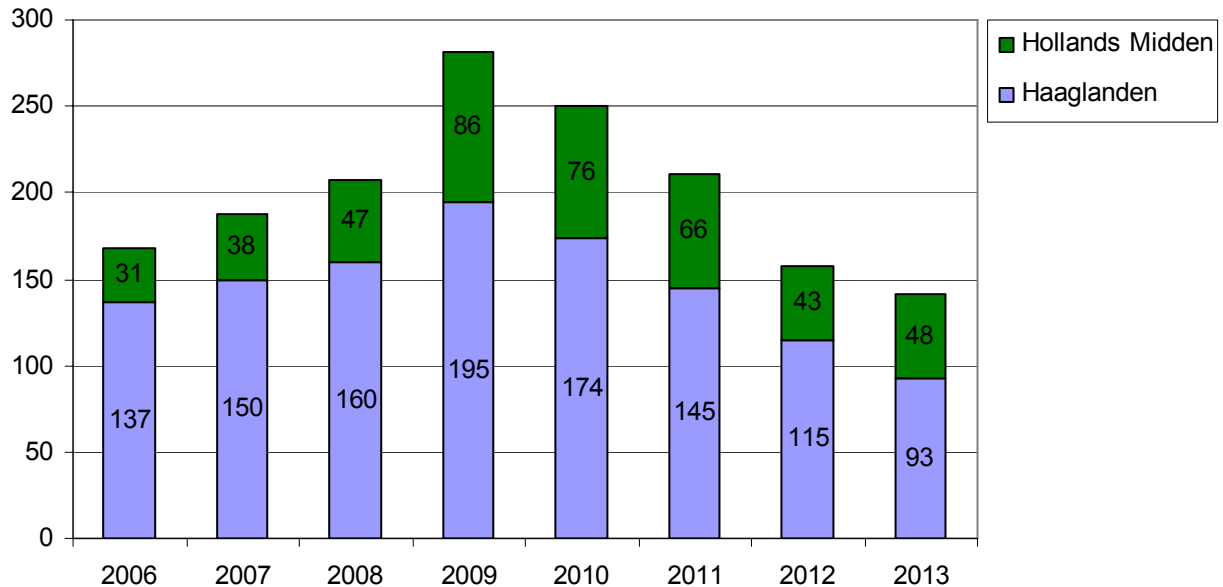
Tabel B.14: Overvallen en overvalverdachten in Amsterdam

Overvallen	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013 NL
Totaal aantal overvallen	523	561	459	335	233	271	1633
% totaal Nederland	21%	19%	18%	15%	12%	17%	100%
per 100.000 inwoners	57	60	49	35	24	28	10
% opgelost	-	-	21%	26%	21%	28%	35%
% heterdaadaanhoudingen	-	-	6%	12%	7%	9%	11%
% opgelost dmv heterdaad	-	-	30%	45%	35%	32%	30%
% donkere dagen	61%	60%	54%	63%	65%	57%	58%
% vuurwapengebruik	57%	63%	54%	50%	43%	41%	44%
% gewonden	21%	19%	20%	30%	21%	24%	20%
% pogingen	20%	18%	22%	21%	17%	18%	23%
Verdachten							
Aantal	166	242	179	137	87	103	881
% man	89%	94%	93%	96%	91%	89%	94%
Herkomst							
Nederland	10%	13%	13%	13%	6%	8%	34%
Westers	5%	6%	13%	11%	8%	14%	11%
Marokko	26%	33%	23%	28%	30%	27%	15%
Nederlandse Antillen	6%	3%	4%	3%	15%	7%	10%
Suriname	32%	24%	31%	26%	18%	24%	11%
Turkije	6%	4%	8%	6%	8%	9%	6%
Overig (niet-westers)	11%	12%	7%	12%	13%	11%	11%
Veelplegercategorie							
Beginner	15%	19%	20%	23%	21%	26%	24%
Veelpleger	19%	20%	27%	28%	28%	30%	30%
Leeftijdscategorie							
0-17 jaar	17%	15%	20%	18%	11%	7%	17%
18-24 jaar	46%	53%	54%	46%	45%	50%	42%
25-34 jaar	22%	22%	19%	26%	31%	20%	23%
35-44 jaar	10%	6%	6%	9%	8%	11%	13%
45 en ouder	5%	4%	2%	1%	5%	13%	6%
(Boven)regionaal							
Eigen eenheid	86%	81%	72%	61%	60%	69%	82%
Bovenregionaal	14%	19%	28%	39%	40%	31%	18%

Den Haag

In de eenheid Den Haag zijn in 2013 minder overvallen gepleegd (141) dan in 2012 (158). In 2013 was Den Haag verantwoordelijk voor 9 procent van het totale aantal overvallen in Nederland. Twee derde van de overvallen in deze eenheid kwam voor rekening van de voormalige politieregio Haaglanden (zie figuur B.15).

Figuur B.15: Ontwikkeling verdeling aantal overvallen over de voormalige politieregio's

In figuur B.16 is te zien dat het aantal woningovervallen in 2013 nagenoeg gelijk was aan dat van 2012. De sterke daling in overvallen in de sector detailhandel die in 2010 in Den Haag inzette, heeft zich ook in 2013 doorgezet. Er werden nu ongeveer even veel overvallen in de detailhandel als in de sector transport gepleegd. In de horeca werden vijftien overvallen gepleegd, in de sector groothandel, industrie en dienstverlening acht.

Figuur B.16: Ontwikkeling aantal overvallen per sector

In 2013 is in Den Haag het aandeel heterdaadaanhoudingen van de opgeloste overvallen gedaald ten opzichte van de twee jaren ervoor. Aan de opgeloste overvallen is dus minder vaak een heterdaadaanhouding voorafgegaan. Opvallend is dat het oplossingspercentage wel gestegen is. Ook het vuurwapengebruik was in 2013 lager dan in de twee jaren ervoor, terwijl het aandeel gewonden juist is

toegenomen. Van de verdachten hadden er in 2013 vier keer zo weinig een westerse herkomst als in 2012. Ook het aandeel verdachten met een Turkse herkomst is flink geslonken. Het percentage verdachten met een Marokkaanse herkomst lag bijna twee keer zo hoog als een jaar ervoor. Het aandeel minderjarige verdachten in Den Haag is in een jaar tijd verdubbeld. Deze verdubbeling wordt deels verklaard door een toename van het aantal minderjarige verdachten, deels door een afname van het aantal (jong)volwassenen.

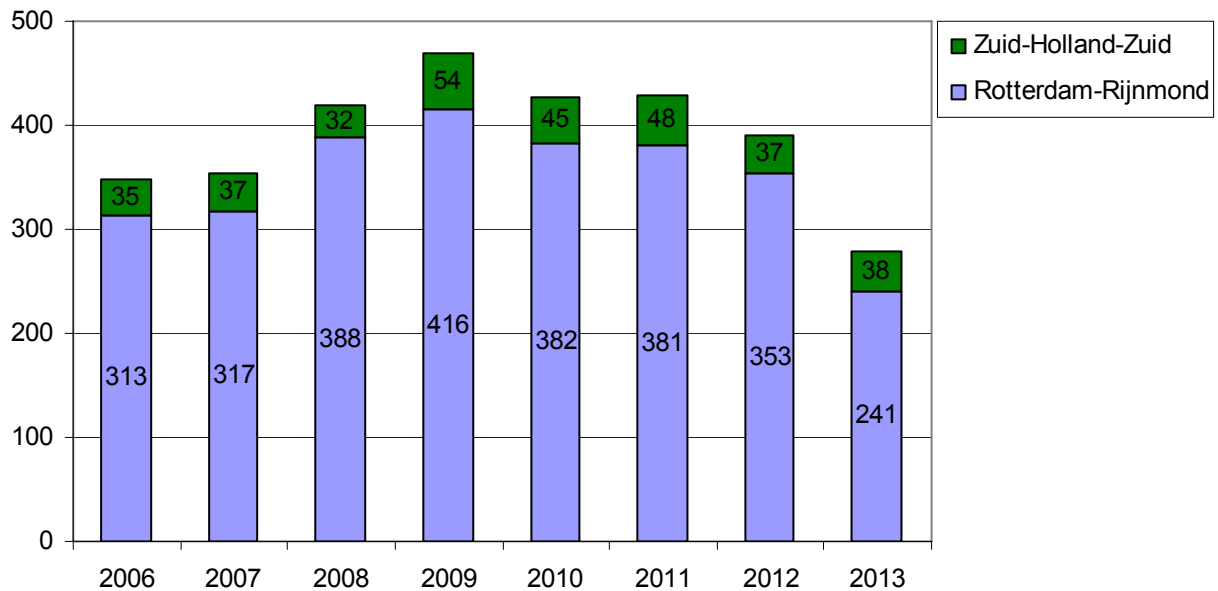
Tabel B.17: Overvallen en overvalverdachten in Den Haag

Overvallen	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013 NL
Totaal aantal overvallen	207	281	250	211	158	141	1633
% totaal Nederland	8%	10%	10%	9%	8%	9%	100%
per 100.000 inwoners	12	16	14	12	9	8	10
% opgelost	-	-	34%	34%	36%	37%	35%
% heterdaadaanhoudingen	-	-	7%	10%	12%	9%	11%
% opgelost dmv heterdaad	-	-	19%	31%	33%	23%	30%
% donkere dagen	59%	66%	65%	66%	60%	54%	58%
% vuurwapengebruik	53%	57%	52%	45%	47%	41%	44%
% gewonden	10%	15%	15%	18%	14%	19%	20%
% pogingen	18%	22%	20%	25%	23%	24%	23%
Verdachten							
Aantal	59	139	152	155	98	90	881
% man	95%	96%	91%	93%	93%	93%	94%
Herkomst							
Nederland	25%	23%	27%	21%	22%	29%	34%
Westers	7%	9%	8%	8%	16%	4%	11%
Marokko	25%	24%	26%	18%	15%	28%	15%
Nederlandse Antillen	17%	14%	7%	17%	11%	8%	10%
Suriname	12%	7%	11%	17%	11%	11%	11%
Turkije	3%	4%	7%	8%	10%	3%	6%
Overig (niet-westers)	5%	14%	14%	10%	10%	16%	11%
Veelplegercategorie							
Beginner	28%	22%	14%	26%	27%	30%	24%
Veelpleger	13%	26%	37%	25%	21%	21%	30%
Leeftijdscategorie							
0-17 jaar	24%	14%	21%	28%	14%	27%	17%
18-24 jaar	46%	46%	48%	42%	49%	35%	42%
25-34 jaar	15%	27%	19%	19%	28%	20%	23%
35-44 jaar	10%	7%	8%	6%	8%	8%	13%
45 en ouder	5%	7%	5%	6%	1%	10%	6%
(Boven)regionaal							
Eigen eenheid	83%	84%	81%	73%	68%	79%	82%
Bovenregionaal	17%	16%	19%	27%	32%	21%	18%

Rotterdam

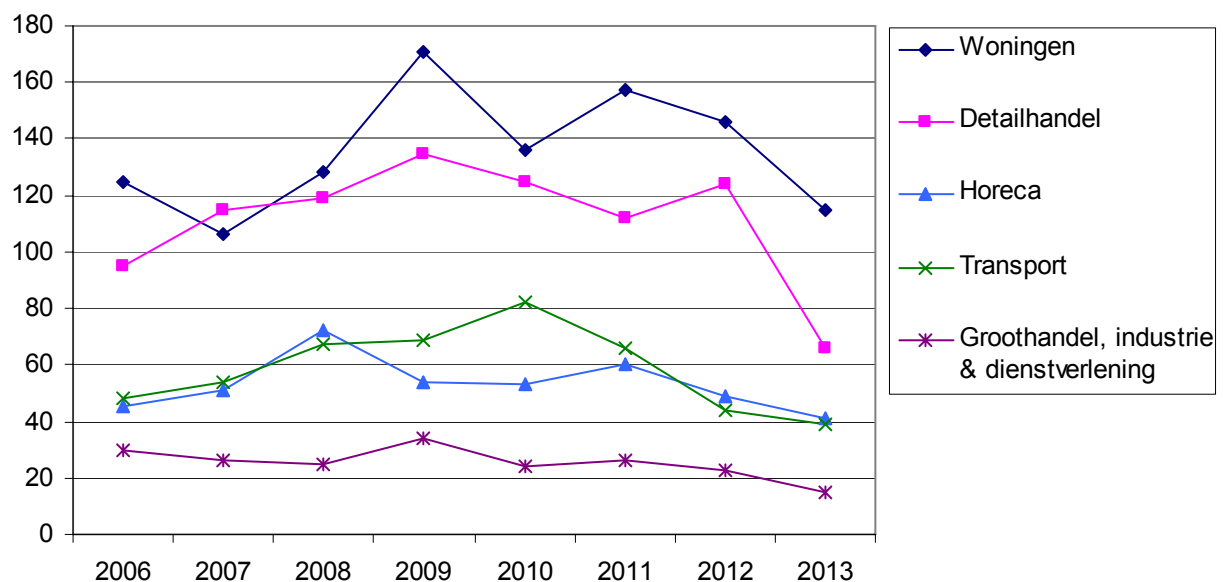
In Rotterdam zijn 279 overvallen gepleegd in 2013. Dit is 28 procent minder dan in het jaar ervoor; toen werden er 390 overvallen gepleegd. Figuur B.18 laat zien dat de overgrote meerderheid van de overvallen is gepleegd in de voormalige politieregio Rotterdam-Rijnmond (86%).

Figuur B.18: Ontwikkeling verdeling aantal overvallen over de voormalige politieregio's

In alle sectoren is het aantal overvallen in 2013 gedaald (zie figuur B.19). De afname is het sterkst in de sector detailhandel: van 124 in 2012 naar 66 in 2013. Dit is een afname van 53 procent.

Figuur B.19: Ontwikkeling aantal overvallen per sector

De belangrijkste kenmerken van overvallen en verdachten in Rotterdam staan in tabel B.20. Te zien is dat de heterdaadkracht is toegenomen ten opzichte van 2012. Er is ook bij een groter aandeel van de opgeloste overvallen een heterdaadaanhouding geweest. Het aantal pogingen is toegenomen sinds 2012. Er is weinig verschuiving in herkomst van de verdachten. Verdachten met een Nederlandse, Marokkaanse of westerse herkomst hebben een kleiner aandeel dan landelijk gezien het geval is, verdachten met een Antilliaanse, Surinaamse of andere niet-westerse afkomst juist een groter aandeel. De leeftijdsverdeling van de verdachten in Rotterdam is vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde.

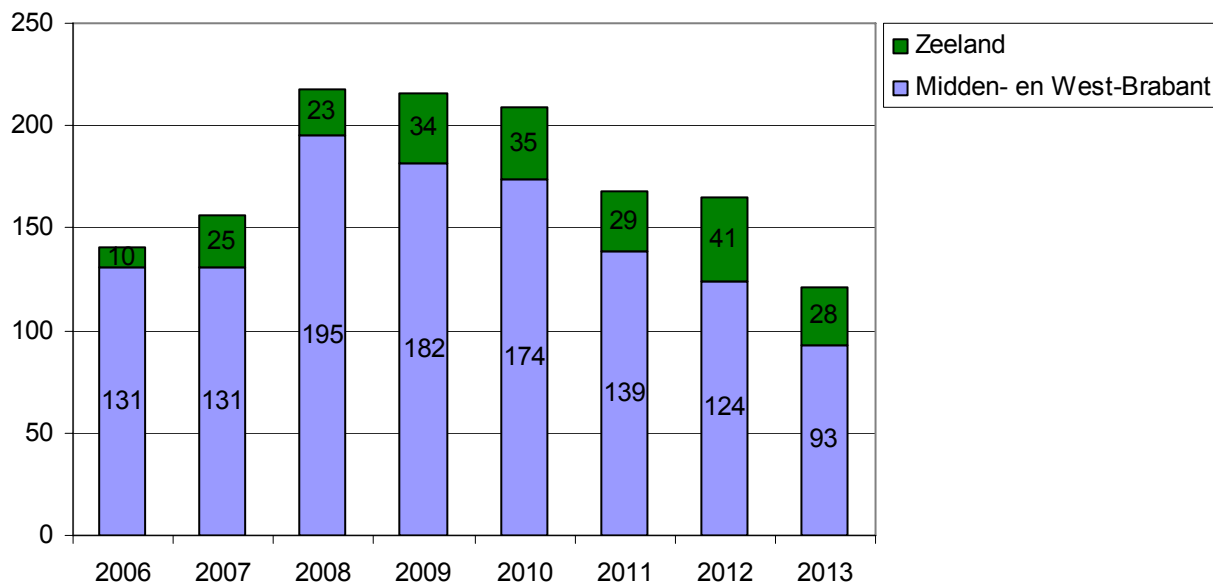
Tabel B.20: Overvallen en overvalverdachten in Rotterdam

Overvallen	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013 NL
Totaal aantal overvallen	420	470	427	429	390	279	1633
% totaal Nederland	17%	16%	17%	19%	20%	17%	100%
per 100.000 inwoners	25	27	25	25	22	16	10
% opgelost	-	-	29%	41%	40%	37%	35%
% heterdaadaanhoudingen	-	-	5%	10%	9%	13%	11%
% opgelost dmv heterdaad	-	-	19%	25%	22%	34%	30%
% donkere dagen	60%	62%	60%	58%	62%	56%	58%
% vuurwapengebruik	62%	51%	50%	51%	44%	46%	44%
% gewonden	25%	28%	29%	25%	19%	15%	20%
% pogingen	16%	21%	22%	18%	14%	25%	23%
Verdachten							
Aantal	221	205	164	265	228	164	881
% man	94%	91%	95%	92%	90%	95%	94%
Herkomst							
Nederland	20%	21%	18%	22%	23%	21%	34%
Westers	6%	8%	9%	8%	9%	9%	11%
Marokko	16%	12%	21%	14%	11%	12%	15%
Nederlandse Antillen	24%	19%	20%	15%	19%	16%	10%
Suriname	16%	14%	12%	17%	13%	14%	11%
Turkije	3%	9%	10%	9%	7%	7%	6%
Overig (niet-westers)	11%	14%	8%	13%	15%	16%	11%
Veelplegercategorie							
Beginner	16%	13%	13%	14%	22%	20%	24%
Veelpleger	31%	25%	45%	32%	25%	34%	30%
Leeftijdscategorie							
0-17 jaar	19%	15%	22%	22%	22%	16%	17%
18-24 jaar	47%	46%	52%	47%	44%	44%	42%
25-34 jaar	21%	25%	17%	18%	24%	21%	23%
35-44 jaar	11%	11%	7%	9%	5%	13%	13%
45 en ouder	3%	3%	3%	4%	5%	5%	6%
(Boven)regionaal							
Eigen eenheid	92%	85%	79%	88%	91%	87%	82%
Bovenregionaal	8%	15%	21%	12%	9%	13%	18%

Zeeland-West-Brabant

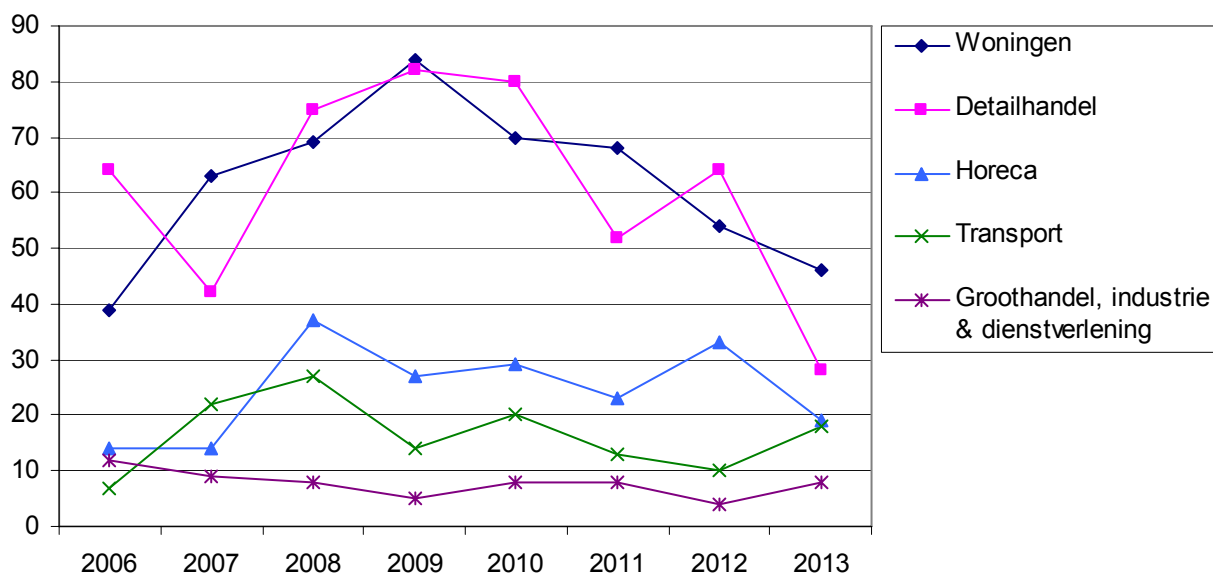
In Zeeland-West-Brabant is het aantal overvallen met 27 procent gedaald, van 165 in 2012 naar 121 in 2013. Binnen de eenheid zijn 93 overvallen in de voormalige politieregio Midden- en West-Brabant en 28 overvallen in Zeeland gepleegd (zie figuur B.21).

Figuur B.21: Ontwikkeling verdeling aantal overvallen over de voormalige politieregio's

De ontwikkeling van het aantal overvallen per sector is weergegeven in figuur B.22. Vooral de afname binnen de detailhandel valt op. Het aantal overvallen is hier gedaald van 64 in 2012 naar 28 in 2013. Ook het aantal overvallen op woningen en in de horeca is afgenomen ten opzichte van het jaar ervoor. Het aantal overvallen in de sector transport en in de groothandel, industrie en dienstverlening is licht gestegen.

Figuur B.22: Ontwikkeling aantal overvallen per sector

Het oplossingspercentage is in Zeeland-West-Brabant gedaald ten opzichte van voorgaande jaren. Het vuurwapengebruik schommelt de afgelopen jaren, met een stijging in 2012 en een daling in 2013. Het aandeel overvallen waarbij een vuurwapen is gebruikt, is nog wel bovengemiddeld. Het percentage verdachten met een westerse of Antilliaanse herkomst ligt boven het landelijk gemiddelde. Verdachten met een Marokkaanse of Surinaamse herkomst komen juist minder vaak voor in Zeeland-West-Brabant.

Het aandeel minderjarige verdachten is gehalveerd ten opzichte van 2012. In mindere mate is ook het aandeel verdachten met een leeftijd tussen de 25 en 34 jaar afgenomen. Jongvolwassenen en verdachten met een leeftijd tussen de 35 en 44 jaar vormen daardoor een groter aandeel van het totaal. Van de verdachten uit deze eenheid was een op de vier in 2013 bovenregionaal actief.

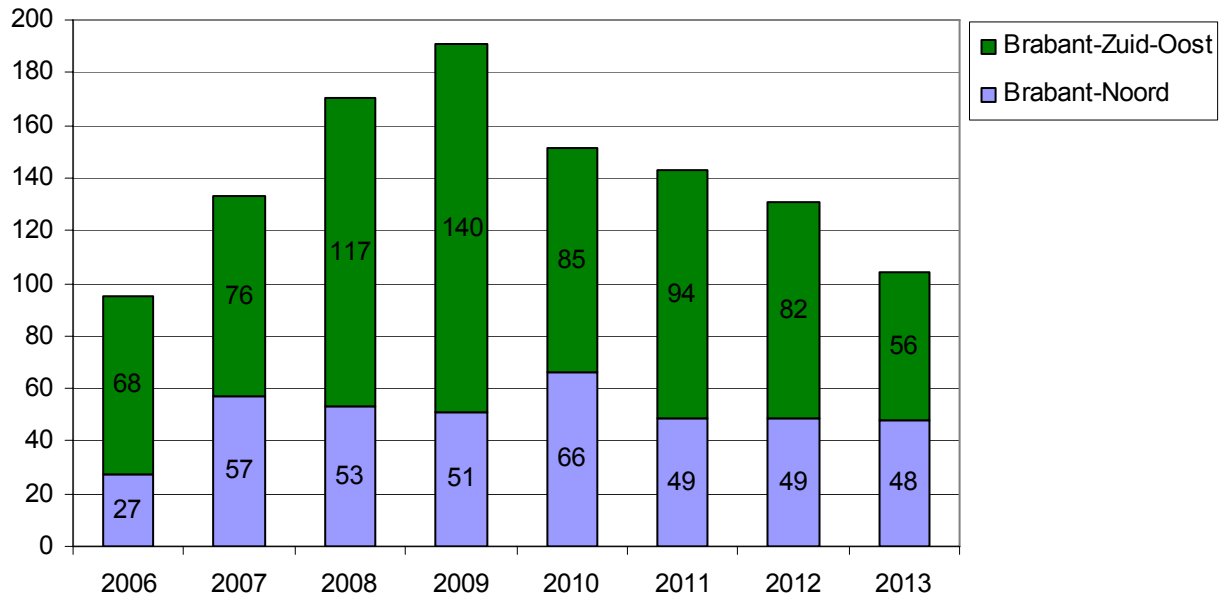
Tabel B.23: Overvallen en overvalverdachten in Zeeland-West-Brabant

Overvallen	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013
Totaal aantal overvallen	218	216	209	168	165	121	1633
% totaal Nederland	9%	7%	8%	7%	8%	7%	100%
per 100.000 inwoners	15	15	14	12	11	8	10
% opgelost	-	-	32%	38%	36%	29%	35%
% heterdaadaanhoudingen	-	-	4%	7%	8%	10%	11%
% opgelost dmv heterdaad	-	-	13%	19%	22%	34%	30%
% donkere dagen	66%	63%	62%	68%	72%	60%	58%
% vuurwapengebruik	54%	55%	60%	54%	64%	55%	44%
% gewonden	22%	25%	27%	26%	22%	20%	20%
% pogingen	20%	22%	21%	22%	28%	26%	23%
Verdachten							
Aantal	101	77	97	105	107	52	881
% man	96%	100%	95%	91%	95%	92%	94%
Herkomst							
Nederland	35%	46%	38%	36%	38%	35%	34%
Westers	11%	5%	10%	16%	14%	17%	11%
Marokko	15%	10%	6%	17%	7%	10%	15%
Nederlandse Antillen	11%	7%	13%	7%	10%	17%	10%
Suriname	10%	1%	5%	6%	11%	6%	11%
Turkije	3%	12%	10%	8%	7%	8%	6%
Overig (niet-westers)	13%	14%	11%	10%	9%	8%	11%
Veelplegercategorie							
Beginner	10%	12%	22%	17%	24%	19%	24%
Veelpleger	33%	33%	24%	26%	28%	27%	30%
Leeftijdscategorie							
0-17 jaar	13%	18%	22%	21%	28%	13%	17%
18-24 jaar	48%	45%	37%	46%	37%	50%	42%
25-34 jaar	16%	25%	30%	20%	21%	17%	23%
35-44 jaar	18%	7%	9%	10%	8%	13%	13%
45 en ouder	6%	5%	2%	3%	6%	6%	6%
(Boven)regionaal							
Eigen eenheid	88%	84%	75%	79%	82%	75%	82%
Bovenregionaal	12%	16%	25%	21%	18%	25%	18%

Oost-Brabant

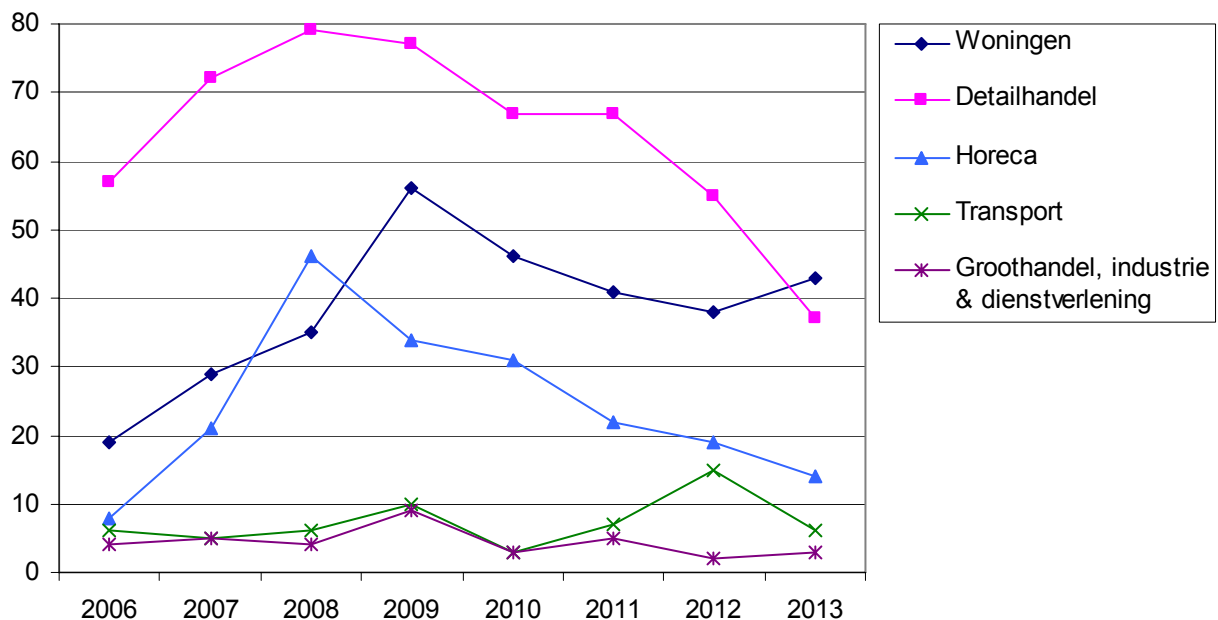
In 2013 zijn 104 overvallen gepleegd in de eenheid Oost-Brabant. Dit zijn er 27 minder dan in 2012 (131). Oost-Brabant was in 2013 verantwoordelijk voor 6 procent van het totale aantal overvallen in Nederland. Figuur B.24 laat zien dat iets meer dan de helft van de overvallen in deze eenheid is gepleegd in de voormalige politieregio Brabant-Zuid-Oost (54%).

Figuur B.24: Ontwikkeling verdeling aantal overvallen over de voormalige politieregio's

In 2013 is ook in de eenheid Oost-Brabant de sector woningen de categorie geworden waarin de meeste overvallen plaatsvonden. Vorig jaar was dit nog de sector detailhandel. In de horeca- en transportsector is het aantal overvallen in 2013 gedaald (zie figuur B.25).

Figuur B.25: Ontwikkeling aantal overvallen per sector

Tabel B.26 biedt een overzicht van de belangrijkste kenmerken van de overvallen en verdachten in Oost-Brabant. Het oplossingspercentage was in 2013 met 27 procent flink lager dan in 2012 (44%). Het aandeel heterdaadaanhoudingen van de opgeloste overvallen was in 2013 met 36 procent aanzienlijk groter dan in 2012 (21%). Meer dan de helft van de verdachten in Oost-Brabant was van Nederlandse komaf. In deze eenheid zijn geen verdachten van Antilliaanse herkomst geregistreerd in 2013. Het

aandeel beginners is in 2013 afgenomen en het aandeel veelplegers toegenomen. De leeftijdsverdeling van de verdachten is ook verschoven ten opzichte van 2012: het aandeel minderjarigen en 25- tot en met 34-jarigen is vrij sterk afgenomen. Verdachten met een leeftijd tussen de 35 en 44 jaar vormden juist een groter aandeel dan vorig jaar. Oost-Brabant is de eenheid met het grootste aandeel bovenregionaal actieve verdachten (37%).

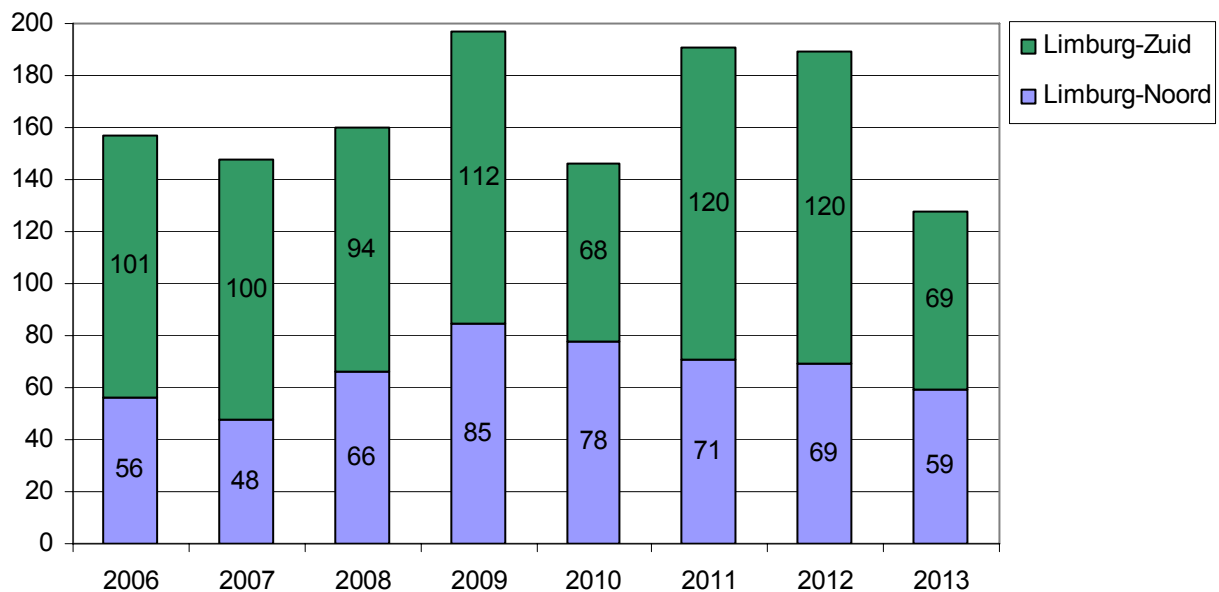
Tabel B.26: Overvallen en overvalverdachten in Oost-Brabant

Overvallen	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013 NL
Totaal aantal overvallen	170	191	151	143	131	104	1633
% totaal Nederland	7%	7%	6%	6%	7%	6%	100%
per 100.000 inwoners	12	14	11	10	9	7	10
% opgelost	-	-	36%	36%	44%	27%	35%
% heterdaadaanhoudingen	-	-	8%	10%	9%	10%	11%
% opgelost dmv heterdaad	-	-	22%	27%	21%	36%	30%
% donkere dagen	61%	67%	64%	66%	56%	61%	58%
% vuurwapengebruik	70%	51%	56%	55%	53%	43%	44%
% gewonden	13%	16%	17%	14%	12%	15%	20%
% pogingen	18%	26%	27%	17%	22%	22%	23%
Verdachten							
Aantal	16	54	72	58	89	37	881
% man	81%	94%	97%	93%	90%	92%	94%
Herkomst							
Nederland	31%	37%	44%	48%	44%	57%	34%
Westers	13%	20%	17%	12%	12%	16%	11%
Marokko	25%	17%	11%	14%	11%	11%	15%
Nederlandse Antillen	0%	2%	4%	3%	3%	0%	10%
Suriname	13%	6%	8%	9%	8%	3%	11%
Turkije	0%	4%	11%	9%	7%	5%	6%
Overig (niet-westers)	19%	7%	3%	3%	13%	8%	11%
Veelplegercategorie							
Beginner	19%	29%	21%	40%	25%	19%	24%
Veelpleger	38%	14%	24%	21%	22%	38%	30%
Leeftijdscategorie							
0-17 jaar	13%	24%	11%	17%	25%	11%	17%
18-24 jaar	44%	46%	53%	43%	45%	49%	42%
25-34 jaar	13%	19%	22%	26%	20%	8%	23%
35-44 jaar	25%	9%	13%	9%	6%	30%	13%
45 en ouder	6%	2%	1%	5%	4%	3%	6%
(Boven)regionaal							
Eigen eenheid	64%	90%	76%	62%	65%	63%	82%
Bovenregionaal	36%	10%	24%	38%	35%	37%	18%

Limburg

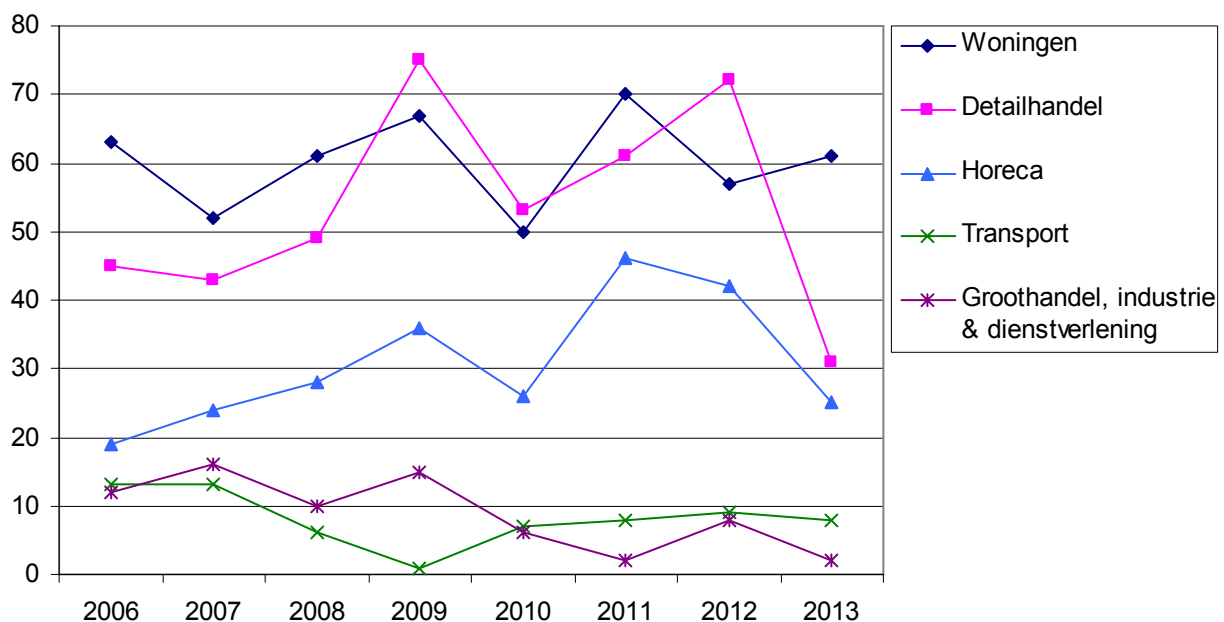
In Limburg is het aantal overvallen gedaald van 189 in 2012 naar 128 in 2013. Deze afname is hoofdzakelijk terug te zien in de voormalige politieregio Limburg-Zuid (zie figuur B.27).

Figuur B.27: Ontwikkeling verdeling aantal overvallen over de voormalige politieregio's

De ontwikkeling van het aantal overvallen per sector is te zien in figuur B.28. Het aantal woningovervallen lag in 2013 met 61 wat hoger dan het jaar ervoor (57). De overvallen in de detailhandel zijn met 57 procent gedaald. Ook in de horeca zijn in 2013 minder overvallen gepleegd (25) dan in 2012 (42).

Figuur B.28: Ontwikkeling aantal overvallen per sector

In Limburg is het oplossingspercentage gedaald ten opzichte van 2012, maar het was in 2013 nog steeds bovengemiddeld (zie tabel B.29). Het vuurwapengebruik is in 2013 gedaald en het aandeel pogingen gegroeid. Het aandeel verdachten met een Nederlandse herkomst is na een afname in 2012 weer toegenomen naar 56 procent in 2013. Het aandeel verdachten met een Marokkaanse herkomst is met meer dan de helft geslonken: van 15 naar 6 procent. Ten opzichte van het landelijk gemiddelde lag het aandeel minderjarige verdachten in deze eenheid vrij hoog. Een klein aandeel van de verdachten uit Limburg was bovenregionaal actief.

Tabel B.29: Overvallen en overvalverdachten in Limburg

Overvallen	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2013 NL
Totaal aantal overvallen	160	197	146	191	189	128	1633
% totaal Nederland	7%	7%	5%	8%	10%	8%	100%
per 100.000 inwoners	14	18	13	17	17	11	10
% opgelost	-	-	38%	34%	50%	44%	35%
% heterdaadaanhoudingen	-	-	5%	7%	10%	12%	11%
% opgelost dmv heterdaad	-	-	13%	22%	20%	27%	30%
% donkere dagen	68%	61%	67%	60%	57%	54%	58%
% vuurwapengebruik	51%	54%	71%	47%	56%	40%	44%
% gewonden	24%	21%	18%	22%	21%	23%	20%
% pogingen	18%	28%	29%	31%	25%	36%	23%
Verdachten							
Aantal	75	63	62	133	133	79	881
% man	93%	94%	95%	91%	95%	90%	94%
Herkomst							
Nederland	44%	43%	29%	62%	43%	56%	34%
Westers	15%	11%	16%	15%	20%	18%	11%
Marokko	23%	27%	18%	5%	15%	6%	15%
Nederlandse Antillen	5%	2%	3%	4%	5%	3%	10%
Suriname	0%	0%	5%	2%	2%	3%	11%
Turkije	0%	3%	10%	4%	7%	4%	6%
Overig (niet-westers)	13%	10%	18%	9%	6%	10%	11%
Veelplegercategorie							
Beginner	12%	16%	10%	17%	16%	29%	24%
Veelpleger	32%	29%	36%	35%	22%	35%	30%
Leeftijdscategorie							
0-17 jaar	16%	27%	22%	21%	33%	28%	17%
18-24 jaar	53%	44%	38%	42%	42%	23%	42%
25-34 jaar	17%	14%	15%	21%	16%	34%	23%
35-44 jaar	9%	13%	23%	10%	7%	14%	13%
45 en ouder	4%	2%	2%	6%	3%	1%	6%
(Boven)regionaal							
Eigen eenheid	94%	85%	79%	92%	91%	95%	82%
Bovenregionaal	6%	15%	21%	8%	9%	5%	18%

Bijlage II Categorisering overvallen

Categorie 1 De eerste categorie van overvallen zijn de overvallen met de laagste organisatiegraad. Deze categorie bevat met name de junks en wanhoopsovervallers. De enkele dader, soms twee, komt slecht bewapend binnen, richt zich op de makkelijke objecten en is tevreden met een geringe buit. Er is geen voorbereiding en bij de minste weerstand wordt de overval gestaakt of raakt de overvaller in paniek en gaat over tot wellicht extreme agressie. De volgende punten kunnen erop duiden dat het gaat om een categorie 1-overval:

- o een of twee daders;
- o gericht op de kassa en/of klanten;
- o zenuwachtige indruk;
- o slechts bewapend met een steekwapen;
- o verbaal agressief (uit onzekerheid);
- o geven relatief snel op bij weerstand.

Categorie 2 De tweede categorie bevat de overvallen met enige vorm van organisatie. Het gaat hier om beginnende of semiprofessionele overvallers. Dezen kenmerken zich door de aanwezigheid van een criminele carrière. Zij plegen de overvallen om 'ervan te leven'. Zij zijn dus meer uit op winstmaximalisatie. Dit blijkt uit het feit dat ze zich weliswaar op de kassa kunnen richten, maar vaker ook de kluis als doel hebben. Zij hebben een vooropgezet plan over wie wat doet, maar dit plan wordt losjes uitgevoerd. Er worden meer middelen gebruikt dan bij categorie 1. Er wordt vaker gebruikgemaakt van een vuurwapen. Intimidatie is een belangrijke factor voor de categorie 2-overvallers. De volgende punten kunnen erop duiden dat het gaat om een categorie 2-overval:

- o twee of meer daders;
- o gericht op de kluis;
- o slachtoffers verzamelen / laten liggen (enige interactie);
- o summiere taakverdeling;
- o gebruik van een vuurwapen;
- o fysiek geweld, niet instrumenteel.

Categorie 3 De laatste categorie betreft de meer ervaren overvallers of de zeer ervaren criminelen die weten hoe een overval georganiseerd uitgevoerd moet worden. Uit alles blijkt dat hier een van tevoren bedacht plan ten uitvoer wordt gebracht. Het plan kan heel simpel zijn, het hoeft geen ingewikkelde constructie te zijn om de overval een categorie 3-overval te laten zijn. De daders weten precies wat de buit is, waar hij te vinden is en hoe ze hem kunnen bemachtigen. Er is altijd sprake van voorobservatie, zodat de buit optimaal is. Denk hierbij aan het moment dat de kluis geleegd wordt door de geldloper. De mate van beveiliging van het object is geen probleem, het gaat alleen om de buit. De daders zullen met name een vuurwapen gebruiken, maar als de buit met alleen een moker kan worden verkregen, volstaat die ook. Er worden meer middelen gebruikt dan bij de categorie 2-overvallen. Denk hierbij ook aan de gestolen scooter of auto. Instrumentaliteit is een belangrijke factor bij deze categorie. De volgende punten kunnen erop duiden dat het gaat om een categorie 3-overval:

- o twee of meer daders;
- o gebruik van verschillende wapens;
- o gestolen voertuigen;
- o voorbereiding / voorobservatie;
- o gericht op de kluis;
- o zeer gerichte instructies voor slachtoffers;
- o kalme indruk;
- o instrumenteel gebruik van geweld (niet lukraak rammen maar doeltreffend);
- o duidelijke hiërarchie in de dadergroep.

Bijlage III Veelplegercategorieën

Minderjarige beginner: een persoon in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar met een antecedent in het peiljaar¹¹ die nooit eerder van een misdrijf werd verdacht.

Volwassen beginner: een persoon van 18 jaar of ouder met een antecedent in het peiljaar die nooit eerder van een misdrijf werd verdacht.

Minderjarige meerpleger: een persoon in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar die in zijn gehele criminele verleden tussen de twee tot en met vijf processen-verbaal tegen zich zag opgemaakt, waarvan ten minste één in het peiljaar.

Volwassen meerpleger: een persoon van 18 jaar of ouder die in zijn gehele criminele verleden tussen de twee tot en met tien processen-verbaal tegen zich zag opgemaakt, waarvan ten minste één in het peiljaar.

Jeugdige veelpleger: een persoon in de leeftijd van 12 tot en met 17 jaar die in zijn gehele criminele verleden zes of meer processen-verbaal tegen zich zag opgemaakt, waarvan ten minste één in het peiljaar.

Volwassen veelpleger: een persoon van 18 jaar of ouder die in zijn gehele criminele verleden meer dan tien processen-verbaal tegen zich zag opgemaakt, waarvan ten minste één in het peiljaar.

Zeer actieve veelpleger: een persoon van 18 jaar of ouder die over een periode van vijf jaar (waarvan het peiljaar het laatste jaar vormt) meer dan tien processen-verbaal tegen zich zag opgemaakt, waarvan ten minste één in het peiljaar.

¹¹ Het jaar waarop de registratie betrekking heeft en waarin dus verdachten over wie wordt gerapporteerd, zijn geregistreerd.

Bijlage IV Overzichtstabel straatroof 2013

	Noord-Nederland	Oost-Nederland	Midden-Nederland		Noord-Holland	Amsterdam	Den Haag		Rotterdam	Zeeland-West-Brabant	Oost-Brabant	Limburg	Totaal Nederland
Straatroven													
Aantal	178	467	669	353	2240	818	1218	380	374	324	7021		
% van totaal NL	3%	7%	10%	5%	32%	12%	17%	5%	5%	5%	100%		
2013 t.o.v. 2012	-29%	-3%	-10%	-9%	2%	-20%	-31%	-11%	-18%	6%	-13%		
Aantal per 100.000 inwoners	10	15	35	24	228	45	70	26	27	29	42		
% poging	26%	18%	15%	16%	12%	15%	13%	16%	17%	15%	14%		
% opgehelderd	36%	24%	24%	32%	20%	28%	27%	28%	17%	28%	24%		
% avond+nacht	76%	64%	65%	63%	65%	59%	63%	68%	64%	60%	64%		
% vrijdag t/m zondag	58%	51%	45%	53%	48%	49%	51%	45%	45%	45%	49%		
% telefoon buitgemaakt	53%	58%	68%	56%	70%	65%	62%	54%	61%	48%	64%		
Slachtoffers													
% man	73%	56%	59%	66%	53%	59%	61%	62%	59%	54%	59%		
% minderjarig	10%	16%	30%	31%	25%	27%	29%	24%	21%	18%	24%		
% jongvolwassen	38%	32%	33%	28%	26%	26%	25%	30%	29%	32%	29%		
% 55-plus	16%	14%	8%	11%	10%	12%	12%	14%	15%	17%	12%		
% beroofd in wooneenheid	86%	85%	81%	67%	96%	88%	95%	89%	86%	91%	89%		
% beroofd in woonplaats	65%	60%	67%	45%	83%	69%	76%	68%	61%	64%	70%		
Verdachten													
Aantal dat er woont	78	209	245	183	638	348	519	133	95	108	2556		
% van totaal NL	3%	8%	9%	7%	24%	13%	20%	5%	4%	4%	100%		
Aantal dat er pleegt	83	175	239	182	724	368	526	144	88	121	2650		
% van totaal NL	3%	7%	9%	7%	27%	14%	20%	5%	3%	5%	100%		
% man	94%	93%	94%	92%	94%	93%	95%	93%	92%	84%	93%		
% minderjarig	21%	41%	48%	44%	50%	43%	46%	38%	35%	44%	43%		
% jongvolwassen	37%	34%	32%	35%	28%	35%	33%	29%	26%	33%	32%		
% in NL geboren	67%	72%	74%	77%	74%	71%	69%	71%	72%	76%	70%		
% pleegt in wooneenheid	90%	74%	83%	82%	94%	91%	91%	94%	83%	99%	89%		
% pleegt in woonplaats	41%	49%	64%	46%	76%	71%	70%	57%	62%	61%	65%		

